

DUTCH BIRDING

VOLUME 21 • NO 3 • 1999

Dutch Birding

*Internationaal tijdschrift over
Palaarctische vogels*

REDACTIE
Dutch Birding
Postbus 116
2080 AC Santpoort-Zuid
Nederland
fax 023-5376749
e-mail editors@dutchbirding.nl

FOTOREDACTIE
Dutch Birding
p/a René Pop
Postbus 1007
1780 EA Julianadorp
Nederland
e-mail pop.en.p@wxs.nl

ABONNEMENTENADMINISTRATIE
p/a Jeannette Admiraal
Iepenlaan 11
1901 ST Castricum
Nederland
e-mail circulation@dutchbirding.nl

BESTUUR
Dutch Birding Association
Postbus 75611
1070 AP Amsterdam
Nederland
e-mail dba@dutchbirding.nl

**COMMISSIE DWAALGASTEN
NEDERLANDSE AVIFAUNA
CDNA**
Postbus 45
2080 AA Santpoort-Zuid
Nederland
e-mail cdna@dutchbirding.nl

**COMMISSIE SYSTEMATIEK
NEDERLANDSE AVIFAUNA
CSNA, p/a George Sangster**
Nieuwe Rijn 27
2312 JD Leiden
Nederland
e-mail csna@dutchbirding.nl

TELEFOONLIJNEN
0900-20 321 28
(vogellijn, 75 cpm)
010-4281212 (inspreklijn)

INTERNET
<http://www.dutchbirding.nl>

Dutch Birding

HOOFDREDACTEUR Arnoud van den Berg (tel 023-5378024, fax 023-5376749, e-mail arnoud.vandenbergh@inter.nl.net)

ADJUNCT HOOFDREDACTEUR Enno Ebels (tel / fax 030-2961335, e-mail ebels@wxs.nl)

UITVOEREND REDACTEUR André van Loon (tel / fax 020-6997585, e-mail laan@bio.vu.nl)

FOTOGRAFISCH REDACTEUR René Pop (tel 0223-690141, fax 0223-690142, e-mail pop.en.p@wxs.nl)

REDACTIERAAD Gunter De Smet, Ferdy Hieselaar, Peter Meininger, Gerald Oreeel, George Sangster en Roland van der Vliet

REDACTIE-ADVIESRAAD Peter Barthel (Duitsland), Klaas Eigenhuis (Nederland), Dick Forsman (Finland), Ricard Gutiérrez (Spanje), Ted Hoogendoorn (Nederland), Lars Jonsson (Zweden), Paul Lehman (VS), Anthony McGeehan (Noord-Ierland), Killian Mullarney (Ierland), Kees Roselaar (Nederland), Frank Rozendaal (Nederland), Hadoram Shirihai (Israël), Lars Svensson (Zweden) en Peter Symens (België)

REDACTIEMEDEWERKERS Ruud van Dongen, Gerald Driessens, Nils van Duivendijk, Remco Hofland, Graham Holloway, Diederik Kok, Hans van der Meulen en Peter de Rouw

PRODUCTIE EN LAY-OUT André van Loon en René van Rossum

ADVERTENTIES Ellen van der Plas, p/a Dutch Birding, Postbus 75611, 1070 AP Amsterdam
e-mail advertising@dutchbirding.nl

ABONNEMENTEN De abonnementsprijs voor 1999 bedraagt: NLG 65.00 (Nederland), BEF 1320.00 (België), NLG 72.50 (overige landen binnen Europa) en NLG 77.50 (landen buiten Europa).

U kunt zich abonneren door het overmaken van de abonnementsprijs op girorekening 01 50 697 (Nederland), girorekening 000 1592468 19 (België) of bankrekening 54 93 30 348 van ABN-AMRO (Castricum), o.v.v. 'abonnement Dutch Birding'. Alle rekeningen zijn ten name van de Dutch Birding Association. Het abonnement gaat in na ontvangst van de betaling.

Dutch Birding is een tweemaandelijks tijdschrift. Het publiceert originele artikelen en mededelingen over morfologie, systematiek, voorkomen en verspreiding van vogels in de Benelux, Europa en elders in het Palaarctische gebied. Het publiceert tevens bijdragen over vogels in het Aziatisch-Pacifische gebied en andere gebieden.

De volgorde van vogels in Dutch Birding volgt in eerste instantie een klassieke 'Wetmore-indeling'. Binnen dit raamwerk worden voor taxonomie en naamgeving de volgende overzichten aangehouden: *Zeldzame vogels van Nederland* door A B van den Berg & C A W Bosman (1999, Haarlem) (taxonomie en wetenschappelijke, Nederlandse en Engelse namen van Nederlandse vogels); *Palaearctic birds* door M Beaman (1994, Stonyhurst) (Engelse namen van overige Palaarctische vogels); *Vogels van de wereld - complete checklist* door M Walters (1997, Baarn) (Nederlandse namen van overige vogels van de wereld); en *Birds of the world* door C G Sibley (1996, Version 2.0, Cincinnati) (taxonomie en wetenschappelijke en Engelse namen van overige vogels van de wereld). Afwijkingen van en aanvullingen op bovenstaande overzichten zijn gebaseerd op beslissingen van de CSNA (cf Dutch Birding 19: 21-28, 1997; 20: 22-32, 1998).

Een lijst met tarieven voor de vergoeding van auteurs, fotografen en tekenaars is verkrijgbaar bij de redactie.

Dutch Birding Association

BESTUUR Theo Admiraal (penningmeester), Gijsbert van der Bent (voorzitter, tel 071-4024547), Leon Edelaar, Rob Olivier en Marc Plomp (secretaris, tel 0348-433730); tevens is de redactie van Dutch Birding met een zetel vertegenwoordigd.

BESTUURSMEDWERKERS Jeannette Admiraal, Gerald Driessens, Ron van den Enden, Hans Gebuis, Leo Heemskerk, Remco Hofland, Paul Knolle, Sander Lagerveld, Ger Meesters, Arnold Meijer, André van der Plas, Ellen van der Plas en Kees Tiemstra.

DUTCH BIRDING TRAVEL REPORT SERVICE (DBTRS) Ib Huysman, Postbus 737, 9700 AS Groningen, Nederland, tel 050-5274993, fax 050-5272668, e-mail DBTRS@Natuurschool.com, internet <http://www.Natuurschool.com/DBTRS>.

Commissie Dwaalgasten Nederlandse Avifauna (CDNA)

LEDEN Theo Bakker, Max Berlijn, Ruud van Beusekom, Bert de Bruin, Jan van der Laan (voorzitter, tel 072-5203091), Kees Roselaar, Jelle Scharringa (secretaris, tel 030-2523801) en Wim Wiegant (archivaris). De CDNA is een commissie van de Dutch Birding Association en de Nederlandse Ornithologische Unie.

Commissie Systematiek Nederlandse Avifauna (CSNA)

LEDEN Arnoud van den Berg, Cornelis Hazevoet, Kees Roselaar, George Sangster (secretaris, tel / fax 071-5143790) en Ronald Sluys. De CSNA is een commissie van de Dutch Birding Association en de Nederlandse Ornithologische Unie.

© 1999 Stichting Dutch Birding Association. Het copyright van de foto's en tekeningen blijft bij de fotografen en tekenaars. ISSN 0167-2878.

Drukkerij Rob Stolk bv, Mauritskade 55, 1092 AD Amsterdam, Nederland

FOCUS

THOMSONLAAN 96
TEL: 070-3638398

2565 JE DEN HAAG
FAX: 070-3617147

DÉ SPECIAALZAAK OP HET GEBIED VAN KIJKERS - CAMERA'S - TELESCOPEN - STATIEVEN OPNAMEAPPARATUUR - VIDEO

VOOR DB-LEDEN DE LAAGSTE PRIJZEN

Bausch & Lomb • Bresser • Bushnell • Bynolyt • Canon • Gitzo • Kowa

Kijkers

Nikon 10x42 HG DCF WP
Topproduct uit Japan!

Normaal
f 3199,-
DB-prijs
f 2899,-

Kijkers

Optolyth 8x40 Alpin NG
Perfekte optiek,
slechts
585 gr.

Normaal
f 1199,-
DB-prijs
f 1059,-

Telescopen

Nikon Fieldscope III A+20-45

Normaal
f 2079,-
DB-prijs
f 1779,-

Statieven

Gitzo G 1227
Carbon
3 secties,
zeer stabiel

Normaal
f 1199,-
DB-prijs
f 999,-

CD-rom

Vogels van Europa
Gedetailleerde info
over 447
Europese
broedvogels

Nederlandse
versie f 99,-

Fotoadapter

Swarovski 800 mm
Tevens leverbaar 1100 mm

Normaal
f 499,-

DB-prijs
f 435,-

Alle apparatuur geleverd met Nederlandse garantie
Verzending mogelijk door heel Nederland
Met 20 jaar veldervaring geheid een goed advies
Inruil van camera's, kijkers e.d. mogelijk

BEL VOOR DE LAATSTE PRIJS!

Prijzen incl. BTW. excl. verzendkosten. Prijswijzigingen voorbehouden.

Pentax • Sigma • Slik • Sony • Swarovski • Swift • Tamron • Zeiss e.v.a.

• Leica • Manfrotto • Minolta • Nikon • Novoflex • Olympus • Optolyth •

ALULA

A Finnish Birding Magazine, now
completely in English and in full colour!

Editorial Board

Annika Forsten
Pekka Keskinen
Juha Laaksonen
Tom Lindroos
Dave McAdams
Pekka J. Nikander
Jari Peltomäki
Antero Topp

Editorial Consultants

Per Alström
Mark Brazil
Dick Forsman
Matti Hario
Lars Jonsson
Hannu Jännes
Matti Kapanen
Paul Lehman
Killian Mullarney
Hadoram Shirihai

I want to order Alula volume 5 (1999, 4 issues):

Europe: surface mail 170 FIM ☐, air mail 180 FIM ☐
Continuous: surface mail 160 FIM ☐, air mail 170 FIM ☐
Outside Europe: surface 200 FIM ☐, air mail 210 FIM ☐
Continuous: surface mail 190 FIM ☐, air mail 200 FIM ☐

Back issues (1-2/95, 2-3/96, 1-4/97) FIM 30
and (1-4/98) FIM 40 + p&p

I want to order the following back issues:

Special offer!! All available back issues (1-2/95, 2-3/96, 1-4/97
and 1-4/98, Rock, Water and Buff-bellied Pipit reprint, including
postage costs) + continuous subscription to volume 5 (1999)
FIM 500!!

Please complete the order form and send it to:

Alula, Knappa, Fin-10160, Degerby, Finland

Name: _____

Address: _____

I enclose FIM _____ (or in any convertible currency of an
equivalent amount, no cheques please)

Please debit my VISA/MASTERCARD/EUROCARD

Card no. _____

Expiry date _____

Signature _____

NATUUR en BOEK

Gehuisvest in het complex van Nationaal Natuurhistorisch Museum /
NATURALIS

Darwinweg 2

2333 CR - Leiden

Telefoon 071 568 76 91

Geopend: dinsdag t/m zondag van 12.00-18.00 uur

Specialist voor al uw vogelboeken

**Architectura & Natura
International Booksellers**

Vogelboeken

Bezoek onze nieuwe winkel!

**Leliegracht 22
1015 DH Amsterdam
Telefoon 020-623 61 86
Fax 020-638 23 03
e-mail kemme@architectura.nl**

ISRAEL – EILAT & ARAVA VALLEY

Autumn/Winter/Spring: Sept 20 – May 20

- 1-2 week fully guided tour programme incorporating wide variety of habitats with unique resident & migratory species.
- Impressive raptor migration, seabirds, waders & songbirds in spectacular desert environment.
- **Birds on your doorstep!!** More than 100 species in a day possible within a 3 Kilometre radius of your room on Lotan.
- 245 species recorded within 5 Kilometre radius of Lotan
- Trips to **Northern Israel** available for up to 7 days.

Full details from: James Smith
Kibbutz Lotan Birding Tours
Doar Na Chevel Eilat
88855 ISRAEL
Fax: +972-7-6356-827
Tel: +972-7-6356-935

**De avontuurlijkste winkels vol tenten, rugzakken,
slaapzakken, bergsportartikelen, fietskampeerspullen,
schoenen, buitensportkleding, branders, voedsel, kijkers,
boeken en kaarten en nog veel meer**

Den Haag Calandplein 4 • Amsterdam Stadhouderskade 4 • Rotterdam Adm. de Ruyterweg 33
Utrecht Balijelaan 10-12 • Arnhem Utrechtsestraat 3-5 • Haarlem Zijlweg 63
Breda Wilhelminastraat 22 Apeldoorn Stationsstraat 134 • Hilversum Havenstraat 16
Steenwijk Woldmeentherand 11 • Groningen St. Jansstraat 17
Eindhoven Leenderweg 202 • Antwerpen Bredabaan 968

Tel. 070-3883700 E-mail: info@bever.nl.

TICKERS

GEVRAAGD

Video-beelden van zeldzame vogels in Nederland in 1999. Goede beelden worden gebruikt in het Dutch Birding Video-jaar-overzicht 1999.
Info: Plomp Digital Video,
0348-433730 / 06-54657040.

GEZOCHT

(delen van) 'The Birds of the Western Palearctic', tweedehands, geen CD-rom. Ook gezocht: P.J. Grant: 'Gulls'.
Tel. 072-5061504.

GEZOCHT

Lars Jonsson 'Tuin en park' (Uit de serie 'Vogels in hun eigen omgeving', Uitgeverij Thieme, Zutphen).
Tel. 0251-656993.

BESTEL NU!

'Zeldzame Vogels van Nederland' door *Arnoud van den Berg* en *Cecilia Bosman*.
Zie de advertentie in dit nummer.

BEZOEK!

'Top of Holland Vogelfestival' op 27, 28 en 29 augustus. Zie de advertentie in dit nummer. Kom gerust even langs op de DBA-stand.

BEZOEK!

DBA-Vogelweek op Texel van 2 tot en met 10 oktober. Zie het programma in dit nummer onder 'DBA-nieuws'.

TE KOOP GEVRAAGD

voor schappelijke prijs:
K.H. Voous:
'Atlas van de Europese vogels'.
Tel. 071 4024547.

AANGEBODEN

Swarovski telescoop AT80 zoom 20x60, wegens aanschaf AT80 HD.
Tel 020-6438242.

AANGEBODEN

Dutch Birding jaargang 1, 2 en 3 nrs 1,2 en 3, jaargang 13 (m.u.v. nr 3).
Tel 020-6438242.

TE KOOP

Dutch Birding 1-20 NGL 900,-.
Ardea 31-86 NGL 900,-.
Limosa 10-71 NGL 1100,-.
Alles afhaalprijs. Tel 0513-414788.

CUBA:

26 October-3 November 1999;
8-16 February, 22-30 March 2000.
\$1500 excluding airfare.
Most endemics guaranteed.
Trips run by Cuban experts.
Birdlists from previous trips available. Tel. +44 1603 219701.
E-mail: gmkirwan@aol.com

Semafoon:

Type: Semadigit 710 • f 75,-
Niet bruikbaar voor piepergroep 2000. Wel voor privé gebruik.
Tel. 071-4013810

OceanWings®
Albatross Encounters
KAIKOURA
NEW ZEALAND

View the fantastic array of seabirds off the beautiful Kaikoura coastline.
Experience the sensation of getting close to the mighty albatross, one of the world's largest flight birds.

Top of Holland Birdfestival

See us at the Kiwi Wildlife Tours Stand

Contact: Dolphin Encounter, 58 West End, Kaikoura, New Zealand
Email: info@oceanwings.co.nz Web: www.oceanwings.co.nz

Identification of juvenile and immature Baltic Gulls

Detlef Gruber

In recent times, knowledge of the identification and systematics of large white-headed gulls (hereafter 'large gulls') has been progressed by the work of many gull enthusiasts. However, although we now know much more about the identification of 'yellow-legged gulls', ie, Pontic *Larus cachinnans* and Yellow-legged Gulls *L. michahellis* (hereafter *cachinnans* and *michahellis*, respectively), the identification of 'lesser black-backed gulls', ie, Baltic *L. fuscus*, Lesser Black-backed *L. graellsii* and Heuglin's Gulls *L. heuglini*, is less well understood. This is reflected by the fact that there are only a few relevant studies on their identification (eg, Post & Lewis 1995, Nikander 1996, Eskelin & Pursiainen 1998, Jonsson 1998, Rauste 1999). The present article is intended as a contribution to a better understanding of the identification of juvenile

and immature Baltic Gulls. It should, however, be pointed out that it is written from a western European perspective, ie, concentrating on the problem of separating them from juvenile and immature Lesser Black-backed Gulls.

Taxonomy and geographical variation

Until recently, it was common practice to subdivide 'lesser black-backed gulls' into the subspecies '*L. fuscus fuscus*' (northern and central Norway and Sweden, Finland, western Kola peninsula and western White Sea), '*L. f. graellsii*' (north-western Spain, France, Belgium, the Netherlands, Britain, Ireland and Iceland), '*L. f. intermedius*' (the Netherlands, Germany, Denmark, south-western Sweden, and southern and central Norway), '*L. f. heuglini*' (southern Kola peninsula to Yenisey) and '*L. f. taimyrensis*'

103 Baltic Gull / Baltische Mantelmeeuw *Larus fuscus*, juvenile, Turku, Finland, 7 September 1997 (Henry Lehto).
Pale individual; note several fresh first-winter scapulars

Identification of juvenile and immature Baltic Gulls

104 Baltic Gull / Baltische Mantelmeeuw *Larus fuscus*, juvenile, Lahti, Finland, 24 September 1997 (Henry Lehto). Note slender and long-winged appearance **105** Baltic Gull / Baltische Mantelmeeuw *Larus fuscus*, juvenile, Turku, Finland, 7 September 1997 (Henry Lehto) **106** Baltic Gull / Baltische Mantelmeeuw *Larus fuscus*, juvenile, Turku, Finland, 20 August 1997 (Henry Lehto) **107** Baltic Gull / Baltische Mantelmeeuw *Larus fuscus*, juvenile, Lahti, Finland, 27 August 1997 (Visa Rauste). Note slender bill, Mew Gull *L. canus*-like rounded head, long wings, whitish fringes of wing-coverts and tertials, and contrastingly pale underparts **108** Baltic Gull / Baltische Mantelmeeuw *Larus fuscus*, juvenile, Altwarmbüchener See, Niedersachsen, Germany, October 1997 (Detlef Gruber). Dark individual; colour-ringed as pullus (C9C7) at Sahalahti (61:31N, 24:21E), Finland, on 15 July 1997 **109** Baltic Gull / Baltische Mantelmeeuw *Larus fuscus*, juvenile, Lahti, Finland, 22 September 1997 (Visa Rauste)

Identification of juvenile and immature Baltic Gulls

110 Lesser Black-backed Gull / Kleine Mantelmeeuw *Larus graellsii*, juvenile, Helgoland, Schleswig-Holstein, Germany, 6 October 1993 (Arnoud B van den Berg). Note pattern of several fresh first-winter scapulars **111** Lesser Black-backed Gull / Kleine Mantelmeeuw *Larus graellsii*, juvenile, IJmuiden, Noord-Holland, Netherlands, 12 October 1982 (Arnoud B van den Berg) **112** Lesser Black-backed Gull / Kleine Mantelmeeuw *Larus graellsii*, juvenile, Newfoundland, Canada, November 1991 (Bruce Mactavish). Only little contrast between upper- and underparts, unlike *fuscus* **113** Lesser Black-backed Gull / Kleine Mantelmeeuw *Larus graellsii*, juvenile, Scheveningen, Zuid-Holland, Netherlands, 17 August 1998 (Peter de Knijff). Rather dark individual; note brownish fringes of wing-coverts **114** Lesser Black-backed Gull / Kleine Mantelmeeuw *Larus graellsii*, juvenile, Cork, Ireland, July 1996 (Anthony McGeehan). Tail-pattern like *fuscus* but uppertail-coverts slightly more marked than in most *fuscus* **115** Lesser Black-backed Gull / Kleine Mantelmeeuw *Larus graellsii*, juvenile, Belfast, Northern Ireland, August 1997 (Anthony McGeehan)

(Yenisey and Taimyr peninsula) (eg, Cramp & Simmons 1983). In this article, Baltic *L fuscus* (hereafter *fuscus*), Lesser Black-backed *L graellsii* (including the forms '*graellsii*' and '*intermedius*') (hereafter *graellsii*) and Heuglin's Gulls *L heuglini* (including the subspecies *L h heuglini* and *L h taimyrensis*) (hereafter *heuglini*) are treated as separate species. This taxonomic treatment is in accordance with recent decisions by the Dutch committee for avian systematics (CSNA) (Sangster et al 1998).

In *graellsii*, adults become darker from north-western Spain (the form '*graellsii*'), the Netherlands (the 'intermediate' form '*graellsii* x *intermedius*', the so-called 'Dutch intergrades'; cf Post & Lewis 1995), toward southern and central Norway (the form '*intermedius*'). Interestingly, the recently (1985) founded Belgian population mainly shows characteristics of the form '*graellsii*'; this population is of British and Dutch origin as ringing evidence suggests (Gunter De Smet in litt). In *heuglini*, a cline of increasing darkness runs from east to west along the Arctic Ocean (ie, from Taimyr peninsula to southern Kola peninsula). There is no evidence for intergradation of *fuscus* and *graellsii* at the contact zone in Trøndelag, central Norway (cf Strann & Vader 1992, Wim Vader in litt), supporting the view that *fuscus* and *graellsii* are specifically distinct.

Identification

Adult 'lesser black-backed gulls' can easily be distinguished from adult Herring Gulls *L argentatus* (hereafter *argentatus*), *cachinnans* and *michahellis* by the obviously darker upperparts; often juveniles and immatures have darker upperparts as well. On average, 'lesser black-backed gulls' are slightly smaller, more elegant and slender, with longer wings projecting noticeably beyond the tail. More information on separating 'lesser black-backed gulls' from *argentatus*, *cachinnans* and *michahellis* can be found in Gruber (1995), Harris et al (1996), Garner & Quinn (1997), Garner et al (1997) and Klein & Gruber (1997).

Size and structure

When trying to establish differences in size and structure between *fuscus* and *graellsii*, one should always keep in mind that there is considerable variation which is largely due to individual variation and sexual dimorphism.

Fuscus are dainty, sometimes resembling smaller gulls, like Ring-billed *L delawarensis* and Mew Gulls *L canus*, rather than larger and more powerful ones, like *argentatus*, *cachinnans* and

michahellis and most *graellsii*. Large *fuscus* overlap in size with *graellsii*, even with small *heuglini* and *michahellis*.

The wings of *fuscus* are distinctly long (a feature of a long-distance migrant). The primary projection is more than 150% of the length of the exposed tertials. Given good views, up to six exposed primaries are visible beyond the tertials in the folded wing. Because of the almost all-black primaries of juveniles and the lack of narrow pale fringes of the primaries (contrary to *argentatus*), it is often difficult to count the number of visible primaries in the field. In addition, the two outermost primaries (p9-10, primaries numbered from inside) are of nearly equal length and, therefore, appear to fall together. Furthermore, depending on the position of the folded wing, p5 may be entirely concealed by the overlaying tertials. The wings project noticeably beyond the tail; often, the wing projection corresponds to the distance from the bill-tip to the rear corner of the eye.

Fuscus have short legs. In particular, the tibia are short; sometimes, they seem to protrude hardly beyond the belly-feathers, even when these are compressed. The long wings accentuate the short-legged appearance of *fuscus*. However, it is not possible to identify *fuscus* on this character alone.

Fuscus have a delicate bill, even when compared with *graellsii*. Despite being short, the bill may appear long because of its slenderness, shallow gonydeal angle and pointed tip (often reminiscent of *cachinnans*).

Slight differences in head shape between *fuscus* and *graellsii* can be detected, especially between juveniles (less so between adults). Juvenile *fuscus* have, on average, a more rounded and smaller head. Both the front and rear of the head are rounded, resulting in a more symmetric shape which can be rather pigeon-like. Juvenile *graellsii* often have a slightly flatter forehead that is both less rounded and less steep than in some *fuscus*. Overall, compared with juvenile *graellsii*, the head shape of juvenile *fuscus* is more reminiscent of smaller species such as Mew Gull.

In flight, structural characters of *fuscus* are even more obvious. The narrow tern-like wings are pointed and the hand is longer than in any other large gull (including *graellsii*).

Juvenile birds

Separating juvenile *fuscus* from juvenile *graellsii* can be very difficult. Since no single character is

116 Lesser Black-backed Gull / Kleine Mantelmeeuw *Larus graellsii*, juvenile, Maasvlakte, Zuid-Holland, Netherlands, August 1990 (*Arie de Knijff*). Rather pale-headed individual **117** Baltic Gull / Baltische Mantelmeeuw *Larus fuscus*, juvenile, Turku, Finland, 3 September 1997 (*Harry J Lehto*). Note pattern of fresh first-winter scapulars, whitish fringes of wing-coverts and tertials, and pale ground colour of head and underparts

Identification of juvenile and immature Baltic Gulls

118 Baltic Gull / Baltische Mantelmeeuw *Larus fuscus*, juvenile, Hanko, Finland, 5 October 1996 (*Harry J Lehto*). Individual showing dark underwing but note largely unmarked white uppertail-coverts, unlike most *graellsii* **119** Baltic Gull / Baltische Mantelmeeuw *Larus fuscus*, juvenile, Turku, Finland, 3 September 1997 (*Harry J Lehto*) **120** Baltic Gull / Baltische Mantelmeeuw *Larus fuscus*, juvenile, Turku, Finland, 3 September 1997 (*Harry J Lehto*). Note extensively pale underparts, axillaries and underwing-coverts **121** Baltic Gull / Baltische Mantelmeeuw *Larus fuscus*, juvenile, Hanko, Finland, 5 October 1996 (*Harry J Lehto*). Note contrastingly white belly and long-winged flight silhouette **122** Baltic Gull / Baltische Mantelmeeuw *Larus fuscus*, juvenile, Turku, Finland, 27 July 1983 (*Harry J Lehto*) **123** Baltic Gull / Baltische Mantelmeeuw *Larus fuscus*, juvenile, Lahti, Finland, 3 September 1997 (*Visa Rauste*)

124 Lesser Black-backed Gull / Kleine Mantelmeeuw *Larus graellsii*, juvenile moulting to first-winter, Brouwersdam, Zuid-Holland, Netherlands, 1 November 1992 (*Arie de Knijff*). Note grey-brown markings on head and underparts **125** Lesser Black-backed Gull / Kleine Mantelmeeuw *Larus graellsii*, juvenile, Belfast, Northern Ireland, August 1997 (*Anthony McGeehan*). Uppertail-coverts not as well-marked as in typical *graellsii* **126** Lesser Black-backed Gull / Kleine Mantelmeeuw *Larus graellsii*, juvenile, Borkum, Niedersachsen, Germany, August 1998 (*Detlef Gruber*). Note uniform dark-brownish underwing-coverts and strongly barred uppertail- and undertail-coverts **127** Lesser Black-backed Gull / Kleine Mantelmeeuw *Larus graellsii*, juvenile, Borkum, Niedersachsen, Germany, August 1998 (*Detlef Gruber*). Note strongly barred uppertail-coverts, wide tail-band and slightly paler inner primaries compared with outer ones **128** Lesser Black-backed Gull / Kleine Mantelmeeuw *Larus graellsii*, first-winter, Essaouira, Morocco, 2 March 1999 (*Theo Bakker/Cursorius*). Note grey-brown markings to head, flank and belly typical for *graellsii* **129** Lesser Black-backed Gull / Kleine Mantelmeeuw *Larus graellsii*, first-winter, Essaouira, Morocco, 2 March 1999 (*Theo Bakker/Cursorius*)

130 Baltic Gull / Baltische Mantelmeeuw *Larus fuscus*, juvenile, Lahti, Finland, 27 August 1997 (Visa Rauste). Note whitish fringes of scapulars, wing-coverts and tertials, and whitish head and underparts **131** Baltic Gull / Baltische Mantelmeeuw *Larus fuscus*, juvenile, Lahti, Finland, 24 September 1997 (Visa Rauste). Note largely blackish tail, largely unmarked whitish rump and uppertail-coverts, and lack of 'pale window' in wing

132 Lesser Black-backed Gull / Kleine Mantelmeeuw *Larus graellsii*, first-winter, Essaouira, Morocco, 2 March 1999 (Theo Bakker/Cursorius)

diagnostic, one should always pay attention to a suite of characters. Individual variation makes things even more difficult.

Whereas *graellsii* are generally rather uniformly dark-coloured, *fuscus* tend to be more contrastingly patterned. *Graellsii* are usually dark grey-brown on both upperparts and underparts while the underparts of *fuscus* are often already pale in fresh juvenile plumage, contrasting with the more chocolate-brown upperparts. Consequently, *fuscus* recall *cachinnans* or *michahellis* more than *graellsii*. In early autumn, in many pale *fuscus*, the underparts become very pale, sometimes almost white, in contrast to *graellsii* of similar age which are usually more uniformly dark-coloured. Generally, *fuscus* show a stronger contrast between upperparts and underparts than *graellsii*.

In *graellsii*, the forehead, nape, throat and belly are initially grey-brown but become pale later in autumn, usually at the onset of the post-juvenile moult. *Fuscus*, especially pale birds, can show a predominantly white head, with only darker areas on the ear-coverts and some pale streaks on the crown, unlike the duskier head of *graellsii*. However, some *fuscus* can still be very

dark-headed in November, especially individuals retaining full juvenile plumage until arrival in the winter quarters (Gunter De Smet in litt). Apart from the obviously streaked lower hindneck, the head coloration of *fuscus* is very similar to that of *michahellis* and especially *cachinnans*. In contrast, the head of most *graellsii* is coloured like that of dark *argentatus*. In both *fuscus* and *graellsii*, the crown, ear-coverts, sides of neck, breast and flanks are obviously darker brown than the surrounding parts but the belly of *fuscus* is typically unmarked whitish and more contrasting than in *graellsii*. However, a significant number of *graellsii* are very pale whitish below and not so heavily streaked on the head (Killian Mullarney in litt).

Both *fuscus* and *graellsii* look neatly scaled above because of the narrow pale fringes of the upperpart feathers. The fringes of the mantle feathers and scapulars of *fuscus* are not only more equal in width and narrower but also paler and whiter, instead of the buff or brownish fringes in many *graellsii*. Some *fuscus* show strikingly contrasting pale fringes, almost as pale as in juvenile Great Black-backed Gull *L. marinus* (Gunter De Smet in litt). In *fuscus*, the fringes of

the mantle feathers and scapulars lack the notched or barred patterning more often shown by *graellsii*. There are also slight differences in the ground colour of the upperpart feathers. *Fuscus* show a more chocolate-brown tinge whereas *graellsii* are slightly colder grey-brown.

The wing-coverts of *fuscus* and *graellsii* are similarly coloured and patterned. They are often pale-notched or with serrated markings but are seldom barred (in contrast to *argentatus* and *michahellis*) and resemble the pattern in *cachinnans*. Note that there is some variation in the extent and width of the pale fringes and the tip pattern of the wing-coverts. In both *fuscus* and *graellsii*, the outer greater wing-coverts are more uniformly dark-coloured than the inner ones (the innermost greater wing-coverts, ie, the ones adjacent to the tertials, have almost the same colour and pattern as the tertials). In *fuscus*, the pale tips of the greater wing-coverts can be quite large, contrasting prominently with the dark feather bases. In many (but not all) *fuscus*, this pattern results in almost bicoloured greater wing-coverts; in this respect, they resemble the rather characteristically patterned greater wing-coverts of *cachinnans*. In *graellsii*, the greater wing-coverts look more uniformly barred, without an obvious contrast between the proximal and distal parts of the feather; in this respect, *graellsii* are more similar to *michahellis*.

Generally, *fuscus* show a less variable tertial pattern than *graellsii*. In *fuscus*, the dark brown tertial bases are narrowly whitish-fringed and the fringes become wider towards the tip. Like in the greater wing-coverts, many *fuscus* show rather bicoloured tertials (this pattern is due to a dark brown base and an unmarked wide pale fringe around the tip as in *cachinnans*). In contrast, many *graellsii* show buffish fringes with notched patterning on the upper edge of the tertial and sometimes even a barred tip, resulting in a tertial pattern reminiscent of that of *michahellis*.

The upperside of the primaries and secondaries of *fuscus* is uniformly dark-coloured. The inner primaries of *graellsii* are normally slightly paler; sometimes, even a trace of a 'pale window' is visible. In contrast, the inner primaries of *michahellis* and especially *cachinnans* are clearly paler, showing a distinct pale window.

The upperside of the tail-feathers of *fuscus* and especially *graellsii* is more variably marked than in *cachinnans* or *michahellis*. Normally, the tail-feathers are almost uniformly blackish-brown, with only the outer ones barred at the base. Consequently, *fuscus* and *graellsii* usually show a

dark tail with an indistinct pale base, unlike *argentatus*, *cachinnans* and *michahellis*. In this respect, they are more like juvenile American Herring Gull *L smithsonianus*. Unlike this species, the uppertail-coverts of *fuscus* are almost unmarked white whereas *graellsii* often show well-marked uppertail-coverts. However, it is not at all exceptional for *graellsii* to show a rather neat terminal band on an otherwise largely white tail (Killian Mullarney in litt).

Pale *fuscus* can show a pale underwing, especially the greater wing-coverts and sometimes even the axillaries. In this respect, some *fuscus* are more like *heuglini* or *cachinnans*, ie, obviously paler than *graellsii*. *Graellsii* always have very dark underwing-coverts, almost always darker than in any other large gull mentioned in this article. However, some dark *fuscus* show a dark underwing as well; such birds are not separable from *graellsii* on this character.

First-winter birds

First-winter *fuscus* (ie, birds having finished the post-juvenile moult) are rarely seen in Europe because most juveniles have left by early November. Before leaving Europe, some juvenile *fuscus* have already moulted a few first-winter (second-generation) mantle feathers and scapulars but, basically, these birds are still in juvenile plumage. *Fuscus* moult the juvenile plumage in winter, ie, later than average *graellsii*.

The new first-winter mantle feathers and scapulars of *fuscus* and *graellsii* are, as in any large gull, paler than the old juvenile ones and show a more or less obvious dark anchor-shaped marking (consisting of a longitudinal streak crossed by a rhomboidal marking). In *fuscus*, the anchor-shape markings are wide and diffusely demarcated and, as the ground colour of the feathers is dark, the anchor pattern is barely visible, particularly at long distance. In the skins of first-winter *fuscus* collected in Africa in October-April, at the Koninklijk Belgisch Instituut voor Natuurwetenschappen, Brussels, Belgium (KBIN), all second-generation mantle feathers and scapulars lack the dark anchor-shaped markings, usually appearing uniformly dark brown with an ill-defined dark centre. In the field, such feathers would probably look uniformly dark (Gunter De Smet in litt). In *graellsii*, however, the dark anchor-shaped markings are more sharply demarcated than in *fuscus* and the contrast between the anchor pattern and the paler ground colour of the feathers is more obvious (reminiscent of *michahellis*). The pattern of first-winter mantle feathers and scapulars may

present a valuable feature in separating first-winter *fuscus* from *graellsii*.

As in juveniles, first-winter *fuscus* tend to show more chocolate-brown upperparts and paler underparts than *graellsii* of similar age which appear to be more uniformly dark-coloured (like dark *argentatus*). This difference should, however, not be used in identifying lone or vagrant individuals (Killian Mullarney in litt).

First-summer and older immature birds

In Europe, immature *fuscus* are scarcer than immature *graellsii* because *fuscus* show a stronger tendency to remain in their (sub)tropical wintering areas before reaching maturity. This especially applies to first-summer and second-winter *fuscus* (see, however, Jonsson 1998).

After the first complete moult from first-winter to first-summer/second-winter plumage in their first spring, *fuscus* show a variable amount of deep black upperpart feathers, separating them from paler *graellsii*. It should, however, be pointed that adult-like upperpart feathers of most immature gulls are paler than genuine adult feathers. In *fuscus*, such adult-like upperpart feathers may approach in coloration those in *graellsii*, to the point of being of little or no value in identification (Gunter De Smet in litt). Like in adults, the upperparts of second-winter and older immature *fuscus* do not show a (distinct) contrast with the black primaries. In any case, *graellsii* show a noticeable contrast between the black primaries and the dark upperparts which, in the form 'intermedius', are occasionally very dark grey. This contrast in *graellsii* is even more prominent in immatures as their upperparts are often paler grey than in adults.

In some *fuscus*, the second-generation outermost primary (p10) already shows a small white mirror. This is never shown by *graellsii* and *machahellis* but often by *cachinnans*. The second-generation wing-coverts, especially the greater ones, are uniformly coloured in *fuscus* and *cachinnans*, being dark brown to blackish in *fuscus* and pale brownish in *cachinnans*. Normally, *graellsii* and *machahellis* of similar age do not moult the wing-coverts in their first winter, hence they still show the obviously marked juvenile wing-coverts.

After the complete moult in their first spring, many first-summer *fuscus* more closely resemble second-winter *graellsii* rather than first-summer *graellsii*.

The second-generation mantle feathers and scapulars of *fuscus* and *graellsii* are different as

well. In *graellsii* and some *machahellis*, there are still some faint markings whereas they are plainly blackish-brown in *fuscus* and uniformly pale greyish in *cachinnans*. Most *fuscus* and *cachinnans* get uniform adult-like upperparts with the moult from second- to third-generation feathers; only a few *graellsii* and *machahellis* show such an advanced moult pattern like *fuscus*.

Winter *graellsii* usually show extensive streaking all over the head. Winter *fuscus* appear more white-headed although many birds show dark streaking on the lower hindneck like many *heuglini* and *cachinnans*. However, quite a significant proportion of winter *fuscus*, especially sub-adults (resembling adults more closely than *graellsii* of similar age), has an extensively streaked head and neck (Killian Mullarney in litt).

As in juvenile and first-winter birds, first-summer and older immature *fuscus* tend to show a more contrasting plumage than *graellsii*, with darker upperparts and paler underparts.

Fuscus tend to develop a pale base to the bill at the onset of the first-winter moult (like *cachinnans*). During winter (ie, before the spring migration), most *fuscus* already show a bicoloured bill whereas in *graellsii* the bill is mostly uniformly dark-coloured as in *machahellis*.

Moult

When identifying a 'lesser black-backed gull', one should always try to assess the stage of moult. *Fuscus*, even in second-calendar-year (first-winter and first-summer), usually start the primary moult after the first autumn migration (ie, after arrival in the winter quarters). However, some second- and third-calendar-year and adult *fuscus* have already moulted up to four primaries during the autumn migration in late September-October. In April, immature and adult *fuscus* can still show active outer-primary moult during the spring migration. Unmoulted outer primaries are worn and bleached whereas the moulted ones (even in most second-calendar-year birds) look fresh. Often, there is, however, little difference in colour between old and new primaries; only the abraded whitish tips of the old primaries betray their age (Killian Mullarney in litt). The moult patterns in the *fuscus* skins at the KBN show a rapid moult which is typical for this species, due to which (all?) *fuscus* seem to attain the adult plumage during the third summer (Gunter De Smet in litt).

In contrast, immature and adult *graellsii* moult much earlier, at the end of the breeding season (post-nuptial moult), and continue to moult dur-

Identification of juvenile and immature Baltic Gulls

133 Baltic Gull / Baltische Mantelmeeuw *Larus fuscus*, juvenile, Lahti, Finland, 27 August 1997 (Visa Rauste). Note greater wing-coverts with dark base and large pale tip **134** Baltic Gull / Baltische Mantelmeeuw *Larus fuscus*, juvenile, Lahti, Finland, 24 September 1997 (Visa Rauste). Fairly pale individual **135** Baltic Gull / Baltische Mantelmeeuw *Larus fuscus*, first-summer, Turku, Finland, 10 August 1993 (Henry Lehto). Fresh primaries, plain blackish-brown mantle feathers and scapulars in combination with pale dark-speckled underparts characteristic for this plumage; bicoloured bill also typical (normally, uniformly dark in *grællsi*) **136** Baltic Gull / Baltische Mantelmeeuw *Larus fuscus*, first-summer, Topinoja, Finland, 17 July 1998 (Harry J Lehto). Inner primaries to p7 fresh, in contrast with older and browner p10 (p8-9 missing or not visible) **137** Baltic Gull / Baltische Mantelmeeuw *Larus fuscus*, first-summer, Topinoja, Finland, 19 May 1998 (Harry J Lehto) **138** Baltic Gull / Baltische Mantelmeeuw *Larus fuscus*, first-summer, Kuopio, Finland, 9 July 1998 (Harry J Lehto). Note variability in tail pattern compared with bird in plate 137

139 Yellow-legged Gull / Geelpootmeeuw *Larus michahellis*, juvenile moulting to first-winter, Scheveningen, Zuid-Holland, Netherlands, 21 November 1998 (Arnoud B van den Berg). Combination of heavy body and rather large bill, pale head and belly, paler inner primaries and already heavily worn plumage distinguishes this bird from *fuscus* and *graellsii* **140** Lesser Black-backed Gull / Kleine Mantelmeeuw *Larus graellsii*, first-summer moulting to second-winter, Scheveningen, Zuid-Holland, Netherlands, 19 August 1997 (Peter de Knijff) **141** Lesser Black-backed Gull / Kleine Mantelmeeuw *Larus graellsii*, first-summer moulting to second-winter, Brouwersdam, Zuid-Holland, Netherlands, 1 November 1992 (Arie de Knijff) **142** Lesser Black-backed Gull / Kleine Mantelmeeuw *Larus graellsii*, second-winter, Essaouira, Morocco, 2 March 1999 (Theo Bakker/Cursorius)

ing the autumn migration. This explains why third-calendar-year and older *graellsii* do not show any sign of moult in February-May but, instead, some individuals show abraded primaries in spring. Most second-calendar-year *graellsii* do not moult primaries before May but the same also applies for some *fuscus* of similar age.

Occurrence in Germany and Benelux

Fuscus migrate from their Fennoscandian breeding grounds mainly in a south-eastern direction across the Baltic Sea area and eastern Europe to their winter quarters. Some winter in the eastern Mediterranean Sea (ie, east of Italy) and Black Sea; a few reach the Persian Gulf. Most *fuscus*

spend the winter along the Red Sea and in eastern Africa (including the lakes of the Rift Valley); they can move along the eastern African coast to southern Africa and Madagascar. There are records on islands in the Indian Ocean, like the Seychelles, and vagrants have reached Sumatra. Others cross the Sahara, with probably important stopover sites at Lake Chad, as far west as the Congo Basin.

In Germany, because of their eastern migration route, *fuscus* is a rare migrant west of 10° E (roughly speaking, western Germany excluding Bayern). Until the 1990s, most 'lesser black-backed gulls' were not specifically identified (cf Schmidt 1990). *Fuscus* probably constitute the

Identification of juvenile and immature Baltic Gulls

143 Baltic Gull / Baltische Mantelmeeuw *Larus fuscus*, first-summer, Topinoja, Finland, 8 July 1998 (Henry Lehto)

144 Lesser Black-backed Gull / Kleine Mantelmeeuw *Larus graellsii*, second-winter, Essaouira, Morocco, 2 March 1999 (Theo Bakker/Cursorius)

majority of 'lesser black-backed gulls' on migration along the eastern German Baltic coast (pers obs). In the German Bight, *graellsii* (mainly consisting of individuals showing characters associated with the forms '*intermedius*' and '*graellsii* x *intermedius*') are common, with, for instance, large numbers on Helgoland, Schleswig-Holstein, in late summer. In the German interior, *fuscus* and *graellsii* migrate 'side by side' (pers obs). In eastern Germany, *fuscus* are more common than *graellsii*. However, in Nordrhein-Westfalen, *graellsii* is the predominant 'lesser black-backed gull' (Müller 1996). In recent years, they have become the prevailing large gulls in this area in summer, presumably mainly consisting of visiting non-breeding and immature individuals derived from the increasing Dutch population (Deutsch et al 1996).

From mid September to early November, *fuscus* are regular migrants in eastern Niedersachsen where they are occasionally common. For instance, at Hannover, more than 30 were present in October 1997 and even larger numbers were counted in September-October 1998 (pers obs). Apart from some adults, nearly all *fuscus* are juveniles. The age distribution is clearly different in spring when mainly adults are seen. Singles or small parties migrate north, mainly from mid April to May. Frequently, they halt during cool, rainy or thundery weather, often accompanied by Little Gulls *L minutus* and Black Terns *Chlidonias niger*.

Up to and including 1998, there were only two accepted records of *fuscus* in the Netherlands: on 19 October 1992, an adult on Schiermonnikoog, Friesland; and on 1-2 May 1998, a second-summer at Katwijk aan Zee, Zuid-Holland (Winters 1999). However, it should be noted that the Dutch rarities committee (CDNA) is still considering a number of recent reports. All (seven) ringing recoveries of alleged *fuscus* in the Netherlands were analyzed and none met the standards for acceptance as a valid record (Hoogendoorn & van Scheepen 1998). In Belgium, there is a ringing recovery of a second-calendar-year Finnish *fuscus* found dead on 5 March 1963 in Het Zwin, Westvlaanderen; this bird had been ringed as pullus on 24 June 1962 at Pori. At present, the Belgian rarities committee (BAHC) is investigating this report (Gunter De Smet in litt).

With increasing knowledge of gull identification (particularly of juvenile *fuscus*) and the continuation of colour-ringing programmes in Finland, *fuscus* will probably be encountered in

the Benelux and elsewhere in western Europe on a more regular basis. The identification of *fuscus* can be approached with confidence, enabling not just dedicated gull-watchers to find this attractive and delicate gull but – hopefully – all competent birders who regularly look at gulls.

Acknowledgements

I thank Harry Lehto, Henry Lehto and Visa Rauste, and Theo Bakker, Arnoud van den Berg, Arie de Knijff, Peter de Knijff and Anthony McGeehan for their photographs of *fuscus* and *graellsii*, respectively, which provided much help in preparing the manuscript; Risto Juvaste for supplying details on ringing recoveries of Finnish *fuscus*; Theo Bakker, Gunter De Smet, Nils van Duivendijk, Ted Hoogendoorn, Diederik Kok, Anthony McGeehan, Killian Mullarney, Wim Vader, Rik Winters and the editors of Dutch Birding (particularly Gerald Oreel) for commenting on the manuscript; and Enno Ebels for preparing the Dutch summary.

Samenvatting

HERKENNING VAN JUVENIELE EN ONVOLWASSEN BALTISCHE MANTELMEEUWEN De laatste jaren is de kennis omtrent de herkenning en systematiek van 'grote meeuwen' sterk toegenomen. De herkenning van 'kleine mantelmeeuwen', ie, Baltische Mantelmeeuw *Larus fuscus*, Kleine Mantelmeeuw *L graellsii* en Heuglins Meeuw *L heuglini*, is echter nog steeds voor een groot deel onontgonnen terrein. In dit artikel wordt ingegaan op de herkenning van juveniele en onvolwassen Baltische Mantelmeeuw, met name in vergelijking met Kleine Mantelmeeuw. De taxonomische indeling volgt die van de Commissie Systematiek Nederlandse Avifauna (CSNA), met binnen de 'kleine mantelmeeuwen' drie aparte soorten, ie, Baltische Mantelmeeuw, Kleine Mantelmeeuw (met inbegrip van de vormen '*graellsii*' en '*intermedius*') en Heuglins Meeuw (met inbegrip van de ondersoorten *L h heuglini* en *L h taimyrensis*).

Adulte *graellsii* vertoont een donkerdere mantel van zuid naar noord terwijl *heuglini* van oost naar west donkerder wordt. In de meeste gevallen kunnen adulte *graellsii* en *heuglini* vrij eenvoudig onderscheiden worden van adulte *fuscus* door de zwarte mantel van de laatste. Voor het onderscheiden van adulte *graellsii* met kenmerken van de vorm '*intermedius*' en adulte *fuscus* is echter vaststelling van het ruistadium essentieel.

Fuscus is een kleine 'grote meeuw' die soms zelfs aan Ringsnavelmeeuw *L delawarensis* of

Identification of juvenile and immature Baltic Gulls

145 Baltic Gull / Baltische Mantelmeeuw *Larus fuscus*, first-summer, Kuopio, Finland, 9 July 1998 (Harry J Lehto) **146** Baltic Gull / Baltische Mantelmeeuw *Larus fuscus*, second-summer, Kuopio, Finland, 9 July 1998 (Harry J Lehto) **147** Baltic Gull / Baltische Mantelmeeuw *Larus fuscus*, second-summer, Oulu, Finland, 2 June 1998 (Harry J Lehto). Few dark tail-markings still visible; combination of adult-looking plumage with dark tail-markings typical for second-summer *fuscus* **148** Baltic Gull / Baltische Mantelmeeuw *Larus fuscus*, second-summer, Oulu, Finland, 2 June 1997 (Henry Lehto) **149** Baltic Gull / Baltische Mantelmeeuw *Larus fuscus*, second-summer, Topinoja, Finland, 12 May 1998 (Henry Lehto) **150** Baltic Gull / Baltische Mantelmeeuw *Larus fuscus*, adult, Topinoja, Finland, 6 June 1998 (Henry Lehto)

151 Lesser Black-backed Gull / Kleine Mantelmeeuw *Larus graellsii*, second-summer, Maasvlakte, Zuid-Holland, Netherlands, 18 May 1990 (*Arie de Knijff*). Note brownish wing-coverts and tertials contrasting with largely blue-grey mantle and scapulars
152 Lesser Black-backed Gull / Kleine Mantelmeeuw *Larus graellsii*, probably second-summer, Maasvlakte, Zuid-Holland, Netherlands, June 1993 (*Peter de Knijff*) **153** Lesser Black-backed Gull / Kleine Mantelmeeuw *Larus graellsii*, third-winter, Essaouira, Morocco, 2 March 1999 (*Theo Bakker/Cursorius*). Profile of head and bill rather atypical **154** Lesser Black-backed Gull / Kleine Mantelmeeuw *Larus graellsii*, probably third-winter, IJmuiden, Noord-Holland, Netherlands, 30 January 1994 (*Arie de Knijff*) **155** Lesser Black-backed Gull / Kleine Mantelmeeuw *Larus graellsii*, third-winter, Essaouira, Morocco, 2 March 1999 (*Theo Bakker/Cursorius*) **156** Lesser Black-backed Gull / Kleine Mantelmeeuw *Larus graellsii*, adult, Brouwersdam, Zuid-Holland, Netherlands, 27 September 1992 (*Arie de Knijff*). Note stage of moult typical for *graellsii*; inner primaries to p6 fresh, outer primaries old, absent or re-growing

Stormmeeuw *L. canus* doet denken. De vleugels zijn opvallend lang (projectie meer dan 150% van de zichtbare tertiallengte) met tot zes handpennen zichtbaar voorbij de tertials (p9-10 vallen echter vrijwel samen zodat in het veld vaak slechts vijf toppen zichtbaar lijken). De poten en met name de tibia zijn kort. De snavel is kort maar maakt door de slankheid, nauwelijks aanwezige gonyshoek en scherpe punt vaak juist een lange indruk. De kopvorm is meestal iets ronder bij *fuscus*, met name bij juveniele. In vlucht zijn de lange slanke vleugels opvallend. Net als bij alle 'grote meeuwen' kunnen verschillen in bouw en grootte tussen mannetjes en vrouwtjes aanzienlijk zijn (als gevolg van seksuele dimorfie).

De herkenning van juveniele *fuscus* kan buitengewoon moeilijk zijn. Juveniele *fuscus* is echter meer contrastrijk getekend dan juveniele *graellsii*, met meer chocoladebruine bovendelen en lichtere onderdelen (vergelijkbaar met juveniele Pontische Meeuw *L. cachinnans* en Geelpootmeeuw *L. michahellis*) terwijl *graellsii* meer egaal donker is. De kop van *fuscus* is vaak licht, met alleen wat donkere tekening op de oorstreek en bovenkop. De lichte veerranden op de bovendelen zijn lichter en witter bij *fuscus* dan bij *graellsii* en vertonen vaak minder karteltekening dan bij *graellsii*. De vleugeldekveren zijn vrijwel gelijk getekend bij *fuscus* en *graellsii*, net als bij *cachinnans* (donker met lichte kartelrand), terwijl Zilvermeeuw *L. argentatus* en *michahellis* meer gebandeerde vleugeldekveren hebben. Bij zowel *fuscus* als *graellsii* zijn de buitenste grote vleugeldekveren donkerder en minder getekend dan de binnenste grote vleugeldekveren die meer getekend en gebandeerd zijn. De grote vleugeldekveren van *fuscus* tonen vaak een duidelijk contrast tussen donkere basis en uitgebreide lichte top; bij *graellsii* is dit contrast vaak veel minder duidelijk doordat de lichte toppen minder groot zijn. Bij *fuscus* lijkt het patroon van de tertials sterk op dat van de grote vleugeldekveren met een uniforme donkere basis en een brede lichte top (vergelijkbaar met *cachinnans*); de tertials van *graellsii* zijn vaak meer getekend en gebandeerd naar de top toe (vergelijkbaar met *michahellis*). De staartpennen zijn grotendeels donker bij *fuscus* en *graellsii* met alleen wat lichte tekening op de buitenste pennen; het donkere staartpatroon lijkt meer op dat van juveniele Amerikaanse Zilvermeeuw *L. smithsonianus* dan op de tekening met donkere eindband bij *argentatus*, *cachinnans* en *michahellis*. De bovenstaartdekveren en stuit zijn bij *fuscus* wit en vaak

vrijwel ongetekend; bij *graellsii* vertonen ze vaak duidelijke donkere vlekking. *Fuscus* heeft vaak een lichte ondervleugel (vooral de ondervleugeldekveren) terwijl *graellsii* van alle genoemde 'grote meeuwen' de donkerste ondervleugel heeft; de ondervleugels van sommige *fuscus* zijn echter even donker.

Fuscus in eerste winterkleed is zeldzaam in Europa omdat juveniele vogels laat in de herfst ruïen wanneer ze reeds in het overwinteringsgebied zijn. De eerste-winter schouder- en mantelveren zijn bij *fuscus* diffuser en minder contrastrijk getekend dan bij *graellsii*; het donkere 'ankerpatroon' op de veren is duidelijker te zien bij *graellsii* en doet denken aan *michahellis*.

Eerste-zomer en tweede-winter *fuscus* verblijven merendeels in het overwinteringsgebied en zijn daarom eveneens zeldzaam in Europa. Na de volledige rui naar eerste zomerkleed komen de zwarte mantelveren door die donkerder zijn dan bij *graellsii* en niet contrasteren met de zwarte handpennen. De geruide buitenste handpennen vertoont soms al een kleine witte 'mirror', iets wat bij *graellsii* nooit is vastgesteld. De grote vleugeldekveren worden door *graellsii* en *michahellis* vaak niet geruid (zodat de juveniele veren tot in de eerste zomer behouden blijven) terwijl *fuscus* en *cachinnans* deze veren wel vervangen. Door de volledige rui ziet eerste-zomer *fuscus* er 'ouder' uit en lijkt meer op tweede-winter *graellsii* dan op *graellsii* in eerste zomerkleed die er duidelijk 'jonger' uitziet (door het grotere aantal behouden juveniele veren). *Graellsii* vertoont meestal uitgebreide donkere kopstreping terwijl *fuscus* meer witkoppig is, met wat donkere streping in de nek (als bij *heuglini* en *cachinnans*). In tweede winterkleed vertoont de staart bij *fuscus* nog sporen van de donkere tekening (als gebroken staartband) terwijl de rest van de vogel er al vrijwel 'adult' uitziet. De snavel van *fuscus* heeft vanaf de eerste winter vaak een lichte basis met donkere punt terwijl *graellsii* langer een geheel donkere snavel houdt.

De rui is bij 'kleine mantelmeeuwen' een belangrijk kenmerk om de verschillende soorten te onderscheiden. Vanaf het tweede kalenderjaar ruit *fuscus* later in het najaar of zelfs in de winter; tijdens de najaarstrek (september-oktober) worden hooguit vier handpennen geruid, de rest volgt in het overwinteringsgebied. In april kunnen zowel onvolwassen als adulte *fuscus* nog actieve rui van de buitenste handpennen vertonen; nog niet geruide handpennen zijn sterk gesleten en bruin, contrasterend met de verse zwarte handpennen. *Graellsii* ruit aanzienlijk

eerder, direct na het broedseizoen en gedurende de najaarstrek. Vanaf hun derde kalenderjaar vertonen *graellsii* daarom nooit tekenen van actieve rui in februari-mei.

Fuscus trekt vanuit het broedgebied in Fenno-Scandinavië in zuidoostelijke richting over het Oostzeegebied en Oost-Europa naar het overwinteringsgebied in het oostelijke Middellandse-Zeegebied, rond de Perzische Golf en (vooral) de Rode Zee en in Oost-Afrika, zuidelijk tot Zuid-Afrika en Madagaskar. *Fuscus* is een zeldzame doortrekker in Duitsland ten westen van 10° O. Langs de Duitse Oostzeekust is *fuscus* waarschijnlijk de algemeenste 'kleine mantelmeeuw'. In de Duitse Bocht is *graellsii* duidelijk de algemeenste soort. In het binnenland van Duitsland worden beide soorten 'naast elkaar' gezien. Van midden september tot begin november is *fuscus* een regelmatige (en soms algemene) doortrekker in Oost-Niedersachsen; het betreft bijna uitsluitend juveniele vogels. In het voorjaar trekken echter voornamelijk adulte vogels door van midden april tot in mei.

Tot en met 1998 zijn slechts twee gevallen van *fuscus* voor Nederland aanvaard: op 19 oktober 1992 een adult op Schiermonnikoog, Friesland; en op 1-2 mei 1998 een tweede-zomer te Katwijk aan Zee, Zuid-Holland. Een aantal waarnemingen is momenteel nog in behandeling bij de Commissie Dwaalgasten Nederlandse Avifauna (CDNA). Alle (zeven) bekende ringvondsten van vermeende *fuscus* zijn na revisie van de Nederlandse lijst afgevoerd. In België is een ringvondst van een tweede-kalenderjaar Finse *fuscus* die op 5 maart 1963 werd doodgevonden in Het Zwin, West-Vlaanderen; de vogel was geringd als pullus op 24 juni 1962 te Pori. Dit geval wordt thans het Belgisch Avifaunistisch Homologatie Comité (BAHC) onderzocht.

References

- Cramp, S & Simmons, K E L (editors) 1983. The birds of the Western Palearctic 3. Oxford.
- Deutsch, A, Pleines, S, Sennert, G & Hubatsch, K 1996. Die Heringsmöwe (*Larus fuscus*) als Sommergast in Nordrhein-Westfalen. *Charadrius* 32: 206-219.
- Eskelin, T & Pursiainen, J 1998. The status of 'Lesser Black-backed Gulls' of *heuglini*, *graellsii* and *intermedius* type in Finland. *Alula* 4: 42-54.
- Garner, M & Quinn, D 1997. Identification of Yellow-legged Gulls in Britain: Part 1. *Br Birds* 90: 25-62.
- Garner, M, Quinn, D & Glover, B 1997. Identification of Yellow-legged Gulls in Britain: Part 2. *Br Birds* 90: 369-383.
- Gruber, D 1995. Die Kennzeichen und das Vorkommen der Weißkopfmöwe *Larus cachinnans* in Europa. *Limicola* 9: 121-165.
- Harris, A, Shiriha, H & Christie, D A 1996. The Macmillan birders' guide to European and Middle Eastern birds. London.
- Hoogendoorn, W & van Scheepen, P 1998. Status van Baltische Mantelmeeuw in Nederland. *Dutch Birding* 20: 6-10.
- Jonsson, L 1998. Baltic Lesser Black-backed Gull *Larus fuscus fuscus* – moult, ageing and identification. *Birding World* 11: 295-317.
- Klein, R & Gruber, D 1997. Die Bestimmung und taxonomische Stellung der in Mitteleuropa auftretenden Weißkopfmöwen *Larus cachinnans*. *Limicola* 11: 49-75.
- Müller, A 1996. Hinweise zur Bestimmung von Großmöwen (*Larus spec.*). *Charadrius* 32: 135-148.
- Nikander, P J 1996. [Juvenile large gulls.] *Alula* 2: 8-15. [Finnish; English summary.]
- Post, P W & Lewis, R H 1995. The Lesser Black-backed Gull in the Americas: occurrence and subspecific identity: Parts 1-2. *Birding* 27: 282-290, 370-381.
- Rauste, V 1999. [Identification of *Larus fuscus fuscus* and *L.f. heuglini*.] *Linnut* 34 (2): 12-20. [Finnish; German version will be published in *Limicola* in 1999.]
- Sangster, G, Hazevoet, C J, van den Berg, A B & Roselaar, C S 1998. Dutch avifaunal list: species concepts, taxonomic instability, and taxonomic changes in 1998. *Dutch Birding* 20: 22-32.
- Schmidt, G A J 1990. Der Zug von *Larus fuscus fuscus* und *Larus fuscus intermedius* im Bereich der südwestlichen Ostsee und darüber hinaus. Paper presented on Baltic Birds Conference at Pruchten, Mecklenburg-Vorpommern, Germany, in October 1990.
- Strann, K-B & Vader, W 1992. The nominate Lesser Black-backed Gull *Larus fuscus fuscus*, a gull with a tern-like feeding biology, and its recent decrease in northern Norway. *Ardea* 80: 133-142.
- Winters, R 1999. Baltische Mantelmeeuw op Schiermonnikoog in oktober 1992. *Dutch Birding* 21: 23-26.

Detlef Gruber, Marienburger Straße 73, D-31141 Hildesheim, Germany
(daniela.detlef.gruber@t-online.de)

Dwergooruil in Ooypolder in mei-juni 1998

Enno B Ebels, Erik van Winden & Olaf van Hoorn

Van 17 mei tot 11 juni 1998 verbleef een roepende Dwergooruil *Otus scops* in de Ooypolder, Ubbergen, Gelderland (Ebels & van Winden 1998). De vogel hield zich op langs de dijk van de uiterwaarden van de Waal ter hoogte van de Kaliwaal, c 1.5 km ten noorden van Leuth. Hij werd op 17 mei 's avonds ontdekt door Erik van Winden maar EvW hoorde de vogel van onderaan de dijk roepen en dacht daarom mogelijk met een amfibie te maken te hebben. Op 22 mei hoorde Olaf van Hoorn, net terug van vakantie in Griekenland waar hij ook Dwergooruilen had gehoord, de opvallende en monotone *puu*-roep en werd het nieuws bekend gemaakt. Zaterdagavond 23 mei werd de roep vanaf c 22:30 gehoord door c 60 aanwezige vogelaars en konden de eerste geluidsopnamen worden gemaakt. Vervolgens konden de vele 10-tallen vogelaars die hadden afgewacht de nachtelijke rit naar de Ooypolder maken. De daarop volgende nachten werd de Dwergooruil regelmatig gehoord, meestal roepend vanuit een grote Linde *Tilia*. Soms lukte het enkele vogelaars een glimp van de vogel op te vangen als deze in de schemering een stukje vloog, af en toe in het licht van een lantaarnpaal. Enkelen hadden het geluk de vogel als silhouet in zit te zien; zo zagen onder anderen Aart Vink en Co van der Wardt de vogel op 27 mei om c 22:20 een minuut lang vrij op een tak zitten.

Beschrijving

De beschrijving is gebaseerd op aantekeningen van EvW en geluidsopnamen van Arnoud van den Berg, Marc Plomp (Plomp et al 1999), Magnus Robb en Arnold Veen.

GROOTTE & POSTUUR Kleine uil ter grootte van Steenuil *Athene noctua* of forse lijster *Turdus* met brede afgeronde vleugels. In zit (silhouet) twee verticale oorpluimpjes zichtbaar (CvdW pers meded).

VERENKLEED Niet bij daglicht waargenomen. In licht van lantaarnpaal geheel donker en bruinachtig overkomend. In zit bruinachtig met wat lichte tekening op onderdelen (CvdW pers meded).

GELUID Helder, voortdurend herhaald, verdragend *puu*. Meeste nachten vrijwel continu roepend vanaf 22:30 of 23:00 tot 04:00. Aantal roepjes c 1100 per uur

(18-20 per minuut; cf figuur 1).

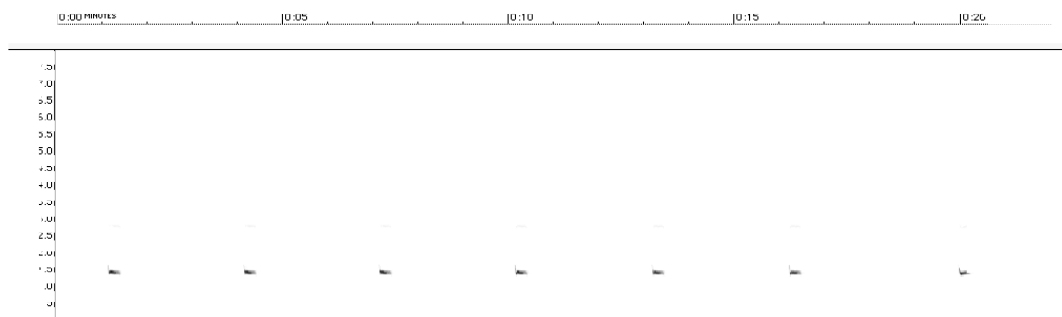
GEDRAG Meestal roepend vanuit dicht gebladerte van grote Linde; duidelijk één favoriete roeplek, maar ook af en toe op andere plekken gehoord tot enkele 100en m van favoriete plek. In schemering meestal eerst kort te horen in hoog, dicht geboomte c 300 m verderop, buitendijks. Liet zich bij wegvliegen als Grote Lijster *T. viscivorus* uit boom 'vallen' om vervolgens laag boven grond en met erratische vlucht te verdwijnen.

Determinatie

De grootte, de bouw en het donkere verenkleed sloten uit dat de roep afkomstig kon zijn van iets anders dan een vogel. Qua geluid kunnen insecten en amfibieën, met name Vroedmeesterpad *Alytes obstetricans*, voor verwarring zorgen (Burton & Johnson 1984, van den Berg 1991). Alleen dwergooruilen *Otus* kenmerken zich door het voor een uil kleine formaat met verticale oorpluimpjes. De vele 10-tallen soorten, waarvan slechts Dwergooruil en Gestreepte Dwergooruil *O. brucei* binnen het West-Palearctische gebied voorkomen, kunnen alle op grond van hun roep ('advertising-call') onderscheiden worden (Cramp 1985). De monotone *puu*-roep is karakteristiek voor Dwergooruil (vergelijk figuur 1 met sonagram in Cramp 1985). Door de aard van de roep is het vaak opvallend lastig te bepalen waar het geluid exact vandaan komt (van den Berg 1991). De roep van Dwerguil *Glaucidium passerinum* lijkt op die van Dwergooruil maar is wat korter en de roepjes volgen elkaar sneller op (35-40 per minuut; Cramp 1985).

Verspreiding en voorkomen

Dwergooruil is een algemene broedvogel in Zuid- en Oost-Europa, Noord-Afrika, het Midden-Oosten en Centraal-Azië. De soort is één van de weinige uitgesproken langeafstandstrekken onder de uilen en overwintert in tropisch Afrika; zuidelijke populaties vertonen een minder sterk trekgedrag dan noordelijke. In de loop van de 20e eeuw is de soort zeldzamer geworden in het noorden van zijn broedareal zoals bijvoorbeeld in Noord-Frankrijk (Yeatman-Berthelot & Jarry 1994). Dwaalgasten zijn vastgesteld in vrijwel alle Europese landen, noordelijk tot (van west naar oost) IJsland, de Faeröer, Ierland, Schotland,

FIGUUR 1 Dwergooruil / European Scops Owl *Otus scops*, Ooypolder, Ubbergen, Gelderland, mei 1998 (Magnus S Robb)

Noorwegen en Zweden, overwegend in het voorjaar (Snow & Perrins 1998, van den Berg & Bosman 1999). In Groot-Brittannië en Ierland zijn 64 individuen vastgesteld tussen 1800 en 1958 en 25 in de periode 1958-97 (Rogers et al 1998).

Deze waarneming betrof de zesde Dwergooruil voor Nederland en de eerste roepende vogel (cf van den Berg & Bosman 1999). De overige vijf gevallen betroffen gevangen of verzamelde exemplaren en dateerden van 8 september 1890 (Rotterdam, Zuid-Holland, vrouwtje, verzameld; van IJzendoorn et al 1996 (foto)); eind maart 1906 (Gulpen, Limburg, verzameld; balg in Museum Alexander Koenig, Bonn, Duitsland; Hens 1926, 1965 (foto)); 26 mei 1958 (Langweer, Friesland, verzameld; balg in Fries Natuurmuseum, Leeuwarden, Friesland; Vanellus 11: 466-467, 1958 (foto)); 7 juni 1967 (Rotterdam-West, Zuid-Holland, gevangen; balg in Natuurmuseum Rotterdam, Rotterdam; Limosa 40: 180-181, 1967, van den Berg & Bosman 1999 (foto)); en c 12 mei 1970 (Delft, Zuid-Holland; gevangen, losgelaten op 20 mei, Limosa 43: 162-163, 1970 (foto)).

Summary

EUROPEAN SCOPS OWL AT OOPYOLDER IN MAY-JUNE 1998
From 17 May to 11 June 1998, a calling European Scops Owl *Otus scops* was present at Ooypolder, Ubbergen, Gelderland, the Netherlands. The bird was briefly seen at rest and in flight, but only after dusk. Identification was based on size, vertical ear tufts, predominantly dark brownish plumage and call; its advertising call was a monotonous *puu* or *püü*, repeated c 1100 times per hour (18-20 times per minute). The bird mainly called between 22:30 and 04:00.

This was the sixth record for the Netherlands. All previous records were of birds trapped or collected: on 8 September 1890 (Rotterdam, Zuid-Holland); late March 1906 (Gulpen, Limburg); 26 May 1958 (Langweer, Friesland); 7 June 1967 (Rotterdam); and c 12 May 1970 (Delft, Zuid-Holland).

Verwijzingen

- van den Berg, A B 1991. DB Actueel: Dwergooruilen en Vroedmeesterpadden. Dutch Birding 13: 78-80.
- van den Berg, A B & Bosman, C A W 1999. Zeldzame vogels van Nederland – Rare birds of the Netherlands. Avifauna van Nederland 1. Haarlem.
- Burton, J F & Johnson, E D H 1984. Insect, amphibian or bird? Br Birds 77: 87-104.
- Cramp, S (redactie) 1985. The birds of the Western Palearctic 4. Oxford.
- Ebels, E B & van Winden, E 1998. DB Actueel: Dwergooruil in Ooypolder. Dutch Birding: 20: 143-144.
- Hens, P A 1926, 1965. Avifauna der Nederlandsche provincie Limburg benevens eene vergelijking met die der aangrenzende gebieden; Avifauna van de Nederlandse provincie Limburg benevens een vergelijking met die der aangrenzende gebieden. Maastricht.
- van IJzendoorn, E J, van der Laan, J & CDNA 1996. Herziening Nederlandse avifaunistische lijst 1800-1979: tweede fase. Dutch Birding 18: 157-202.
- Plomp, M, Boon, L J R, Groenendijk, C, ter Ellen, R, Opperman, E & van den Berg, A B 1999. Dutch Birding video-jaaroverzicht 1998. Woerden.
- Rogers, M J & Rarities Committee 1998. Report on rare birds in Great Britain in 1997. Br Birds 91: 455-517.
- Snow, D W & Perrins, C M 1998 (redactie). The birds of the Western Palearctic. Concise edition. Oxford.
- Yeatman-Berthelot, D & Jarry, G 1994. Nouvel atlas des oiseaux nicheurs de France 1985-1989. Paris.

Enno B Ebels, Lessinglaan 11-2, 3533 AN Utrecht, Nederland (ebels@wx.nl)
Erik van Winden, Heideparkseweg 526, 6532 TA Nijmegen, Nederland (E.vanWinden@sovon.nl)
Olaf van Hoorn, Ooysebandijk 88, 6576 JG Ooy, Nederland

Separating juvenile Imperial and Greater Spotted Eagles, in particular of pale morph '*fulvescens*'

From early December 1997 to early February 1998, a large pale *Aquila* eagle stayed at Valli del Mezzano, Ferrara, north-eastern Italy. Initially, it was identified as a juvenile Greater Spotted Eagle *A clanga* of the (rare) pale morph '*fulvescens*'. However, during its two-month stay, it became clear that it was not a Greater Spotted Eagle (hereafter *clanga*) but an Imperial Eagle *A heliaca* (hereafter *heliaca*), constituting the 18th record of *heliaca* for Italy. All records, now including six in spring, nine in autumn and three in winter, concerned first- or second-calendar-year birds (Andrea Corso pers obs, Aldo Tonelli pers comm).

In view of the apparent difficulties in separating juvenile *heliaca* and *clanga* (in particular of the pale morph '*fulvescens*') and the fact that the problem is only briefly treated in the literature (cf Forsman 1999), it seems useful to summarize the differences between juvenile *heliaca* and *clanga* (including '*fulvescens*'). This summary is largely based on field observations and on study of photographs and museum skins.

Size and structure

Generally, in *heliaca*, the bill is larger and heavier than in *clanga*. It should, however, be pointed out that, in juvenile *heliaca*, the bill (including nail and cere) can still be growing during the winter season and, thus, can appear smaller and lighter than in full-grown birds (this is even more evident in males). The bill of the *heliaca* wintering at Valli del Mezzano looked small and not heavy and was probably still growing. Typically, the nail of the bill is oblong in *heliaca* and oval in *clanga*. It should, however, be noted that, in some juvenile *heliaca*, the nail assumes the oblong shape only later in the winter season. This was presumably the case in the *heliaca* wintering at Valli del Mezzano. The nail appeared still more oval-shaped (as in *clanga*) than oblong-shaped (as in *heliaca*). The gape is long and thin in *heliaca*, reaching halfway to two-thirds of the eye, and short and thick in *clanga*, reaching, at most, to one-third of the eye. In *heliaca*, the tarsus is short and thick, looking robust and strong; in *clanga*, it is longer and more slender, appearing less robust and less strong. The oval shape of the nostril eliminates *clanga*, which has a roundish nostril.

157 Imperial Eagle / Keizerarend *Aquila heliaca*, Valli del Mezzano, Ferrara, Italy, 1 January 1998 (Aldo Tonelli)

158 Imperial Eagle / Keizerarend *Aquila heliaca*,
Valli del Mezzano, Ferrara, Italy, 17 December 1997
(Fabio Piccolo)

Plumage

In *heliaca*, the breast is streaked; in typical *clanga* (including 'fulvescens'), it is unstreaked. The presence or absence of breast-streaking is, however, not a character separating all *heliaca* and *clanga*. Some *clanga* show diffuse streaking on the breast. Indeed, very few individuals have even densely streaked and also pale buffish underparts as in juvenile *heliaca*; these birds are intermediate in appearance between typical *clanga* and 'fulvescens' (but closer to 'fulvescens'). Juvenile *heliaca* show unmarked (and uniform pale) trousers and tarsus-feathers; in contrast, juvenile *clanga* (including streaked pale birds) always show streaked or blotched trousers and often marked tarsus-feathers (showing also white close to the talons in most *clanga*). Normally, in juvenile *heliaca*, there

is an obvious pale 'window' on the inner primaries; in juvenile *clanga*, such a 'window' is lacking or, when a paler area on the inner primaries is present, this is not as wide and striking as in *heliaca*. However, in many late-winter juvenile *heliaca*, the 'window' is not as contrastingly pale and obvious as in more fresh-plumaged birds, probably due to wear and staining. This was presumably also the case in the *heliaca* wintering at Valli del Mezzano that showed a 'clanga-like' absence of an obvious pale 'window' on the inner primaries.

Bare parts

The iris is always pale in juvenile *heliaca*, being greyish-yellowish or burnished-yellow with a discernible pupil, whereas it is darker in juvenile *clanga*, being deep brown-amber or warm brownish-amber with a not or hardly discernible pupil.

I thank Destro Mirko, Fabio Piccolo and Aldo Tonelli for their excellent photographs and information; Carmela Cardelli, Fulvio Fraticelli, Giovanni Marangoni, Fabio Perco, Paul Tout and others for their help; and, especially, Dick Forsman for his interest in the identification of the bird.

Reference

Forsman, D 1999. The raptors of Europe and the Middle East: a handbook of field identification. London.

Andrea Corso, via Camastra 10, 96100 Siracusa, Italy (f.corso@isabenergy.inet.it)

Daurische Kauw in Noord-Holland in mei 1997

Op donderdag 8 mei 1997 reden Ruud Brouwer en Rob Half omstreeks 18:00 tijdens regenachtig, winderig weer over de Amsteldiepdijk bij Wieringen, Noord-Holland. Vanuit de auto zagen zij op de dijk tussen de grazende schapen tussen enkele foeragerende Kauwen *Corvus monedula* een verdacht, bontgekleurd exemplaar. Na te zijn gestopt zagen zij dat er op hetzelfde moment al een auto met drie vogelaars was gestopt om naar dezelfde vogel te kijken. Het waren Alexander Buhr, Karen Hartog en Willie Leurs die vanuit de andere richting aan waren komen rijden, toen WL als eerste de opvallende vogel zag. De vogel werd uitvoerig bekeken en al snel werd duidelijk dat het om een adulte Daurische Kauw *C. dauuricus* ging. RB besloot om zo snel mogelijk enkele foto's te maken

waarna de spectaculaire ontdekking via de telefoon en semafoons werd doorgegeven. Na c 20 min vloog het groepje Kauwen in de richting van het dorp Van Ewijcksluis, Anna Paulowna, Noord-Holland. Om c 18:50 werd de vogel langs de Balgweg teruggevonden en tot c 19:10 door zeker 20 toegesnelde vogelaars waargenomen. Hierna vloog hij met Kauwen op, verdween in westelijke richting en werd die avond niet meer gezien.

Op vrijdag 9 mei besloot Nico Harder, die het nieuws via de Vogelwerkgroep Den Helder had gehoord, de omgeving van Den Helder, Noord-Holland, af te speuren naar groepen Kauwen. In de namiddag rond 16:30 vond hij de Daurische Kauw terug op een met stro bedekt bollenperceel ten zuiden van de Donkere Duinen bij Den Helder, c 15 km ten westnoordwesten van Van Ewijcksluis. Tot zeker 19:30 kon de vogel uitvoerig worden waargenomen door opnieuw enige

Daurische Kauw in Noord-Holland in mei 1997

10-tallen opgeluchte vogelaars. De volgende ochtend verbleef hij hier nog tot c 06:15, waarna hij opvloog en in zuidelijke richting verdween.

In de vroege ochtend van diezelfde dag, zaterdag 10 mei, was Kees Scharringa bezig vogels te tellen langs een vaste route in de Wimmenumerduinen bij Egmond aan Zee, Egmond, Noord-Holland. Om c 08:15 zag hij de Daurische Kauw in een groep Kauwen maar hij besloot toch eerst zijn telling af te maken. Rond het middaguur belde hij vanwege de zeer bijzondere waarneming RB, die zo het nieuws verder kon verspreiden. Opnieuw konden ditmaal c 80 vogelaars die middag en avond de Daurische Kauw bekijken. In de vroege ochtend van zondag 11 mei werd hij hier nog kortstondig door Pim Wolf waargenomen. Om c 08:00 vloog hij met twee Kauwen in zuidelijke richting weg; daarna is hij niet meer teruggevonden (Brouwer et al 1997).

De beschrijving is gebaseerd op veldnotities van RB, RH, WL en AB, op foto's van RB en Eric Koops (cf Dutch Birding 19: 141, plaat 142, 151, plaat 156, 1997; van den Berg & Bosman 1999) en op videobeelden (Plomp et al 1998).

159 Daurische Kauw / Daurian Jackdaw *Corvus dauuricus*, adult, Amsteldiepdijk, Wieringen, Noord-Holland, 8 mei 1997 (Ruud E Brouwer)

GROOTTE & BOUW Zelfde lichaamsbouw als Kauw, vleugels iets langer likkend. Vleugelpunt tot staartpunt reikend.

VERENKLEED Kop, borst, rug, vleugel en staart geheel zwart met vooral op kop en vleugel blauwachtige glans zichtbaar. Bovenkop rond oog, wang en keel zwart, zwart doorlopend in punt tot op middenborst. Wenkbrauwstreep boven en achter oog met enkele witachtige fijne streepjes. Brede witachtige hals, wit doorlopend over zijhals naar buik en flank en eindigend net voorbij poot. Anaalstreek en onderstaartdekveren zwart, zwart naar voren lopend tussen poten en eindigend in enigszins afgeronde punt.

NAAKTE DELEN Iris donker. Snavel en poot zwart.

GELUID Geen roep gehoord.

GEDRAG Op 8 mei steeds in gezelschap van Kauwen, foeragerend op dijk in kort gras en tussen grazende schapen. Op 9 mei ook foeragerend op bollenperceel bedekt met stro en in lage duintjes aan rand van boscomplex. Op 10 mei vooral in duinvalleien foeragerend en ook hier steeds in gezelschap van Kauwen. Meestal vrij schuw, snel opvliegend bij benadering danwel poging tot fotograferen.

De determinatie leverde voor de ontdekkers weinig problemen op, vooral door de ervaring met de Daurische Kauw bij Katwijk aan Zee, Zuid-Holland, in mei 1995 (Meijer 1996). Het formaat en de lichaamsbouw als Kauw, de zwart-wit verdeling en de donkere iris passen namelijk alleen op deze soort. Het betrof een adulte vogel vanwege het zwart-witte verenkleed, de aanwezigheid van een blauwachtige glans op de kop en vleugels en de lichte witachtige wenkbrauwstreep met fijne streepjes achter het oog (Madge & Burn 1994).

Daurische Kauw broedt in een groot deel van Oost-Siberië, noordelijk tot aan de grens van de taigazone, in de omgeving van het Baikalmeer, zuidelijk via Mongolië tot Noord- en Centraal China. Na de broedtijd, tijdens de najaarstrek en in de winter wordt de soort waargenomen in Korea, Japan, Taiwan en in het zuiden van China (Jonsson 1994, Madge & Burn 1994).

Daurische Kauw is een zeer zeldzame verschijning in het West-Palearctische gebied; er waren tot 1997 slechts vier aanvaarde gevallen: Uusikaarlepyy, Finland, 1 mei 1883 (geschoten; Lewington et al 1991, Cramp & Perrins 1994); Umeå, Västerbotten, Zweden, 26-28 april 1985 (Lewington et al 1991); Hargen, Noord-Holland, en Katwijk aan Zee, Wassenaar en Den Haag, Zuid-Holland, 1-15 mei 1995 (Meijer 1996); en Île de Noirmoutier, Vendée, Frankrijk, 22 juni 1995 (mogelijk dezelfde vogel; Meijer 1996). Daarnaast is er een waarneming van een adult (mogelijk vergezeld van een niet-uitgekleurd

exemplaar) op 14 en 20 december 1995 bij Remsa, Altenburger Land, Thüringen, Duitsland. De Duitse dwaalgastencommissie aanvaarde weliswaar de determinatie maar bracht de waarneming onder in categorie D ('mogelijk, waarschijnlijk of zeker ontsnapte soorten') omdat '...nauwelijks te verwachten is dat [deze soort] op eigen vleugels Duitsland bereikt' (Deutsche Seltenheitenkommission 1997). Voor zover bekend is dit de eerste en enige keer dat een waarneming in Europa als (mogelijke) 'escape' behandeld is; in andere landen en bij andere gevallen is nauwelijks discussie geweest over de vraag of Daurische Kauw op eigen kracht naar Europa kan afdwalen (cf Meijer 1996). Als vijfde aanvaarde geval voor Europa volgde de waarneming te Blåvandshuk, Denemarken, op 12 april 1997, door drie waarnemers langsvliegend gezien in een groepje van zes Kauwen (van den Berg 1997). Deze waarneming is onlangs door de Deense dwaalgastencommissie aanvaard (Br Birds 92: 80, 1999, Dansk Ornithol Foren Tidsskr 92: 264, 1998).

De vogel die op 8-11 mei 1997 in de Noord-Hollandse kuststreek verbleef betreft derhalve het zesde of zevende geval voor het West-Palearctische gebied en het tweede geval voor Nederland. De vogel die op 12 april 1997 in Denemarken is gezien betrof mogelijk hetzelfde exemplaar dat later in het voorjaar in Noord-Holland werd ontdekt. Gezien de vliegroute langs de Noord-Hollandse kust en de overeenkomstige tijd van het jaar is het goed mogelijk dat het ook dezelfde vogel is geweest die in mei 1995 op vijf verschillende plekken langs de kust van Noord-Holland en Zuid-Holland werd gezien en die zich ook in zuidelijke richting verplaatste (Meijer 1996). Onder andere door het ontbreken van waarnemingen uit het tussenliggende jaar 1996 heeft de Commissie Dwaalgasten Nederlandse Avifauna (CDNA) echter besloten beide gevallen als aparte individuen te aanvaarden (Wiegant et al 1999).

Hierbij willen wij vooral Nico Harder en Kees Scharringa bedanken voor hun moeite om ons op de hoogte te stellen van het terugvinden van de Daurische Kauw, zodat er nog vele 10-tallen vogelaars in de gelegenheid zijn gesteld de vogel uitgebreid waar te nemen. Verder danken wij Eric Koops voor het beschikbaar stellen van foto's.

Summary

DAURIAN JACKDAW IN NOORD-HOLLAND IN MAY 1997 On 8-11 May 1997, an adult Daurian Jackdaw *Corvus dauuricus* was observed at four localities along the coast in the northern half of Noord-Holland, the Netherlands. The bird was seen at Amsteldiepdijk and Van Ewijcksluis (8 May), Den Helder (9-10 May) and Egmond aan Zee (10-11 May). The identification was straightforward, based on the black-and-white pattern in the plumage, the fine silvery-white streaks behind the eye and the dark iris.

This record constituted the second for the Netherlands and the sixth or seventh for Europe and the Western Palearctic. There are now records from Denmark (12 April 1997), Finland (1 May 1883), France (22 June 1995), the Netherlands (1-15 May 1995, 8-11 May 1997) and Sweden (26-28 April 1985); a record in Germany on 14 and 20 December 1995 was treated as a presumed escape and accepted only into Category D.

The bird in May 1997 may have been the same as the one recorded in Denmark in April 1997. It showed a similar timing and southerly progress as the first recorded for the Netherlands, at various localities in Noord-Holland and Zuid-Holland on 1-15 May 1995 (Meijer 1996). The absence of observations of this conspicuous species in 1996 led the Dutch rarities committee (CDNA) to assume that the record does not necessarily refer to the same individual. Therefore, the CDNA has accepted it as a separate bird (Wiegant et al 1999).

Verwijzingen

- van den Berg, A B 1997. WP reports: March-April 1997. Dutch Birding 19: 83-88.
- van den Berg, A B & Bosman, C A W 1999. Zeldzame vogels van Nederland – Rare birds of the Netherlands. Avifauna van Nederland 1. Haarlem.
- Brouwer, R E, Halff R & Leurs, W 1997. DB Actueel: Daurische Kauw in Noord-Hollandse kuststreek. Dutch Birding 19: 150.
- Cramp, S & Perrins, C M (redactie) 1994. The birds of the Western Palearctic 8. Oxford.
- Deutsche Seltenheitenkommission 1997. Seltene Vogelarten in Deutschland 1995. Limicola 11: 153-208.
- Jonsson, L 1994. Vogels van Europa, Noord-Afrika en het Midden-Oosten. Baarn.
- Lewington, I, Alström, P & Colston, P 1991. A field guide to the rare birds of Britain and Europe. Londen.
- Madge, S & Burn, H 1994. Crows and jays: a guide to the crows, jays and magpies of the world. Londen.
- Meijer, A W J 1996. Daurische Kauw in Hollandse kuststreek in mei 1995. Dutch Birding 18: 226-231.
- Plomp, M, Groenendijk, C, Boon, L J R, ter Ellen, R, Janse, W, Rijkse, B & Opperman, E 1998. Dutch Birding video-jaaroverzicht 1997. Woerden.
- Wiegant, W M, de Bruin, A & CDNA 1999. Rare birds in the Netherlands in 1997. Dutch Birding 21: 65-81.

Ruud E Brouwer, van Brederodestraat 13, 1759 VE Callantsoog, Nederland
Rob A C Halff, Klaas Casterkomstraat 27, 1785 NC Den Helder, Nederland

Aspects of breeding habitat and behaviour in Wallcreeper

Wallcreeper *Tichodroma muraria* is a typical habitat specialist. It occupies rock faces in often remote areas, which makes the gathering of basic information on this species difficult. Therefore, data concerning certain aspects of its behaviour are neither well established nor widely known. Although Wallcreeper has been the object of several studies in Europe, especially in the Alps and other high mountain ranges (eg, Müller 1962, 1965, Bezzel 1967, 1993, Hauri 1970, 1978, Löhrl 1970, 1976, Dorka 1976), the populations in the Slovak Carpathians have received little attention. This paper reports on the results of a study concerning habitat characteristics, types of flight and climbing which was conducted on the population occupying mountains of central Slovakia in 1982-98.

Habitat characteristics of breeding grounds

Wallcreeper inhabits rock faces in the high mountain ranges of Europe and Asia, extending from the Cantabrians and Pyrenees in the west, through the Alps, the Carpathians, the Balkan peninsula, Asia Minor, the Caucasus, Iran and the Himalayas and their extensions (Cramp & Perrins 1993). In the Western Palearctic, Wallcreeper breeds in montane regions of lower middle latitudes in rocky, broken terrain (Löhrl 1976, Cramp & Perrins 1993, Glutz von Blotzheim et al 1993). Here, it prefers rocky terrain with varied plant cover usually near water, while bare rock faces are avoided (Löhrl 1976). In Slovakia, Wall-

creeper breeds in montane areas with steep rock faces and precipitous boulder-strewn slopes, limestone being the preferred substrate. In the area under study, Wallcreeper populations occupy two typical habitats. Some pairs breed in rocky gorges of mountain streams at an altitude of 500-1000 m above sea level, while others occupy limestone rock faces without running water at an altitude of 500-1800 m. Most breeding areas are found between 800-1600 m. Limestone rock faces are preferred over granite ones.

Individual breeding rock faces are characterized by a markedly structured surface, with overhangs, crevices, fissures and ledges covered with clumps of vegetation (grasses, trees and, in the gorges, mosses). Optimal Wallcreeper habitat consists of rocky localities where sections of rock faces have various levels of sunlight exposure at different times of the day. At such localities, diverse plant communities grow, which are inhabited by various insect and spider communities. Therefore, essentially more food is available here than on solid rock walls with one exposure (suboptimal habitat). Availability of food (insects and spiders) and presence of suitable nest- and roost-crevices are probably the two important limiting factors for breeding of Wallcreeper at a potentially suitable locality.

Löhrl (1976) states that all investigated Wallcreeper sites included or were adjacent to running water, and that it is unlikely that Wallcreeper breeds on rock faces without water nearby. However, although running water was usually present in the vicinity of the nests in our study sites, it did not appear to be a necessary condition, as con-

160 Breeding habitat of Wallcreeper / Rotskruiper *Tichodroma muraria* (locality 1), Vel'ká Fatra mountains, Slovakia, 15 June 1994 (Miroslav Saniga). Limestone rock face of c 800 m long and 30-40 m high at altitude of 1400-1480 m; south-eastern aspect

161 Breeding habitat of Wallcreeper / Rotskruiper *Tichodroma muraria* (locality 2), Choëské vrchy mountains, Slovakia, 6 June 1998 (Miroslav Saniga). Limestone rock face of c 1000 m long and 70-150 m high at altitude of 900-1050 m; rock face with considerably structured surface (crevices, ledges, overhangs) separated by clumps of vegetation (grasses, shrubs and trees); south-western aspect

162 Breeding habitat of Wallcreeper / Rotskruiper *Tichodroma muraria* (locality 3), Vel'ká Fatra mountains, Slovakia, 7 June 1997 (Miroslav Saniga). Complex of limestone single rock faces covering area of c 15 ha at altitude of 1400-1500 m; rock walls separated by belts of vegetation; prevalingly south-eastern aspect

163 Breeding habitat of Wallcreeper / Rotskruiper *Tichodroma muraria* (locality 4), Vel'ká Fatra mountains, Slovakia, 7 June 1997 (Miroslav Saniga). Limestone rock face of c 400 m long and 20-30 m high at altitude of 1300 m; 66% south-eastern aspect and 34% north-western aspect

164 Breeding habitat of Wallcreeper / Rotskruiper *Tichodroma muraria* (locality 5), Malá Fatra mountains, Slovakia, 21 June 1998 (Miroslav Saniga). Limestone gorge of c 400 m long at altitude of 550-1000 m; rock walls in several tiers separated by trees; many overhangs, ledges, and crevices covered with vegetation; gorge axis north-south

165 Breeding habitat of Wallcreeper / Rotskruiper *Tichodroma muraria* (locality 6), Choëské vrchy mountains, Slovakia, 6 June 1998 (Miroslav Saniga). Limestone rock face of c 700 m long and 30-70 m high at altitude of 900-1000 m; rock wall with large number of ledges and crevices; individual sections of rock face separated by clumps of vegetation; many rocky fields on steep slope under rock face; southern aspect

Aspects of breeding habitat and behaviour in Wallcreeper

firmed by many successful broods at localities without running water nearby (eight occupied territories on a total of 15 investigated territories).

The size of breeding territories varies significantly but it is much larger than in other bird species of similar size occupying the same habitat (eg, Black Redstart *Phoenicurus ochruros*, 1-3 ha). The breeding territory is considerably extended and it may stretch for more than 1000 m horizontally (minimum 500 m, maximum 1100 m). However, the size of Wallcreeper territory has to be estimated both horizontally and vertically. The nature of the rocky terrain and its inaccessibility make this task very difficult.

Another factor characterizing the breeding haunts is the presence of suitable potential nest- and roost-crevices inaccessible to mammalian predators, particularly Stoat *Mustela erminea* and Beech Marten *Martes foina*.

Characteristic types of flight

Its large elliptical, butterfly-like wings enable Wallcreeper to show great agility and manoeuvrability in the air. Wallcreeper is rather agile in flight around rock faces and pinnacles and usually performs a fluttering, jerky flight. Several modes of flight can be distinguished.

A male Wallcreeper alternates between aggression and apparent courtship with nest-showing. When showing a potential nest site, the male

performs 'circling-flights', usually starting and ending at the potential nest-crevice, flying an erratic course with sharp turns and steep descents and ascents. The circling-flight may change into 'courtship-flight' in which flight speed is reduced but wing-beats are more rapid than normally.

An 'investigative flight' recalls the flight of butterflies and Hoopoe *Upupa epops*, with an erratic, flitting, and skipping action, allowing quite rapid ascents and manoeuvres around rock faces (figure 1). The wing-beats appear exaggerated, with alternate splaying and closing of flight-feathers causing considerable changes in size and amount of bright flashing of the wings.

A 'calm flight' along the rock face recalls the flight of Spotted Nutcracker *Nucifraga caryocatactes*. Wallcreeper performs a characteristic downward 'gliding flight' (figure 2) like a 'falling leaf', usually when flying down with prey to the nest-crevice from a (moderate) height. Furthermore, it uses 'a swooping dive', during which the wings are held close to the body, when flying from great heights. Adults carrying food to juveniles make either ponderous ascending or descending flights with many stops, fluttering up by moving from side to side, or fly directly to the nest-crevice in a 'diving flight' with almost folded wings.

Wallcreeper is able to soar without much expenditure of energy. The bird faces into the wind

166 Wallcreeper / Rotskruiper *Tichodroma muraria*, Cirque de Gavarnie, Hautes-Pyrénées, France, 7 September 1995
(Arnoud B van den Berg)

167 Wallcreeper / Rotskruiper *Tichodroma muraria*, female, Malá Fatra mountains, Slovakia, 2 July 1991
(Miroslav Saniga)

with spread wings and is blown upwards, almost without moving the wings. It especially shows its extraordinary agility and manoeuvrability when attacked by aerial predators like Eurasian Sparrowhawk *Accipiter nisus*, Common Kestrel *Falco tinnunculus*, Eurasian Hobby *F subbuteo* or Peregrine Falcon *F peregrinus*. It flutters about wildly in all directions close to the rock face, thus evading attack (figure 3). The species also shows extraordinary manoeuvrability in aerial tussles of rivals or when male and female flutter about each other when they happen to meet in the vicinity of the nest.

Characteristic types of climbing

Wallcreeper climbs along rock faces in completely different ways compared with bird species climbing on trees. Woodpeckers Picidae and treecreepers *Certhia* hop with the feet held parallel, supported by a stiff tail. Eurasian Nuthatch *Sitta europaea*, which does not use its tail for support (as Wallcreeper), usually climbs at an angle upwards and puts its feet transverse over each other.

Wallcreeper can climb on a rock face with the feet placed parallel. It uses its wings as a support

in climbing and makes small hops with the feet only. The gait is mainly a short, jerky hop varied by sidling, creeping, and walking on both vertical and horizontal surfaces.

Wallcreeper hitches upwards in small jumps, usually flicking its wings giving it a push-off (figure 4). It is able to hop up to 15-20 cm without using the wings and often alternates climbing with a short flight, especially when crossing broad cavities. It rests its centre of gravity directly against the rock wall shortly before the hop and then flicks with the wings upwards, lightens its feet and makes the hop (figure 5).

Characteristic wing-flicking – ethological necessity

Two facts – the conspicuous coloration of the wings and visual display – play an important role in the social behaviour of Wallcreeper. These have developed as a communication means (ethological necessity), as in other bird species sharing the same habitat, probably as compensation for restricted acoustic communication.

The red patterns on the upperwing-coverts are not conspicuous on the closed wing. Wallcreeper has a habit of continually flicking its wings. This characteristic flicking suddenly changes the

Aspects of breeding habitat and behaviour in Wallcreeper

FIGURE 1 Wallcreeper / Rotskruiper *Tichodroma muraria* during 'investigative flight' (Miroslav Saniga) FIGURE 2 Wallcreeper / Rotskruiper *Tichodroma muraria* during characteristic downward 'gliding flight' (Miroslav Saniga) FIGURE 3 Wallcreeper / Rotskruiper *Tichodroma muraria* during attack by aerial predator. Bird makes erratic flight with abrupt turns (side-slipping) (Miroslav Saniga) FIGURE 4 Wallcreeper / Rotskruiper *Tichodroma muraria* during traverse climbing with characteristic wing- and tail-flicking (Miroslav Saniga) FIGURE 5 Wallcreeper / Rotskruiper *Tichodroma muraria* during vertical hopping (Miroslav Saniga) FIGURE 6 Wallcreeper / Rotskruiper *Tichodroma muraria*. While climbing, expressing excitement or alertness by extent and angle of wing-flicking (Miroslav Saniga)

168 Wallcreeper / Rotskruiper *Tichodroma muraria*, Cirque de Gavarnie, Hautes-Pyrénées, France, 4 September 1995 (Arnoud B van den Berg)

169 Wallcreeper / Rotskruiper *Tichodroma muraria*, Cirque de Gavarnie, Hautes-Pyrénées, France, 7 September 1995 (Arnoud B van den Berg)

inconspicuous bird, merging perfectly with the blue-grey background, into a very conspicuous bird. Wing-flicking is a slow movement performed constantly, not only when climbing but also when feeding or resting briefly. Juveniles do this as soon as they have fledged.

Wallcreeper expresses its excitement or alertness by extent and angle of the wing-flicking. In normal low-intensity wing-flicking, the outer wing is moved aside or even down, revealing the white elliptical spots on the primaries. The wings are flicked faster and to a greater extent, and also more upward, when the bird is excited (figure 6). The white elliptical spots on two to five primaries and the deep red pattern on the primary coverts and lesser and median upperwing-coverts and remiges are then very conspicuous.

While wing-flicking, Wallcreeper simultaneously spreads its tail and the conspicuous black-and-white edge of the three outer rectrices, which are normally concealed, become visible (figures 4 & 6).

Wallcreeper not only stops climbing but also wing-flicking when a potential aerial predator appears. The bird freezes, with head and bill pointing upwards, in the direction of the predator.

This study was part of Grant Project No G-2-5172-98 'Forest reserves' financially supported by the Slovak Research Agency for Science.

References

- Bezzel, E 1967. Einige Notizen über den Mauerläufer (*Tichodroma muraria*) in den Bayerischen Alpen. Anz ornithol Ges Bayern 8: 172-174.
- Bezzel, E 1993. Der Mauerläufer *Tichodroma muraria* im Werdenfelser Land, Oberbayern. Limicola 7: 35-48.
- Cramp, S & Perrins, C M (editors) 1993. The birds of the Western Palearctic 7. Oxford.
- Dorka, V 1976. Beobachtungsnotizen zum Nestbau- und Lautverhalten eines Pyrenäen-Mauerläufers. Anz ornithol Ges Bayern 15: 202-215.
- Glutz von Blotzheim, U N, Bauer, K M & Bezzel, E (editors) 1993. Handbuch der Vögel Mitteleuropas 13. Wiesbaden.
- Hauri, R 1970. Zur Lebensweise des Mauerläufers *Tichodroma muraria* im Winter. Ornithol Beob Bern 67: 14-34.
- Hauri, R 1978. Beiträge zur Brutbiologie des Mauerläufers *Tichodroma muraria*. Ornithol Beob Bern 75: 173-192.
- Löhr, H 1967. Bewegungsweisen des Mauerläufers *Tichodroma muraria* im Hinblick auf die Anpassung an seinen Biotop. J Ornithol 108: 165-186.
- Löhr, H 1970. Studies of less familiar birds. 158 Wallcreeper. Br Birds 63: 163-168.
- Löhr, H 1976. Der Mauerläufer. Wittenberg-Lutherstadt.
- Müller, A K 1962. Zur Biologie des Mauerläufers (*Tichodroma muraria*). Anz ornithol Ges Bayern 6: 359-361.
- Müller, A K 1965. Weitere Beiträge zur Biologie des Mauerläufers (*Tichodroma muraria*). Anz ornithol Ges Bayern 7: 333-335.

Brieven

Bill shape of South Polar Skua

The extent to which South Polar Skuas *Stercorarius maccormicki* occur in the eastern North Atlantic is still obscure. If claimed South Polar Skuas in the North Atlantic do not show the slender bill of birds seen in the breeding range, an explanation for this needs to be given.

Newell et al (1997) stated that, of birds seen off Senegal, the bills 'often appeared larger than those of South Polar Skuas seen in Antarctica' and added that 'this seems to be a common perception of the birds seen in the western North Atlantic'. As an explanation, they suggested that 'in warmer climates, the feathers are 'sleeked down', making the bill appear relatively larger, whilst this is not evident at breeding sites when the head feathers are 'fluffed out' as protection against cold weather (Malling Olsen & Larsson 1997)'. This explanation is far from convincing. First, birds do not normally 'fluff out' head-feathers like this. Second, the bill of South Polar Skua is more slender than that of Great S skua or Brown Skua *S antarcticus lonnbergi* if compared, for instance, with bill length or eye diameter. This is not directly affected by the degree in which head-feathers are 'fluffed out'. The bill also generally seems smaller compared with the head, irrespective of temperature.

On Deception Island, Antarctica, volcanic activity makes the ground pleasantly warm (and, if you dig c 10 cm deep, you will burn your fingers). Thus, perched birds do not have to fear cold and would not need to 'fluff out' any feathers. Yet, South Polar Skuas did show smaller bills than the accompanying Brown Skuas (plate 170).

I have witnessed the same on Petermann Island, further south along the Antarctic Peninsula, where the climate is colder. South Polar Skuas perching on ice and snow did display smaller and more slender bills than the accompanying Brown Skuas.

170 Brown Skua *Stercorarius arcticus lonnbergi* (in front) with South Polar Skuas *S maccormicki*, Deception Island, December 1995 (Magnus Ullman). Note smaller overall size, smaller head and smaller bill of South Polar Skuas

Thus, if claimed South Polar Skuas in the eastern North Atlantic do not show the small bills of breeding birds, a better explanation than 'fluffed out' head-feathers is required.

References

- Newell, D, Porter, R & Marr, T 1997. South Polar Skua – an overlooked bird in the eastern Atlantic. *Birding World* 10: 229-235.
Malling Olsen, K & Larsson, H 1997. Skuas and jaegers: a guide to the skuas and jaegers of the world. Mountfield.

Magnus Ullman, *Illiongr K:104, 224 71 Lund, Sweden (ullman.apus@djingis.m.se)*

Varia

Blue Ross's Goose

Ross's Goose *Anser rossii* is a Nearctic goose which breeds in extreme northern Canada. It is named after Bernard Rogan Ross (1827-1874), 'Chief Factor' of the Hudson's Bay Company, who collected a few specimens of this species. There are two almost all-white species of *Anser*, Snow Goose *A. caerulescens* and Ross's Goose, which both used to be placed in a genus of their own, *Chen* (derived from the Greek *khen*, meaning 'goose'). Nowadays, they are generally placed in *Anser*, in accordance with Delacour's (1954) conclusion that the various characters of *Chen* '...are not important enough to warrant a generic separation from the grey geese, to which they are closely allied, and the genus *Chen* is here rejected'. These characters include a stout, rather short bill but high near the base, with the edges of both mandibles black, forming a thick black line along the borders and with strong and conspicuous serrations, and the lengthened, falcated and curved shape of the tertials, inner secondaries and their greater coverts, constituting ornamental plumes.

Both Snow and Ross's Goose occur in a blue morph (in the past often referred to as 'phase', but this is not the correct term; Paul Lehman in litt). 'Blue Snow Geese' are well-known because they occur regularly after having become much more common in the last few decades (Cramp & Simmons 1977). Blue birds were once in the minority but are now abundant among Lesser Snow Geese *A. c. caerulescens*; in Greater Snow Goose *A. c. atlanticus*, however, blue birds are still very rare (Madge & Burn 1988). Blue Snow Goose was long considered to be a separate species, until it was discovered that they breed freely with white birds (although birds prefer partners of their own morph; Cramp & Simmons 1977). They therefore should not be treated differently from, eg, pale and dark morph Northern Fulmar *Fulmarus glacialis*, Booted Eagle *Hieraaetus pennatus* and jaegers *Stercorarius*.

The blue morph of Ross's Goose is extremely rare and much more enigmatic than blue Snow Goose. The existence of this morph was confirmed as recently as 1971 (Cook & Ryder 1971). A few years later, Todd (1979) stated: 'Recent docu-

171 Ross's Geese / Ross' Ganzen *Anser rossii*, immature blue morph with adults white morph, Salton Sea, California, USA, January 1998 (Max Berlijn)

mentation has shown that adult Ross's Geese, like Lesser Snow Geese, also have a distinct blue phase. A few wintering adults have been collected in California that are perfectly valid Ross's Geese with respect to their measurements, but which nevertheless look like miniature blue geese. It is likely that the little blue form of *rossii* represents a mutation.' The first blue Ross's Geese were seen in the field in California, USA (Editors 1979). Also many blue hybrids, often called intermediates, between Ross's and Lesser Snow Geese, came to light in this period, complicating the attempts to get a clear picture of the characters and occurrence of blue Ross's Goose. At the end of the 1970s, there was growing interest in this morph and even small rewards were said to be paid for photographs of live blue Ross's Geese (Editors 1979). After that, interest weakened and, therefore, all relevant literature is from the late 1970s.

It seems that blue Ross's Goose rarely occurs in every population of Ross's Goose and is therefore recorded at all breeding, migration and wintering sites, albeit in very small numbers. In the USA, there have been a handful of sight reports from east coast states in the past 10 years. Ross's Goose is a rare bird overall in the eastern USA, although white birds now regularly winter or occur as migrants in small numbers at several preferred sites in several eastern states and provinces, primarily in very large concentrations of Snow Geese (Paul Lehman in litt). Published photographs of blue Ross's Goose are extremely rare; all photographs I found were of dead birds.

Interestingly, downy chicks of Ross's Goose are polymorphic. Delacour (1954) states: 'Some are yellowish grey, darker above and lighter below, with a bright yellow head; lores dusky; bill grey with a whitish nail; legs olive-green. Others lack all yellow tinge and are whitish-grey. [...] Of five goslings hatched, three were yellow and two white. Such dimorphism is of usual occurrence in Ross's Geese'. However, it is not known what the relation between the morph as chicks and the morph as adults is. Williamson (1957) did some research on the genetic dominance and remarked that '... many other animals are dimorphic only when young ...', clearly indicating that in those days blue morph full-grown birds were still unknown.

According to present knowledge, the identification of adult blue Ross's Goose is not very difficult. It looks like small white-bellied blue Lesser Snow Goose. Only the head is white and the neck and dorsal side of the head are dark blue-

black; in white-bellied blue Snow Goose the upperpart of the neck is also white. The belly is white. It has a small head with a more pronouncing black eye than Lesser Snow Goose. The bill is smaller, more pink and has the characteristic blue swellings at the base. It lacks the prominent grinning patch of Lesser Snow. Immatures are more white-headed than immature white-bellied blue Lesser Snow, and the head is speckled with fuscous-coloured feather tips. The belly is often not contrastingly white. Hybrids with Snow Goose show intermediate characters, but according to the available literature (eg, Trauger et al 1971, Hatch & Short 1976, Janssen 1982, Collins 1986) they are always bigger than Ross's Goose and show a prominent grinning patch. The colour of the head of immatures is predominantly blackish-grey. Paul Lehman (in litt) noted that the one blue-morph Ross's Goose he observed in Nogales, Arizona, USA, in the winter of 1998/99 gave the impression of being slightly larger than the average Ross's Goose. This could be attributed to hybridization or just be the result of individual variation, or maybe even a tendency of that morph. The markings overall of this bird seemed much crisper and sharper than in most blue Snow Geese, many of which appear 'muddier'-looking overall. The bird had blacker blue on the neck region, and it definitely had some crisp pale edgings to some of the feathering normally not seen in blue Snow Goose. Rich Stallcup (in litt) emphasized that blue morph Ross's Geese are blacker than blue morph Snow Geese.

The reasons for the rarity of blue Ross's Goose are not clear. According to McLandress & McLandress (1979), some scientists think that the reason lies in the fact that blue morph goslings are very dark and are therefore first selected by predators. Others state that blue Ross's Geese originate from former hybridization with blue morph Lesser Snow Goose.

In January 1998, I visited the Salton Sea area, California, to see large numbers of Ross's Geese wintering here together with Snow Geese. On 19 and 20 January, I observed and photographed an immature blue Ross's Goose among the 3000-4000 white Ross's Geese present. This bird showed the typical white head, with dark-speckled feathers and the dark blue-black neck and dorsal side of the head. The upper breast was light grey and the belly was 'dirty' white. The bird was similar in size to the accompanying white morph Ross's Geese and showed no grinning patch on the small pinkish bill. The blue

swellings at the base of the bill were starting to appear. The bird was also seen and its identification confirmed by local Californian birders.

White Ross's Geese are recorded in Europe in each winter since the late 1980s and early 1990s. Records are often treated as presumed escapes and (birds considered to be) true escapes have been recorded in, for instance, Belgium, Britain, Germany and the Netherlands. In the Netherlands, records of unringed birds not showing aberrant behaviour are given the benefit of doubt and are treated as presumed genuine vagrants (cf van den Berg & Bosman 1999). There are no records of blue Ross's Goose in Europe, which is hardly surprising given its rarity in the wild and presumably also in wildfowl collections. However, on 1 April 1994, Enno Ebels and Jelle Scharringa observed an unringed blue goose in a group of 1000-2000 Barnacle Geese *Branta leucopsis* at Zoutkamperril, Lauwersmeer, Groningen, the Netherlands; it was seen again nearby in the same group on 18 April by Bert de Bruin. This bird showed an almost perfect set of characters for Ross's Goose, including a rounded head with steep forehead, a short, triangular bill and a blue-wattled bill base. It had a white head and neck with small irregular dark spots on the side and back of the neck. The breast was dark brownish-black with irregular white spots. The belly, thigh, vent and undertail-coverts were white. The flank was greyish with dark bars. The upperparts were dark grey with brownish-grey coverts with pale edges, creating pale bars. The tertials were mostly or completely white. The upperwing was dark with white bases to the black primaries. The underwing-coverts, seen during wing flapping, were pure white. The central uppertail showed a broad white band and a dark subterminal band; the individual tail-feathers all showed a white tip, creating a narrow white terminal band. The feet were pale orange-pink and the eyes dark. Apart from the blue-grey wattling, the orange-pink bill showed a grey nail and a slightly darker cutting edge (possibly stained); there was no conspicuous grinning patch as in Snow Goose. Its size (about as large as or just slightly larger than Barnacle Goose) was probably the only troublesome character, although a large Ross's Britain can be larger than the average Barnacle (Madge & Burn 1988). Interestingly, the description of the blue Ross's Goose observed by Paul Lehman in Arizona mentions these

nice pale edgings on the upperparts and also a slightly larger size. The Lauwersmeer bird was submitted to the Dutch rarities committee (CDNA) as Ross's Goose but was rejected, mainly because of the extreme rarity of a blue Ross's Goose and the possible existence of very similarly looking hybrids, eg, of Blue Snow Goose with white Ross's Goose (cf Wiegant et al 1996). It is, however, not 100% excluded that the Lauwersmeer bird may have been a genuine blue Ross's Goose, of whatever origin (Enno Ebels in litt).

I would like to thank Enno Ebels, Oscar van Rootselaar and George Sangster for the support and background information provided for this article, and Bruce Deuel, Paul Lehman and Rich Stallcup for reading the manuscript and their useful comments.

References

- van den Berg, A B & Bosman, C A W 1999. Zeldzame vogels van Nederland – Rare birds of the Netherlands. Avifauna van Nederland 1. Haarlem.
- Collins, C T 1986. Identification Quiz. *Western Birds* 17: 93-94.
- Cooke, F & Ryder, J P 1971. The genetics of polymorphism in the Ross's Goose. *Evolution* 25: 483-490.
- Cramp, S & Simmons, K E L (editors) 1977. *The birds of the Western Palearctic* 1. Oxford.
- Delacour, J 1954. *The waterfowl of the world* 1. London.
- Editors 1979. Pinning down the Blue Ross'. *Cont Birdlife* 1: 112-115.
- Janssen, R B 1982. Intermediate Ross' Goose at Black Dog. *Loon* 54: 105-111.
- Hatch, D R M & Short, A H 1976. Possible intermediate Ross' Goose and Snow Goose in Manitoba. *Auk* 93: 391-392.
- Madge, S & Burn, H 1988. *Wildfowl: an identification guide to the ducks, geese and swans of the world*. London.
- McLandress, R M & McLandress, I 1979. Blue-phase Ross' Geese and other blue-phase geese in Western North America. *Auk* 96: 544-550.
- Todd, F S 1979. *Waterfowl*. San Diego.
- Todd, F S 1996. *Natural history of the waterfowl*. San Diego.
- Trauger, D L, Dzubin, A & Ryder, J P 1971. White geese intermediate between Ross' Geese and Lesser Snow Goose. *Auk* 88: 856-875.
- Wiegant, W M, Steinhaus, G H & CDNA 1996. Rare birds in the Netherlands in 1994. *Dutch Birding* 18: 105-121.
- Williamson, M H 1957. Polymorphism in Ross's Goose *Anser rossii*, and the detection of genetic dominance from field data. *Ibis* 99: 516-518.

DBA-nieuws

Top of Holland Vogelfestival in augustus 1999 In navolging van de befaamde British Birdwatching Fair (BBWF) in Engeland is dit jaar voor het eerst een (inter)nationaal vogelfestival georganiseerd in Nederland. Het Top of Holland Vogelfestival vindt plaats van vrijdag 27 tot en met zondag 29 augustus 1999 in het Nationaal Park i.o. Lauwersmeer. Dutch Birding is supporter van het Top of Holland Vogelfestival en zal dan ook nadrukkelijk aanwezig zijn met een stand en een mystery bird-competitie met leuke prijzen. De organisatie van het Top of Holland Vogelfestival richt zich op vogelaars en natuurliefhebbers van alle niveaus. Van achtertuintvogelaars tot de lezers van Dutch Birding, iedereen zal er iets van zijn gading kunnen vinden. In een grote informatietent van 20 x 60 m vindt u alle bekende merken verrekijkers, telescopen en camera's. Een aantal merken presenteert tijdens het festival absolute primeurs. U kunt alle modellen ter plekke uitproberen en aanschaffen. Vogelreisorganisaties uit onder meer Costa Rica, Israël, Nederland, Nieuw-Zeeland, Polen, Tanzania en Zweden presenteren hier hun nieuwe reisprogramma, en wanneer u plannen hebt om een vogelreis te gaan maken is dit uw kans om heel direct informatie in te winnen over deze bestemmingen. Ook komen er wildlife-kunstenaars en -fotografen uit Duitsland, Engeland en Nederland, waaronder Hans Dekkers, Jan van Gelderen, Hans Hut, Erik van Ommen, Robin Shillcock en vele anderen. Zij presenteren niet alleen hun werk maar verzorgen ook interessante workshops. Verder zijn er twee lezingententen, een filmtent en een cateringtent. Er worden sprekers verwacht uit België, Engeland, Israël, Nederland en Zweden die zullen vertellen over een grote variatie aan vogelonderwerpen. De BBC uit Engeland zal een aantal van haar beroemde films laten zien en producer Stephen Moss is aanwezig om de première te verzorgen van 'Birding with Bill Oddie in Holland'! Ook zijn er excursies in het gebied alsmede vogelvaartochten op het Lauwersmeer. Speciaal voor kinderen heeft de Natuurschool een aantal leuke excursies op het wad en in de Lauwersmeer. Kortom, het Top of Holland Vogelfestival wordt net als de BBWF in Engeland een levendige ontmoetingsplaats voor vogelaars van alle leeftijden uit heel Nederland: een jaarlijks terugkerend evenement waar vogelaars op de hoogte worden gebracht met de ontwikkelingen binnen hun hobby! Voor nadere informatie kunt u contact opnemen met: Top of Holland Vogelfestival, Postbus 737, 9700 AS Groningen, telefoon 050-5262757, fax 050-5272668, e-mail info@vogelfestival.nl, internet <http://www.natuurschool.com/vogelfestival>.

Programma Dutch Birding-vogelweek in het kort Bij het volgende nummer van Dutch Birding zal een inlegvel bijgevoegd worden met het definitieve programma van de Dutch Birding-vogelweek op Texel, Noord-Holland, die wordt gehouden van zaterdag 2 oktober

tot en met zondag 10 oktober 1999. Voorlopig staan al gepland: voor zaterdag 2 oktober Maarten van Steenis over vogels van noordoost-Siberië; voor doordeweeks een (discussie)avond met de CDNA, de mystery bird-competitie met Diederik Kok en Nils van Duivendijk en de big day (overdag, met napraten 's avonds); en voor vrijdag 8 oktober René van Rossum met dia's van diverse reizen naar Israël. Plaats van handeling is het bekende Texel Birdwatching Center in De Cocksdorp. Indien de belangstelling voor de lezing op de eerste zaterdag (doorgaans de drukste dag) van de vogelweek te groot blijkt te zijn voor het Birdwatching Center, zal uitgeweken worden naar een andere locatie in de buurt. Mededelingen daarover zullen ter plaatse worden gedaan. Zoals gebruikelijk dienen bezoekers van de vogelweek zelf voor accommodatie te zorgen. Nadere informatie kan men verkrijgen bij het Texel Birdwatching Center (Vuurtorenweg 94-98, De Cocksdorp, Texel, telefoon 0222-316899), Marc Plomp (0348-433730) of Gijsbert van der Bent (071 4024547).

Vogelgeluiden op Dutch Birding-homepage Sinds kort zijn er op de internetpagina's van de Dutch Birding Association (<http://www.dutchbirding.nl>) onder 'Bird-sounds' interessante vogelgeluiden te vinden. Deze geluiden vormen een waardevolle aanvulling op bepaalde artikelen in Dutch Birding, bijvoorbeeld op het artikel over de invasie van Witbandkruisbekken *Loxia leucoptera* in Nederland in 1997/98 (Dutch Birding 21: 82-96, 1999), of het artikel over de determinatie van Groenlandse en IJslandse Barmisjzen *Carduelis flammae rostrata/islandica* (Dutch Birding 20: 261-271, 1998). Het internet kan dan gebruikt worden om de in de artikelen weergegeven sonogrammen 'live' te horen te krijgen. Van Witbandkruisbek zijn maar liefst zeven verschillende geluiden te beluisteren op de 'site'. Steeds meer vogelwaarnemingen worden op geluidsdrager vastgelegd. Voorbeelden van de laatste maanden van zeldzame soorten die met hun geluid op de site van de DBA staan zijn het Klein Waterhoen *Porzana parva* van de Kampina, Noord-Brabant; het Kleinst Waterhoen *P. pusilla* van Vianen, Zuid-Holland; de beroemde Ruigpootuil *Aegolius funereus* van Norg, Drenthe; de Noordse Nachtegaal *Luscinia luscinia* van de Ooypolder, Gelderland; en de Bergfluit *Phylloscopus bonelli* van de Kennemerduinen, Noord-Holland. Bijzonder interessant is het geluid van een waarschijnlijke Afrikaanse Vink *Fringilla coelebs ssp. diogenys/africana*, opgenomen op 30 april in de Eemshaven, Groningen. Om redenen van kwaliteit en wegens het praktische gemak zijn de opnamen geconverteerd naar RealAudio 3.0-formaat. Om de digitale geluidsbestanden af te kunnen spelen (via een modem van 28.8 Kbps of sneller) is de laatste versie van 'RealAudio Player' nodig (versie 3.0 of nieuwer). Dit programma is van het internet af te halen op <http://www.realaudio.com>. GIJSBERT VAN DER BENT

Birdsounds on Dutch Birding homepage Recently, interesting birdsounds have been added to the internet site of the Dutch Birding Association (<http://www.dutchbirding.nl>) under 'Birdsounds'. These sounds can be regarded as valuable additions to certain papers in Dutch Birding, eg, the paper on the invasion of Two-Barred Crossbills *Loxia leucoptera* in the Netherlands in 1997/98 (Dutch Birding 21: 82-96, 1999), or the paper on identification of Greenland en Iceland Redpolls *Carduelis flammea rostrata/islandica* (Dutch Birding 20: 261-271, 1998). The internet can then be used to play 'live' the sonograms appearing in the papers. Seven different sounds of Two-barred Crossbill can be played on the site. Nowadays, more and more bird records are also documented on tape or disc. During the last months, several rare species have been

sound-recorded and added to the site of the DBA: the Little Crake *Porzana parva* at Kampina, Noord-Brabant; the Baillon's Crake *P pusilla* at Vianen, Zuid-Holland; the famous Tengmalm's Owl *Aegolius funereus* at Norg, Drenthe; the Thrush Nightingale *Luscinia luscinia* at Ooypolder, Gelderland; and the Western Bonelli's Warbler *Phylloscopus bonelli* at Kennemerduinen, Noord-Holland. Very interesting is the sound of a probable North-African Chaffinch *Fringilla coelebs spodiogenys/africana* recorded on 30 April at Eemshaven, Groningen. For practical and quality reasons, the recordings have been converted to RealAudio 3.0 format. To play these files (using a 28.8 Kbps or faster modem), you will need the latest version of RealAudio Player (version 3.0 or later), available at <http://www.realaudio.com>. GJISBERT VAN DER BENT

Aankondigingen & verzoeken

Inhoudsopgave Nederlandse vogeltijdschriften Jarenlang eindeloos bladeren door stapels vogeltijdschriften, op zoek naar een artikel. Dat is nu voorbij door het beschikbaar komen (voor MS-DOS computers) van de Inhoudsopgave Nederlandse Vogeltijdschriften (INV), samengesteld door Henk Lichtenbeld en Gerrit Speek, met titel, auteur, tijdschrift, jaargang, aflevering en bladzijden van *alle* jaargangen van: Ardea, Drentse Vogels, Dutch Birding, Jaarbericht der Club van Nederlandse Vogelkundigen, Jaarboekjes der NOV, Limosa, Op het Vinkentouw, Orgaan der Club van Nederlandse Vogelkundigen, Ringing & Migration, Slechtvalk Nieuwsbrief, Sula, De Takkeling, Vanellus (vanaf 1957), Het Vogeljaar, Watervogels en Wiek en Sneb; hoofdartikelen, korte bijdragen, mededelingen, boekbesprekingen, necrologieën, alles! In totaal zijn ruim 29 450 artikelen (dd december 1998) beschikbaar in één file (in dbase-IV-formaat).

Een zoekprogramma wordt *niet* bijgeleverd! U moet de file met gegevens importeren in uw eigen favoriete zoek-, database- of literatuurprogramma.

De INV-diskette kost NLG 50.00 (voor NOU-leden NLG 45.00; voor instituten en bibliotheken NLG 250.00). Abonnementen zijn niet mogelijk. Een update, door u te bepalen wanneer, kost NLG 25.00 (respectievelijk NLG 22.50 en NLG 100.00).

U krijgt de diskette thuisgestuurd na overmaking van het juiste bedrag op girorekening 2057867 tnv G Speek te Zevenaar, onder vermelding van 'INV'.

Oproep voor observatiehut bij Oehoes in Zuid-Limburg De Oehoes *Bubo bubo* van Maastricht, Zuid-Limburg, hebben dit jaar weer vier jongen uitgebroed.

Dat doen ze op dit moment nog in alle rust. Wij, van het Oehoe-project Sint-Pietersberg, vinden dat het leefgebied van deze prachtige uilen voor de toekomst volledig veiliggesteld moet worden. Dit houdt in dat het deel van de groeve waar de uilen nu leven volledig ontoegankelijk blijft voor het publiek. Echter, vanuit een observatiehut aan de rand van het terrein kunnen vogelaars en andere belangstellenden, zonder enige vorm van verstoring, het leven van de Oehoes waarnemen.

Helaas meent de politiek verantwoordelijke dat er aan deze volledige rust voorbij kan worden gegaan. Wij doen daarom deze oproep: als u zich kunt vinden in een volledige bescherming, zoals hierboven is weergegeven, laat de verantwoordelijke dan weten dat u kiest voor absolute ontoegankelijkheid én een observatiehut.

U kunt dit doen door een brief, voorzien van uw naam, adres en handtekening, te sturen naar de gedeputeerde van de provincie Limburg, M J H Vestjens, met de volgende tekst: 'Geachte gedeputeerde Vestjens, ik kies voor een *volledige* bescherming van het leefgebied van het enige Oehoe-paar in Nederland. Om het risico van verstoring en verjaging van de vogels te voorkomen wil ik u vragen het gebied volledig ontoegankelijk te houden. Ik vind een observatiehut een meer dan voldoende alternatief'. Het adres is: M J H Vestjens, Gedeputeerde Provincie Limburg, Postbus 5700, 6202 MA Maastricht, Nederland.

Voor meer informatie of voor een voorgedrukte brief kunt u zich wenden tot Mathieu Kouters (telefoon 043-4582884) of Hans Damink (telefoon 043-3477495).

Recensies

MARK LOCKWOOD, WILLIAM B MCKINNEY, JAMES PATON & BARRY R ZIMMER 1999. *A birder's guide to the Rio Grande Valley* (ABA birdfinding guide series). American Birding Association, PO Box 6599, Colorado Springs, Colorado 80934, 800 634-7736, USA. 288 pp. ISBN 1-878788-18-3. USD 23.95.

Texas offers some of the best birdwatching in North America and, straddling the state's 400-mile border with Mexico, the Rio Grande Valley contains a superb string of reserves and speciality birds that, together, have earned 'the valley' a reputation as a birding mecca – especially for keen North American listers. Although the region holds many species whose ranges are otherwise restricted to Mexico or South America, the overall avifauna is spiced up courtesy of a spectacular range of habitats. In addition, many winter visitors arrive – reputedly 60% of all the world's Redheads *Aythya americana* winter at Laguna Atascosa – and migration is often mouthwatering. For example, 232 species were recorded by one team participating in the 'Great Texas Birding Classic' during a single day last April. With so many birds and places, a good birdfinding guide is essential. Well, this one is superb. The text spans 280 pages and is interspersed with crystal-clear maps, unambiguous directions and much else besides. The 'much else' would run into a review in itself. Suffice it to say that everything you need to know is here: when to come; places to stay; contact addresses and telephone numbers for state parks, rare bird alerts and web sites; and exhaustive inventories of all other fauna from butterflies to bobcats. I especially like the spiral-bound design which, in the rough-and-tumble of a birding trip, makes the book versatile and robust enough to be folded back on itself and kept open for immediate reference at any given page.

The original edition was a slim volume in a series pioneered by Jim Lane between 1971 and 1978. This was updated by Harald Holt and, in 1993, the

American Birding Association took this process a stage further and published a new edition. Hence, Jim Lane's original idea has been developed to a magnificent standard. The 1999 edition contains 90 more pages than its predecessor and has been overhauled and enlarged by four local experts. Using the book on a trip to the area this spring, I was directed to sites that were not featured before. Several of these were invaluable and, in one instance, provided excellent shorebirds well away from the coast (at Weslaco). Tips are liberally scattered throughout the text and encompass identification problems (notably kingbirds and yellowthroats) and reassuring words about rattlesnake risks ('There are no rattlesnakes at Santa Ana National Wildlife Reserve'), and, for the vicinity of Falcon Dam, even the location of a drug-running route is mentioned. So, not only is it a birding bible, the book also helped pay for the trip!

ANTHONY MCGEEHAN

MORTEN L ISLER & PHYLLIS R ISLER 1999. *Tanagers*. Second edition. Christopher Helm/A&C Black, 35 Bedford Row, London WC1R 4JH, UK. 406 pp. ISBN 0-7136-5116-4. GBP 29.99.

In the Helm identification guide series, a paperback reissue has been produced of the Islers' *Tanagers* (published in the USA by the Smithsonian Institution Press). The first edition in 1987, with a foreword by the late Ted Parker, was regarded as a landmark book. The 1999 reissue incorporates an updated survey of recent literature on tanager systematics and natural history. This monograph on the biology of tanagers compiles all available information for 242 species, with an additional 37 taxa (often given species status) treated separately. It is well-recommended for everybody interested in neotropical birds who did not buy the first edition.

ARNOUD B VAN DEN BERG

Corrigendum

Bij de foto van de Woestijntapuit *Oenanthe deserti* (Dutch Birding 21: 73, plaat 68, 1999) werd bij vergissing niet de juiste fotograaf vermeld. De foto werd gemaakt door Kris De Rouck. REDACTIE

In the caption of the photograph of Desert Wheatear *Oenanthe deserti* (Dutch Birding 21: 73, plate 68, 1999) the wrong photographer was mentioned by mistake. The photograph was taken by Kris De Rouck.

EDITORS

Masters of Mystery

SWAROVSKI
OPTIK

Solutions of second round 1999

The solutions of mystery photographs III and IV of the second round of the 1999 competition (Dutch Birding 21: 114-115, 1999) appear below.

III The bird in this photograph was unfortunately killed by a passing car. The damage done by the car is great and it is difficult to detect where the different parts and feather groups of the bird are in the photograph. The bird's tail can not be recognized, but two wings, two feet and probably also the head (right below) can be located. The pale sandy-buff feathers below in the photograph once belonged to the bird's underparts, while most of the other feathers visible are of the bird's upperparts. The barred primaries, brownish, grey and buff general coloration and fine vermiculations to many feathers suggest an owl or nightjar. Based on the wing formula with rather pointed wings in combination with feet that lack the strong claws typical of owls, it must be a nightjar.

Although there is some white present at the bases of the inner webs of the primaries, this should not be mistaken for the bold white patches near the tips of the outer primaries shown by some species of nightjar. The absence of these wing patches immediately eliminates Red-necked Nightjar *Caprimulgus ruficollis*, Nubian Nightjar *C nubicus* and males of European Nightjar *C europaeus* (as well as Common Nighthawk *Chordeiles minor*), while the very pale grey-buff general coloration of the mystery bird suggests Egyptian Nightjar *C aegyptius* (or Nubian). European is often darker and browner than the mystery bird, but birds of eastern subspecies (mainly *C e unwini*, *C e plumipes* and *C e dementievi*) are paler and sandier than the nominate though often still a bit greyer, and not as uniformly pale as the mystery bird. The left wing of the bird confirms the identification as Egyptian because the upperside of the primaries show white scalloping on the inner webs. Although under normal field circumstances not easy to see at all, this is in fact a good feature of Egyptian. The not very extensive white scalloping of the mystery bird could indicate a female; in males, the white scalloping is more prominent and in some males it is so extensive that it extends onto the outer webs of the distal parts of

the three outer primaries, in flight creating an effect reminiscent of a white wing patch (which could cause confusion with other species). An additional important feature of Egyptian is exhibited by the right wing of the mystery bird, namely the flashy white basal parts of the undersides of the primaries; in European, also in the paler eastern subspecies, the primaries are obviously darker below. Other features of Egyptian shown by the mystery bird are the largely dark brown upperside of the primaries contrasting with the rest of the plumage, the greyish tips to the primaries and the pale sandy-buff underparts.

Egyptian Nightjar has the habit of sitting on roads and tracks regularly during the night and that is what seems to have been fatal for this bird. It was photographed at Al Wathba, United Arab Emirates, on 1 March 1999 by Nils van Duivendijk. The bird belongs to the nominate subspecies *C a aegyptius* (eastern Egypt, Middle East and southern Central Asia) which is greyer and less sandy than the North African subspecies *C a saharae* (Morocco to Nile Valley, Egypt). 56% of the entrants identified it correctly as Egyptian Nightjar, with the most popular incorrect guesses being European Nightjar (11%), European Scops Owl *Otus scops* (9%), Tawny Owl *Strix aluco* (8%) and Hume's Owl *S butleri* (4%).

IV This photograph presents a rather unmarked and pale brownish-grey passerine. Characters which quickly catch the attention of the reader's eye, are its fairly large size, long tail which is square-ended with white-fringed outermost feathers, 'open' facial expression and long bill. Together, these characters can only be found in Olive-tree Warbler *Hippolais olivetorum* (plate 172), Upcher's Warbler *H languida* (plate 173) and Olivaceous Warbler *Acrocephalus pallidus* (plate 174). Nearly all entrants came to this conclusion, but a few prompted for Blyth's Reed Warbler

A dumetorum. Blyth's Reed can appear similar to, particularly, Olivaceous, but lacks, amongst others, the prominent white fringe and tip of the outermost tail-feather and also has a round-ended tail instead of the mystery bird's square-ended tail (note that the mystery bird's outermost tail-feathers are in fact slightly shorter than the central tail-

172 Olive-tree Warbler / Griekse Spotvogel *Hippolais olivetorum*, Birecik, Turkey, 18 May 1994
(Leo J R Boon/Cursorius)

173 Upcher's Warbler / Grote Vale Spotvogel *Hippolais languida*, Jubail, Gulf, Saudi Arabia, 30 April 1991
(Arnoud B van den Berg)

174 Eastern Olivaceous Warbler / Oostelijke Vale Spotvogel *Acrocephalus pallidus elaeicus*, Eilat, Israel, 11 March 1993
(Leo J R Boon/Cursorius)

175 Upcher's Warbler / Grote Vale Spotvogel *Hippolais languida*, Birecik, Turkey, 25 May 1994
(Leo J R Boon/Cursorius)

feathers; this is often the case in Olive-tree, Upcher's and Olivaceous but still results in a square-ended tail shape which is clearly different from the rounded tail of many *Acrocephalus* warblers). Booted Warbler *A caligatus* is a smaller, *Phylloscopus*-like bird with shorter primary projection, less heavy bill and better defined supercilium. Other potential pitfalls are Icterine *H icterina* and Melodious Warblers *H polyglotta*, which occasionally lack greenish and yellowish colours in autumn (mainly first-winters). These birds are very greyish, but lack the prominently white edged outer tail-feathers of the mystery bird, are smaller and often still show a trace of yellow on chin and throat.

Olive-tree Warbler is the largest *Hippolais* warbler, being noticeably larger than Olivaceous Warbler and, to a lesser extent, Upcher's Warbler. Not only in size is Upcher's intermediate between Olive-tree and Olivaceous, but also in general appearance (plumage and structure). Hence, problems with separating the three will in general occur between Olive-tree and Upcher's and, more often, between Upcher's and Olivaceous.

Size is not very helpful when dealing with a lone individual such as the mystery bird, although it looks fairly large in comparison to the hand that is holding it. Structural differences are of more use here and one particularly helpful feature is the primary projection. The mystery bird has a primary projection of about two-thirds of the exposed tertial length. This fits both Olivaceous (primary projection of half to two-thirds) and Upcher's Warblers (two-thirds to three-quarters), but is obviously too short for Olive-tree Warbler's long primary projection which is about equal to the length of the exposed tertials.

It is also important to note the mystery bird's unequal tertial spacings: the gap between the longest and middle tertial is shorter than that between the shortest and middle tertial. This is a feature typically exhibited by Upcher's Warbler, while Olive-tree and Olivaceous Warblers tend to show equal tertial spacings (but there is some variation in all three species).

Therefore, on the structure of the wing alone the mystery bird seems to be an Upcher's Warbler. But, apart from primary projection and tertial spacings, the wing provides even more clues of the bird's identity. The secondaries of the mystery bird have narrow off-white fringes forming a fairly prominent wing-panel (especially when taking into account that the mystery bird shows some wear and that wing-panels quickly

fade with wear and abrasion). This wing-panel fits Upcher's; Olivaceous Warbler generally has a rather dull wing-panel consisting of buffish instead of whitish fringes, whereas fresh-plumaged Olive-tree Warbler has extensively white and broadly fringed secondaries forming a more prominent wing-panel, with the contrast being enhanced by Olive-tree's very dark wings.

The tail and wings of the mystery bird are darker than the rest of the upperparts, a feature shared by Olive-tree and Upcher's Warblers, but not by Olivaceous Warbler which shows the least contrast on the upperside of the three. Apart from the dark brown tail and wings, the mystery bird is very pale sandy-grey above. Distinctly grey upperparts are shown by both Olive-tree and Upcher's, with Olive-tree generally being darker grey than Upcher's. Many Olivaceous, on the other hand, have a more distinct brown shade to the upperparts, though some can be as pale and grey as the mystery bird.

The shape of the supercilium also fits Upcher's Warbler: off-white, rather broad in front of the eye and extending to just behind the eye. The facial pattern of Olive-tree Warbler is usually different, consisting of a more indistinct supercilium which is often confined to just in front of the eye. The supercilium of Olivaceous Warbler is very variable and can be rather similar to that of the mystery bird. Unlike Upcher's, the supercilium of Olivaceous often does not extend behind the eye, though on a few it does but then normally less distinct than in Upcher's. All three species share the whitish eye-ring of the mystery bird.

The mystery bird's bill is long but quite unlike that of Olive-tree Warbler, which is heavier, more powerful and also shows a more orange-yellow lower mandible. Both Upcher's and Olivaceous Warblers have bill lengths matching that of the mystery bird, though the mystery bird lacks the typical flattish forehead of Olivaceous emphasizing the bill length (unlike Upcher's more rounded crown). The tail is also good for Upcher's, being longer and broader than in Olivaceous, with prominently white-fringed and white-tipped outer tail-feathers (often less extensive and less pure white in Olivaceous).

With the above mentioned features combined, the mystery bird can be firmly identified as Upcher's Warbler. It was photographed at Birecik, Turkey, on 25 May 1994 by Leo Boon. Plate 175 shows another photograph of the same bird. 58% of the entrants identified it correctly, 17% as Olive-tree Warbler, 15% as Olivaceous Warbler and 3% as Blyth's Reed Warbler.

136 entries were received for this second round. Of them, 58 managed to identify both mystery birds correctly. Max Berlijn, Arnout Linckens and Mark Nieuwenhuis were the lucky ones who were drawn as the winners of a copy of *Rare birds of the Netherlands* by Arnoud van den Berg and Cecilia Bosman, donated by GMB uitgeverij.

After two rounds, 40 participants have reached a 100% score of four correct identifications, followed by 33 with three and 133 with two or less. The names of the 40 leaders in the competition can be viewed at <http://www.dutchbirding.nl>.

Third round 1999

Please, study the rules (Dutch Birding 21: 52-53, 1999) carefully and identify the birds in mystery

photographs V and VI. Solutions can be sent in three different ways:

- by *postcard* to Dutch Birding Association, Postbus 75611, 1070 AP Amsterdam, Netherlands
- by e-mail to d.s.kok@students.chem.uu.nl
- by Internet via the homepage of the Dutch Birding Association, <http://www.dutchbirding.nl>

Entries for the third round have to arrive by **25 August 1999**. From those entrants having identified both mystery birds correctly, one person will be drawn who will receive a copy of *The handbook of bird identification* by Mark Beaman and Steve Madge, donated by Christopher Helm (Publishers) Ltd. Swarovski Benelux will award a pair of the highly acclaimed Swarovski SLC 7x42 B binoculars to the overall winner at the end of the competition (after six rounds).

Diederik Kok, Pelmolenvweg 4, 3511 XN Utrecht, Netherlands (d.s.kok@students.chem.uu.nl)
Nils van Duivendijk, Guldenhoeve 34, 3451 TG Vleuten, Netherlands (duivendijk@multiweb.nl)

WP reports

This review lists rare and interesting birds reported in the Western Palearctic mainly in **May-June 1999** and focuses on north-western Europe. The reports are largely unchecked and their publication here does not imply future acceptance by the rarities committee of the relevant country. Observers are requested to submit records to each country's rarities committee. Corrections are welcome and will be published. Sound-records of some of the rarities in the Netherlands can be played on <http://www.dutchbirding.nl/sounds>.

An all-time big-day record for the Netherlands was established on 15 May, when a team reached 178 species in 24 hours (playback was used to find some of the birds). Two **Ruddy Shelducks** *Tadorna ferruginea* at Lake Mývatn and Hörgárdular from May to 16 June were the first for Iceland since 1892. A male **Canvasback** *Aythya valisineria* was reported at Monks Wall, Kent, England, on 28 May and 10 June. The second **Lesser Scaup** *A. affinis* for Sweden was an adult male at Firtunagård, Södermanland, from 20 April to 5 May and the third was in Linköping, Östergötland, from 13 June onwards. A male at Vellamelen, Steinkjer, Nord-Trøndelag, on 16-20 May was the first for Norway. In Britain, three females and a male were reported in April, three males in May, and two males were seen during June in Renfrewshire and Teesside. In Bulgaria, 2000 **White-headed Ducks** *Oxyura leucocephala* at Lake Burgas on 20 March concerned the highest count ever. In the Netherlands, a first-summer male **King Eider** *Somateria spectabilis* was present on Vlieland, Friesland, from 23 April to at least 10 June. In Scotland, a male stayed during the period on the Ythan Estuary, Aberdeenshire, and a female was on 12-19 June at Aberlady Bay, Lothian. If accepted, an adult male **Black Scoter** *Melanitta americana* at Þvottáskriður from 30 April to 9 June will be the first for Iceland. One staying at Llanfairfechan, North Wales, from 10 March was seen until 8 May. The **Black Duck** *Anas rubripes* in Garður, Iceland, remained from 24 January to at least 19 June. One was at Looe, Cornwall, England, at least from 23 May to 21 June. If accepted, an immature **Yellow-billed Loon** *Gavia adamsii* reported at Foce del Tagliamento, Trieste, on 23 April will be the fourth for Italy. A vocal adult **Pied-billed Grebe** *Podilymbus podiceps* remained from early April to 12 May at Thompson Water, Norfolk, England. On 12 June, the second **Pygmy Cormorant** *Microcarbo pygmeus* for the Netherlands was seen by many birders at Oostvaardersplassen, Lelystad, Flevoland (the first was on 23-24 January 1999 at Montfoort, Utrecht, c 60 km to the south-west). The first or second **Lesser Frigatebird** *Fregata ariel* for Israel and the WP was at North Beach, Eilat, Israel, on 6 May (a previous report was in December 1997). In Spain, **Greater Flamingos** *Phoenicopterus roseus* were not breeding at their colonies of last year (Ebro delta and El Hondo); instead, c 100 pairs started breeding at Petrola lagoon, Albacete.

Also at Eilat, the number of **Crested Honey Buzzards** *Pernis ptilorhynchus* was higher than ever with 14 individuals between 30 April and 16 May, including four on 11 May (it has been suggested that the species is spreading west and was not simply previously overlooked). In France, a **Black-winged Kite** *Elanus caeruleus* was near Chammes, Mayenne, on 23 May and at Bougon, Deux-Sevres, on 22 June. In north-eastern Spain, a pair raised two young at the Lleida steppes, Catalunya, for the second consecutive year. After the occurrence of four **Lammergeiers** *Gypaetus barbatus* in the Netherlands, two in May 1997 and two May 1998, all immatures from a re-introduction project in the Alps, a similar bird turned up this spring at Skagen, Nordjylland, Denmark, on 12 June; it was seen again on 14-15 June. Its origin may be established due to two or three bleached outer secondaries on its right wing. On 1 June, a **Eurasian Griffon Vulture** *Gyps fulvus* flew over Goes, Zeeland, the Netherlands. The next day, it was relocated at nearby Wissenkerke, Zeeland, where it flew off in the morning of 3 June. The bird wore a white ring with black inscription EP on its left leg. Remarkably, the bird's origin has not been traced, yet. On 20 June, one was seen at Le Marquenterre, Somme, France. Rumours on a pair of **Rüppell's Vultures** *G. rueppellii* nesting in a Griffon Vulture colony in south-western Spain (cf Dutch Birding 21: 118, 1999) concerned a bird incubating an egg in February at the Tagus river on the Portuguese-Spanish border; the bird was last seen here in April when no egg was found. In Asturias, northern Spain, a pair of **Eurasian Black Vultures** *Aegypius monachus* stayed at Quirós. In Denmark, a record four or five **Pallid Harriers** *Circus macrourus* flew north-east past Skagen on 15 May (from late April to 31 May, at least 14 were seen in Denmark, nearly all at Skagen and including two adult males). The second **Shikra** *Accipiter badius* for Israel was trapped and photographed on 2 May at Eilat (the first was in Eilat on 20 April 1987). If accepted, a **Levant Sparrowhawk** *A. brevipes* at Straits of Messina, Sicily, in mid April will be the third for Italy. The first **Imperial Eagles** *Aquila heliaca* since December 1990 for Denmark were third-calendar-year birds on Møn on 29 May and at Bøtø Fang, Falster, on 3-5 June. From the Calabrian side of the Straits of Messina, Sicily, Italy, a male and a female **Amur Falcon** *Falco amurensis* were seen together on 15 May. In Sweden, a male **Little Bustard** *Tetrax tetrax* stayed at Norra Hyn, Värmland, on 14-15 May (since the 1930s, there is less than one per 10 years on average). In southern Morocco, wild **Houbara Bustards** *Chlamydotis undulata* still survive; for instance, at least seven nests became known this year for the area beyond Merzouga and single males were seen west of Errachidea and, on 22 April, at Tagdilt track, Boumalne. In the Low Countries, June was exceptionally good for **Baillon's Crane** *Porzana pusilla*, with nine singing in the Netherlands

176 Lesser Scaup / Kleine Topper *Aythya affinis*, Cleethorpes, Lincolnshire, England, April 1999 (Iain H Leach)

and at least four in Belgium (where also four pulli were ringed at Brecht, Antwerpen). The second singing in Britain this century was at Grove Ferry, Kent, from 6 June onwards. The first sound-recorded in Portugal was at Lagoa dos Patos, Ferreira do Alentejo, on 5 June. At the Kizilirmak delta, confirmation of the presence (and breeding) of **Grey-headed Swamp-hen** *Porphyrio poliocephalus* on the Turkish Black Sea coast was provided by the observation of an adult with two fledged young on 27 June. The second **American Coot** *Fulica americana* for Britain was photographed at South Walney, Cumbria, on 17 April.

If accepted, an **Oriental Pratincole** *Glareola maldivarum* on 17 April at Eilat would be the first for Israel. The first twitchable **Black-winged Pratincole** *G nordmanni* for Denmark since 1987 stayed at Bygholm Vejle, Thisted, Nordjylland, from 26 June into July. In early April, the second **Eurasian Oystercatcher** *Haematopus ostralegus* for North America turned up at Eastport, Newfoundland, Canada (the first was in May 1994, also in Newfoundland). The fifth **Sociable Lapwing** *Vanellus gregarius* for Sweden was at Älvsbyn, Norrbotten, in mid June. Two **White-tailed Lapwings** *V leucurus* were seen at Zakaki marsh, Cyprus, on 4 May. The fifth for Sweden turned up at Hjälstaviken, Uppland, on 6 May. On 15 May, the second for Denmark was videoed at Snøgebæk, Bornholm. In Schleswig-Holstein, Germany, one was seen on 2-5

June. The fifth for the Netherlands stayed briefly at Ezumakeeg, Lauwersmeer, Friesland, on 7 June (again being reported on 20 June). In the Evros delta, Greece, a male was holding territory from late April onwards; it was seen copulating with a **Spur-winged Lapwing** *V spinosus*. A second White-tailed turned up a few km away on 14 May, alarming in the vicinity of a Spur-winged colony (the Evros breeding population of Spur-winged reached record numbers of 20-25 pairs). In Turkey, at least one pair of Spur-winged Lapwing apparently nesting at Bulanik on 22-23 June appears to provide a significant breeding range extension. The first **American Golden Plover** *Pluvialis dominicus* for Tunisia was photographed at Abu Nawash Golf Course, Djerba, on 24 December 1998 (at first, it was misidentified as the second Pacific Golden Plover *P fulva*; cf Dutch Birding 21: 54-55, 1999). Three or four **Caspian Plovers** *Charadrius asiaticus* at Paralimni on 3-4 May were the ninth to 11th or 12th for Cyprus. From 31 May to 3 June, a **White-rumped Sandpiper** *Calidris fuscicollis* stayed at Lough Beg, Derry, Ireland. In Sweden, one was at Hötjärn lake, Grängesberg, from 29 May to 6 June. A **Baird's Sandpiper** *C bairdii* was reported at Male, Møre og Romsdal, Norway. The second **Sharp-tailed Sandpiper** *C acuminata* for France stayed on 10-27 April at Étang de Fangassier, Camargue, Bouches-du-Rhône. There was a report of a **Short-billed Dowitcher** *Limnodromus griseus* at Nese, Klepp, Rogdalen, Norway, on 20 May. The first **Lesser Yellow-**

177 Eurasian Eagle Owl / Oehoe *Bubo bubo*, adult, Maastricht, Limburg, Netherlands, 5 June 1999
(Arnoud B van den Berg)

legs *Tringa flavipes* for the Cape Verde Islands was photographed on Boavista on 17 March. An adult summer **Spotted Sandpiper** *Actitis macularia* was seen at Loch Spynie, Moray, Scotland, on 25 May. A minor influx of **Terek Sandpipers** *Xenus cinereus* in north-western Europe involved, eg, three in April and three in May in Britain, two on 1-2 May in France, two on 12 and 27 May in Belgium, five in May in the Netherlands, three in Denmark from 25 May to 7 June, and three in Norway from 21 May to 9 June. In France, a **Wilson's Phalarope** *Phalaropus tricolor* turned up at Brem-sur-Mer, Vendée, on 3 May. The sixth and seventh for Denmark (and the firsts since 1987) were females in Vestjylland at Værnengene, Skjern, on 2-10 May and at Vest Stadil Fjord, Ringkøbing, on 10-11 May. The eighth for Sweden was a male at Hörningsholm, Alnön, Medelpad, on 9 May. In Portugal, an adult summer male was photographed at Pancas, Ribatejo, Tejo estuary, on 26 May. In Germany, one was seen at Katinger Watt, Schleswig-Holstein, on 8 June.

In Iceland, an unprecedented influx of **Pomarine Jaegers** *Stercorarius pomarinus* occurred on 4-5 May, in a confined area between Stokkseyri, the Ölfusá river mouth and the town of Selfoss, where at least 2490 were seen including flocks of 500 and 300, many resting on the ground; the next day, when fog had cleared,

not a single individual could be found (for 1979-96, the Icelandic rarities committee accepted 32 individuals per year on average). If accepted, a **Laughing Gull** *Larus atricilla* at Genova on 21 May will be the second for Italy. In Norway, an adult **Bonaparte's Gull** *L. philadelphia* was reported at Trondheim, Sør-Trøndelag, on 10-11 June. The sixth **Slender-billed Gull** *L. genei* for Britain (and the first since 1987) was an adult on 5-8 May at Grove Ferry and Sandwich Bay, Kent. Two were reported at Rothsee, Bayern, on 1 May. On 18 April, two adult **Audouin's Gulls** *L. audouinii* were seen at El Mansour lake, Ouarzazate, southern Morocco, 260 km inland; the species was also noted at this locality in April 1997 (these are the only inland records for Morocco). An adult summer **Ring-billed Gull** *L. delawarensis* at Margrethe Kog, Tønder, Sønderjylland, on 15-30 May was (only) the first for Denmark; it frequented the German coast as well. Another adult was on Mandø, Denmark, on 29 May. The first **Yellow-footed Gull** *L. livens* for Arizona, USA, was photographed on 21-23 April at Lake Powell. If accepted, a first-summer **Heuglin's Gull** *L. heuglini* photographed on 14-15 June at a dump in Groningen, Groningen, would be the first for the Netherlands. An adult **Yellow-legged Gull** *L. michahellis* at Hafnarfjörður and Reykjavík from 26 March to at least 18 April may be the second for Iceland. Also in Iceland, a **Ross's Gull** *Rhodostethia rosea* was at Lake Mývatn from 2 July. At Store Ekkerø,

178 Shikra / Shikra *Accipiter badius*, Eilat, Israel, 2 May 1999 (*Henk Smit*) **179** Eurasian Crag Martin / Rotszwaluw *Ptyonoprogne rupestris*, Swithland Reservoir, Leicestershire, England, 17 April 1999 (*Iain H Leach*) **180** Lesser Yellowlegs / Kleine Geelpootruiter *Tringa flavipes*, Boavista, Cape Verde Islands, 17 March 1999 (*Manfred Koch*) **181** Greater Sand Plover / Woestijnplevier *Charadrius leschenaultii*, male, John Muir Country Park, Lothian, Scotland, 6 June 1999 (*Mark Darling*)

182 Possible Sykes's Blue-headed Wagtail / mogelijke Russische Gele Kwikstaart *Motacilla flava beema*, Maasvlakte, Zuid-Holland, Netherlands, 24 April 1999 (Bas van den Boogaard)

183 Black-winged Pratincole / Steppevorkstaartplevier *Glareola nordmanni*, Mandria, Paphos, Cyprus, 15 April 1999 (Adrian Jordi)

Øystre, Finnmark, Norway, a second-year **Ivory Gull** *Pagophila eburnea* was found among Black-legged Kittiwakes *Rissa tridactyla* on 6 June. On Sylt, Schleswig-Holstein, Germany, three **Lesser Crested Terns** *Sterna bengalensis* were seen flying past on 19 May. Three adult **Roseate Terns** *S. dougallii* were seen at Oued Souss, Agadir, Morocco, on 27 April. In England, a first-summer **Forster's Tern** *S. forsteri* remained from 29 May to at least early July at Tollesbury Fleet, Kent. The first **Bridled Tern** *S. anaethetus* for Germany flew about along the southern bank of the Elbe, between Hamburg and Niedersachsen, on 1-2 June and perhaps the same was on Helgoland, Schleswig-Holstein, on 3-4 June. On 30 June, the first for Sweden was discovered at Sörskär, Bohuslän. In the Netherlands, a flock of 14 **Whiskered Terns** *Chlidonias hybridus* turned up south of Maastricht, Limburg, on 1 May. The species' continued presence during May-June in other parts resulted in the country's 42nd breeding record, at Soerendonks Goor, Noord-Brabant, where at least one young fledged in the third week of June; previous breeding records were in 1938 (nine), 1945 (nine), 1958 (15), 1965 (seven) and 1997 (one).

A pair of **Spotted Sandgrouse** *Pterocles senegallus* at Birecik on 20 June was the second record for Turkey (the first was in 1986). On Cape Clear Island, Cork, Ireland, a **European Scops Owl** *Otus scops* was trapped on 17 May and seen on 18-19 May. Like in previous two years, the Dutch breeding pair of **Eurasian Eagle Owl** *Bubo bubo* at Maastricht, again had four young; for the first time, there was also a second pair in this region, producing two young. A male **Snowy Owl** *Nyctea scandiaca* stayed in the Outer Hebrides, Scotland, on 14-22 May. From 23 May onwards, an **Oriental Cuckoo** *Cuculus saturatus* was singing at Lieksa (still calling on 20 June), where it was heard last year as a first for Finland. Last year's second individual,

at Karstula, was heard again from 27 May (still calling on 12 June). A third turned up at Joutsa on 28 May. In northern Italy, a **Blue-cheeked Bee-eater** *Merops persicus* was reported at Villa Vernia, Alessandria, on 28 May. During May, one was also seen several times at Aiguamolls de l'Empordà, Gerona, Catalunya.

A **Calandra Lark** *Melanocorypha calandra* was found on Brownsman, Farne Islands, Northumberland, England, on 28 April; another was on Fair Isle, Shetland, Scotland, on 16-17 May. A **White-winged Lark** *M. leucopetra* stayed at Kalajoki, Finland, from 22 June. In Israel, an unusually large number of **Thick-billed Lark** *Ramphocoris clotbey* was seen in March-April, with flocks of up to 45 a day near Sayyarim, 40 km north-west of Eilat; in May, 10 pairs were still present and, in the Negev, the first four successful breeding records for Israel were established. The first twitchable **Eurasian Crag Martin** *Ptyonoprogne rupestris* for Britain was on 17-18 April in Leicestershire and West Yorkshire. On 3 May, one was observed at Finstown, Orkney. The third or fourth for Denmark flew past Battervej, Skagen, on 16 May. On 11 May, an **Olive-backed Pipit** *Anthus hodgsoni* was found on Noss, Shetland. At Maasvlakte, Zuid-Holland, a possible **Sykes's Blue-headed Wagtail** *Motacilla flava beema* was photographed on 24 April (*Rare birds of the Netherlands* mentions three previous reports for the Netherlands). In Britain, a male **Black-headed Wagtail** *M. feldegg* stayed at Mersehead, Dumfries & Galloway, on 27-28 April and another occupied a territory at Mayland, Essex, from 24 May to at least 24 June. The first **Ashy-headed Wagtail** *M. cinereicapilla* for Portugal was a male at Castro Marim on 5-24 April. If accepted, a **Pied Wagtail** *M. yarrellii* at Reykjavik on 15-16 April will be (only) the seventh for Iceland. If accepted, a **Rufous-tailed Scrub Robin** *Cercotrichas galactotes* showing characters of the Asian subspecies *familiaris* videoed by its only observer at

184 Rufous-tailed Rock Thrush / Rode Rotslijster *Monticola saxatilis*, male, Lauwersmeer, Groningen, Netherlands, 4 May 1999 (*Arie Ouwerkerk*) **185** Red-spotted Bluethroat / Roodsterblauwborst *Luscinia svecica svecica*, male, Veendam, Groningen, Netherlands, 27 June 1999 (*Arnoud B van den Berg*) **186** White-throated Robin / Perzische Roodborst *Irania gutturalis*, male, Yotvata, Israel, 19 April 1999 (*Barak Granit*) **187** Thick-billed Lark / Diksnavel-leeuwerik *Ramphocoris clotbey*, southern Negev, Israel, 29 May 1999 (*Barak Granit*)

Lepelaarsplassen, Almere, Flevoland, on 16 April will be the first for the Netherlands. The first singing male **Red-spotted Bluethroat** *Luscinia svecica svecica* holding territory in the Netherlands was at Zuiderweg, Veendam, Groningen, from at least 22 June onwards (for a sound-recording, see Dutch Birding homepage). If accepted, an **Isabelline Wheatear** *Oenanthe isabellina* on 20 April at Bolle di Magadino, Ticino, will be the first for Switzerland. The third for Sweden occurred at Utö, Södermanland, on 14-15 May. A female **Hooded Wheatear** *O. monacha* at Asprokremnos dam on 13 April will be the seventh for Cyprus. The fourth **Rufous-tailed Rock Thrush** *Monticola saxatilis* for the Netherlands was a male photographed at Oude Robbengat, Lauwersmeer, Groningen, on 4 May. The fourth for Sweden was a male at Agunnaryd, Småland, on 14 May. On 7 June, one was seen at Yddinvatnet, Oppland, Norway. On 27-28 April, a **Swainson's Thrush** *Catharus ustulatus* stayed on Papa Westray, Orkney. The second **Eyebrowed Thrush** *Turdus obscurus* for Sweden was a male at Segerstads fyr, Öland, on 15 May. A **Naumann's Thrush** *T. naumanni naumanni* stayed at Lappeenranta, Finland, on 17-18 April. A **Black-throated Thrush** *T. ruficollis atrogularis* was on Fair Isle on 11 May. Up to six **Paddyfield Warblers** *Acrocephalus agricola* were found in the Van region, eastern Turkey, on 21-22 June. A singing **Blyth's Reed Warbler** *A. dumetorum* stayed at Dungeness, Kent, on 31 May and another was trapped on Fair Isle on 2 June. A presumed **Booted Warbler** *A. caligatus* at Paphos, Cyprus, on 25 March is now considered to be a reed warbler *A. fuscus/scirpaceus* (cf Dutch Birding 21: 120, 1999). An **Eastern Olivaceous Warbler** *A. pallidus elaeicus* was trapped at Portland, Dorset, England, on 4 July. Also in England, a singing **Spectacled Warbler** *Sylvia conspicillata* stayed at Dartmoor, Devon, on 3-6 June. Reportedly, in eastern Belgium, a singing individual was trapped and photographed in mid June. In Germany, the first breeding of **Barred Warbler** *S. nisoria* for Nordrhein-Westfalen in the 20th century occurred in 1997 at the Wahner Heide (Charadrius 35: 33-37, 1999). On 27 June, a **Desert Lesser Whitethroat** *S. curruca minula* was trapped on Fair Isle; the bird had been present here since at least 25 June. On 15 April, a **Yellow-browed Warbler** *Phylloscopus inornatus* was seen near Meyrueis, Lozère, France. A singing **Iberian Chiffchaff** *P. brehmii* remained the entire period at the Verne, Portland, Dorset. Others occurred at Start Point, Devon, on 6-14 May and on Mellum, Niedersachsen, on 28 May. In the Netherlands, a presumed **North African Chaffinch** *Fringilla coelebs spodiogenys/africana* was seen and sound-recorded at Eemshaven, Groningen, on 30 April (cf Dutch Birding homepage). In eastern Turkey, up to 10 **Mongolian Finches** *Bucanetes mongolicus* were found in the Van region on 21-22 June. Two male **Trumpeter Finches**

B. githagineus at the Göksü delta on 13 June concerned the first site record and virtually the westernmost record for Turkey. The second for Portugal was a juvenile or female-type at Cabo Esiochek on 19 June. If accepted, a male **Common Rosefinch** *Carpodacus erythrinus* at Akrotiri on 5 May will be the sixth for Cyprus. A **Pine Grosbeak** *Pinicola enucleator* was reported at Holmudden, Fårö, Gotland, on 26 April. A male **Myrtle Warbler** *Dendroica coronata* stayed on Fair Isle on 3-5 June. On 11 June, a first-summer male **Long-tailed Shrike** *Lanius schach* (of 'unknown origin') was seen at Stora Karlsö, Gotland, Sweden; after the removal from the European list of a misidentified bird in Hungary in April 1979, the only WP reports were from Israel and Turkey. In the Netherlands, away from previous stake-outs, **House Crows** *Corvus splendens* were seen at Kijkduin, Den Haag, Zuid-Holland, in April, past Breskens, Zeeland, on 3 May, and at Renesse, Zeeland, on 13 June (two). A female **Cirl Bunting** *Emberiza cirlus* was trapped on Helgoland on 21 April. The third **White-throated Sparrow** *Zonotrichia albicollis* for Finland stayed on Långskär from 29 May onwards.

For a number of reports, publications in Birding World, Birdwatch, British Birds, Limicola, Op het Vinkentouw, Ornithologische Beobachter, Ornithos, Vår Fågelvärld and Winging It were consulted. News from Britain was kindly supplied by Birdline (0891-700-222 or 0891-700-242) and Rare Bird News (0881-888-111). I wish to thank Mindy Baha El Din, Sherif Baha El Din, Theo Bakker, Max Berlijn, Christoph Bock, Cecilia Bosman, P A Buckley, Rolf Christensen, Tony Clarke (Canarian Nature Tours), Agris Clemins, David Conlin, Andrea Corso, Eric Dempsey, Gunter De Smet, Jochen Dierschke (Germany), Michalis Dretakis, Philippe Dubois, Hugues Dufourmy, Marc Duquet, Enno Ebels, Johan Elmberg, Han Endt, Peter Fraser (UK), Steve Gantlett, Martin Garner, Barak Granit, Rob Goldbach, Jeff Gordon (Cyprus), Marcello Grusso, Klaus Günther, Morten Günther, Ricard Gutiérrez, Cornelis Hazevoet, Martin Helin, Christopher Hines, Remco Hofland, Adrian Jordi, Peter Kennerley, Guy Kirwan (Turkey), Yann Kolbeinsson, Paul Lehman, Harry Lehto, André van Loon, Pierre Le Maréchal (France), Lionel Maumary, Bruce Mactavish, Anthony McGeehan, Dirk Moerbeek, Colm C Moore, Micha Neumann, Richard Millington, Rudy Offereins, Gerald Oree, Arie Ouwerkerk, Jeff Price, Magnus Robb, Gary Rosenberg, René van Rossum, Kris de Rouck, Luciano Ruggieri, Bob Scott, Nicolas Selosse, Hadoram Shirihi, Brian Small, Henk Smit, James Smith, Uffe Sorensen, Yannis Tsougrakis, Dominique Verbelen, Roland van der Vliet, Lieuwe van Welie (Israel), David Whaley, Alex Wieland, Rik Winters and Reuven Yosef for their help in compiling this review.

Arnoud B van den Berg, Duinlustparkweg 98, 2082 EG Santpoort-Zuid, Netherlands
(arnoud.vandenberg@inter.nl.net)

Recente meldingen

Dit overzicht van recente meldingen van zeldzame en interessante vogels in Nederland en België beslaat voornamelijk de periode **april-mei 1999**. De vermelde gevallen zijn merendeels niet geverifieerd en het overzicht is niet volledig. Alle vogelaars die de moeite namen om hun waarnemingen aan ons door te geven worden hartelijk bedankt.

Waarnemers van soorten in Nederland die worden beoordeeld door de Commissie Dwaalgasten Nederlandse Avifauna wordt verzocht hun waarnemingen zo spoedig mogelijk toe te zenden aan: CDNA, Postbus 45, 2080 AA Santpoort-Zuid, Nederland. Hiertoe gelieve men gebruik te maken van CDNA-waarnemingsformulieren die eveneens verkrijgbaar zijn bij bovenstaand adres.

Nederland

GANZEN TOT VALKEN **Dwergganzen** *Anser erythropus* werden nog gezien tot 5 april op Schiermonnikoog, Friesland, van 17 tot 20 april twee in de Carel Coenraadpolder, Groningen, op 23 april in de Bandpolder, Friesland, en op 24 april in de Workumerwaard, Friesland. **Witbuikrotganzen** *Branta hrota* waren aanwezig

tot 5 april op Schiermonnikoog, tot 2 mei maximaal drie op Texel, Noord-Holland, op 18 april nabij Wierum, Friesland, op 1 mei op Ameland, Friesland, tot 14 mei maximaal drie op Terschelling, Friesland, en op 21 mei op Vlieland, Friesland. **Zwarte Rotganzen** *B nigricans* liepen op 1 mei op Ameland, van 16 april tot 5 mei maximaal drie op Texel en tot 14 mei maximaal 6 op Terschelling. **Roodhalsganzen** *B ruficollis* bevonden zich tot 20 april in de Carel Coenraadpolder, van 3 tot 8 mei rond de Lepelaarsplassen, Flevoland, en een wellicht niet wild exemplaar op 10 en 23 mei bij het Naardermeer, Noord-Holland. Wederom was een **Witooggeend** *Aythya nyroca* aanwezig in de Engbertsdijkvenen, Overijssel, en wel van 30 april tot 16 mei. Na eerdere meldingen vanaf half april, werd vanaf 23 mei een mannetje **Koningseider** *Somateria spectabilis* waarneembaar langs de waddenkust van Vlieland. De **Amerikaanse Smient** *Mareca americana* van de Hoeksmeerplas bij Garrelswaer, Groningen, bleef tot 6 april. **Amerikaanse Wintertalingen** *Anas carolinensis* werden opgemerkt van 21 tot 30 april in de Oostelijke Binnepolder bij Tienhoven, Utrecht, van 30 april tot 7 mei op het Rammegors, Zeeland, en op 6 en 7 mei in de Bocht van Molkwerum, Friesland. De

188 Woudaap / Little Bittern *Ixobrychus minutus*, adult mannetje, Sint Maartensvlotbrug, Noord-Holland, april 1999 (Jan van Holten)

Recente meldingen

enige **Blauwvleugeltaling** *A. discors* waarvan de tamme herkomst niet bewezen kon worden, sierde van 24 tot 28 april de Fraterwaard bij Doesburg, Gelderland. Vanaf 29 mei werd langs de kusten van Friesland (eerst bij Piaam en later in de Ezumakeeg) een mannetje **Siberische Taling** *A. formosa* gezien dat na enkele dagen dankzij een oranje ring als ontsnapte kooivogel kon worden ontmaskerd. Een **Ijsduiker** *Gavia immer* vloog op 17 april twee keer langs Scheveningen, Zuid-Holland. Broedgevallen van **Roodhalsfuten** *Podiceps grisegena* werden gemeld van Schiermonnikoog en bij Oranje, Drenthe (twee). Twee **Noordse Pijlstormvogels** *Puffinus puffinus* vlogen op 8 mei langs Huisduinen, Noord-Holland, en twee op 22 mei langs Vlieland. Tot 21 mei verbleven maximaal vier **Kuifaalscholvers** *Stictocorbo aristotelis* bij IJmuiden, Noord-Holland. Andere waren aanwezig op 25 april en 14 mei bij de Oosterscheldekering, Zeeland, en op 4 mei bij Scheveningen. Een **Roze Pelikaan** *Pelecanus onocrotalus* werd op 27 mei gemeld boven Amsterdam, Noord-Holland. Een erg vroege en evenzo tamme **Woudaap** *Ixobrychus minutus* verbleef van 13 tot 27 april bij Sint Maartens-vlotbrug, Noord-Holland, en een andere verscheen op 23 mei voor het tweede opeenvolgende jaar bij Uithoorn, Noord-Holland. Evenals vorig jaar broedde een paartje **Kwakken** *Nycticorax nycticorax* in het centrum van Rotterdam, Zuid-Holland. Zes exemplaren vlogen tussen 23 april en 9 mei langs Breskens, Zeeland, en er waren waarnemingen op 25 mei bij Uithoorn en op 27 mei in de Ooypolder, Gelderland. Vanaf 18 april nam het aantal **Koereigers** *Bubulcus ibis* weer toe, met ten minste 15 op 10 locaties, waarvan sommige voor langere tijd. De inmiddels jaarlijkse influx van **Kleine Zilverreigers** *Egretta garzetta* leverde in deze periode 55 exemplaren op. Hoewel geen grote concentraties werden vastgesteld kwam het merendeel van de waarnemingen uit de provincies Zeeland, Zuid-Holland en Flevoland. **Grote Zilverreigers** *Casmerodius albus* bleven algemeen: op 2 april in het Harderbroek, Flevoland, op 5 april twee bij het Jaap Deensgat in de Lauwersmeer, Groningen, op 8 april vier in De Wieden, Overijssel, op 18 april langs Breskens, vanaf 21 april drie tot vijf in de Oostvaardersplassen, Flevoland, op 21 april aan de Nederrijn bij Wageningen, Gelderland, op 26 april twee in het Quackjeswater, Zuid-Holland, en op 7 mei over Lopik, Utrecht. Van de **Zwarte Ooievaar** *Ciconia nigra* werden 11 exemplaren doorgegeven, voornamelijk in mei. Eén werd op 1 april na revalidatie losgelaten bij Groot-Ammers, Zuid-Holland, en mogelijk deze vogel verbleef vanaf 5 april in de Wieringermeer, Noord-Holland. Met 70 gemelde exemplaren waren **Zwarte Wouwen** *Milvus migrans* algemeen op doortrek, voornamelijk van 22 april tot half mei. De vroege doortrek van **Rode Wouwen** *M. milvus* eindigde in de eerste week van april; een tweede piek lag tussen 16 april en 10 mei. In totaal werden er in de periode 62 doorgegeven, waarvan alleen al 14 in de Eemshaven, Groningen. Een **Zeearend** *Haliaeetus albicilla* vloog op 24 april over Bakkeveen, Friesland. Een **Vale Gier** *Gyps fulvus* vloog op 1 juni over Goes, Zeeland, en werd de

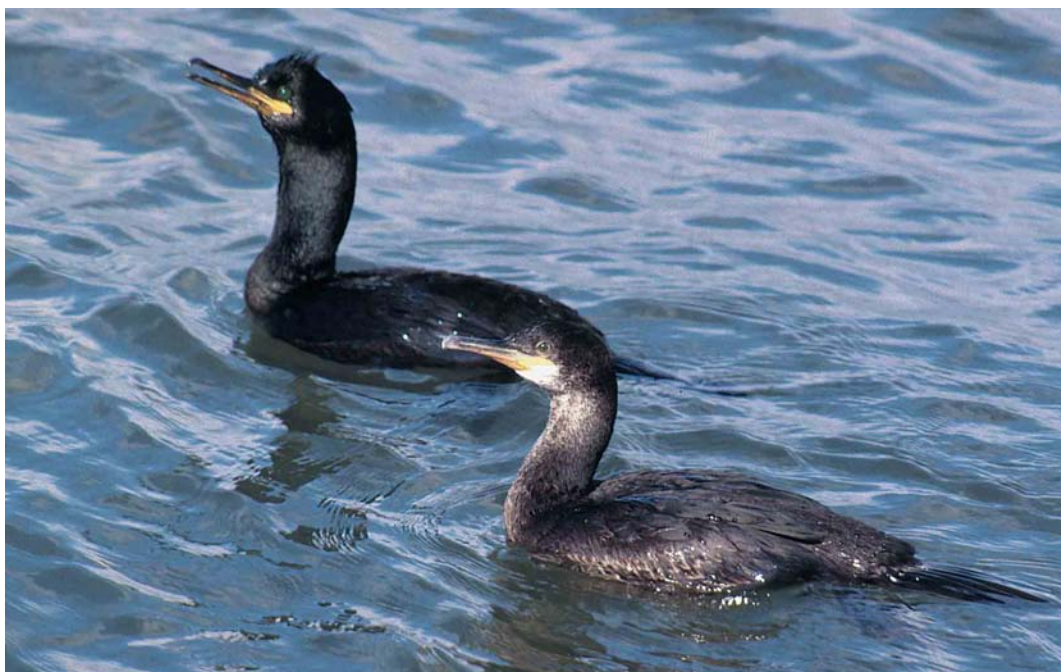
volgende middag opgemerkt bij het Veerse Meer, Zeeland; tot 3 juni werd de vogel nog gezien op Noord-Beveland, Zeeland. Aan de hand van de ringen die de vogel droeg (witte kleurring links met zwarte letters 'PE', metalen ring rechts) zal nagegaan moeten worden wat de herkomst en geschiedenis is. Meldingen van **Slangenarenden** *Circus gallicus* betroffen op 19 mei een snel afzeilende bij Goes en een biddende in De Wieden en op 21 mei een exemplaar enige tijd ter plaatse in de Haagse Waterleidingduinen, Zuid-Holland. Een leuk totaal van de **Bruine Kiekendief** *Circus aeruginosus* op doortrek betrof 47 op 6 mei langs Breskens. Na een waarneming van een subadult mannetje **Steppiekiekendief** *C. macrourus* op 16 april op Texel waren er meldingen van lastige kleden op 19 mei bij Breskens en op 27 mei bij Hoogkerk, Groningen. Het grootste deel van de 40 gemelde **Grauwe Kiekendieven** *C. pygargus* vloog langs tussen 24 april en 20 mei. Na de eerste melding van een **Dwergarend** *Hieraaetus pennatus* op 17 mei bij Sluis, Zeeland, volgden waarnemingen op 19 mei bij Harlingen, Friesland, en waarschijnlijk dezelfde in de Bandpolder, op 25 mei bij Phillipine, Zeeland, en later bij de Braakman, Zeeland, en ten slotte op 29 mei over Goes. **Visarend** *Pandion haliaetus* piekte in de eerste dagen van april en vooral tussen 17 april en 21 mei (totaal 70). Er werden maar liefst 50 **Roodpootvalken** *Falco vespertinus* gezien. In april was de soort zeer schaars, maar van 30 april tot 19 mei werd hij veelvuldig gemeld, met op 19 mei negen langs Breskens. Hoewel niet iedereen de soort doorgeeft, was uit de meldingen van **Smellekens** *F. columbarius* (c 90) op te maken dat de soort sterk gepiekt doortrok tussen 29 april en 10 mei. Alleen al langs de Eemshaven en Breskens vlogen er in die periode respectievelijk 40 en 24.

RALLEN TOT STERNS Een **Kleinst Waterhoen** *Porzana pusilla* liet zich op 19 mei bekijken op Terschelling. In de eerste week van april was er een opleving van doortrekkende **Kraanvogels** *Grus grus* met in totaal 570 gemelde exemplaren. Daarna werden her en der enkelingen maar ook paartjes waargenomen, waarbij balts en andere voorjaarsactiviteiten doen vermoeden dat we deze soort wellicht in de nabije toekomst als broedvogel mogen begroeten. Nadat vorig jaar al niet slecht was zette dit jaar een ongekende influx van **Steltkluten** *Himantopus himantopus* in. In totaal ging het om c 80 vogels, met als veruit het grootste aantal 27 op 13 mei op het Rammegors. Op vele plekken werden gepaarde vogels gezien en broedgevallen waren er in ieder geval bij het Rammegors (zeven), bij Bergen op Zoom, Noord-Brabant, en in de Ezumakeeg. Een **Griël** *Burhinus oedicnemus* werd op 22 mei gefotografeerd in de Kennemerduinen, Noord-Holland. Een **Vorkstaartplevier** *Glareola pratincola* vloog op 6 mei boven De Blikken bij Groede, Zeeland. In totaal 82 **Morinelplevieren** *Charadrius morinellus* maakten dit een goed voorjaar voor deze soort, met groepen van 15 op 6 mei in de Wieringermeer, 10 op 8 mei langs de Ibisweg, Flevoland, 27 op 13 mei langs de Muyweg op Texel en 13 op 14 mei aan de Reigerweg, Flevoland. Een **Ameri-**

189 Koningseider / King Eider *Somateria spectabilis*, eerste-zomer mannetje, Vlieland, Friesland, 24 mei 1999
(Jan den Hertog)

190 Kuifaalscholwers / European Shags *Stictocarbo aristotelis*, adult en onvolwassen, IJmuiden, Noord-Holland,
15 april 1999 (Harm Niessen)

Recente meldingen

kaanse Goudplevier *Pluvialis dominicus* verbleef van 20 tot 22 april bij Grootte Keeten, Noord-Holland. **Temminck's Strandlopers** *Calidris temminckii* werden alleen opgemerkt in mei, met als grootste aantal 50 op 18 mei in de Ezumakeeg. **Gestreepte Strandlopers** *C. melanotos* verschenen van 14 tot 22 mei in de Ezumakeeg en op 16 mei bij de Akerdijkse Plassen, Zuid-Holland. **Breedbekstrandlopers** *Limicola falcinellus* liepen op 9, 29 en 30 mei bij Den Oever, Noord-Holland, van 14 tot 18 mei bij Holwerd, Friesland, met op de eerste dag zelfs een melding van twee, en op 15 en 16 mei in de Ezumakeeg. Er waren meldingen van **Poelsnippen** *Gallinago media* op 10 april op de Strabrechtse Heide, Noord-Brabant, en op 31 mei in de omgeving van Kessel, Limburg. Grote aantallen **IJslandse Grutto's** *Limosa limosa islandica* werden gemeld op 4 april (c 1000 !) en 24 april (ten minste 120) bij Hippolytushoef, Noord-Holland, en op 11 april 180 in de Starrevaart bij Leidschendam, Zuid-Holland. **Poelruiters** *Tringa stagnatilis* verbleven op 10 april in de Yerseke Moer, Zeeland; op 11 april bij Dirksland, Zuid-Holland; op 16 april op Terschelling; op 1 en 2 mei bij Meers, Limburg; op 7 en 8 mei bij De Lier; Zuid-Holland; op 10 en 22 mei in de Lauwersmeer; van 18 tot 22 mei in de Ezumakeeg; en op 18 mei bij de Philipsdam, Zeeland. **Terekruiers** *Xenus cinereus* behoren inmiddels tot de normale voorjaarsgasten, met exemplaren op 1 en 2 mei bij de Flaauwers Inlaag, Zeeland; op 5 mei bij Oostvoorne, Zuid-Holland; op 16 mei langsvliegend bij Breskens; op 18 mei op de Krammerse Slikken, Zuid-Holland; en op 31 mei langs de Oostvaardersdijk, Flevoland. **Grauwe Franjepoten** *Phalaropus lobatus* werden alleen gezien in het Lauwersmeergebied met vanaf 15 mei c vijf. **Middelste Jagers** *Stercorarius pomarinus* vlogen op 1 mei langs Huisduinen en op 19 mei langs Terschelling, en een **Kleinste Jager** *S. longicaudus* passeerde op 21 mei Katwijk aan Zee, Zuid-Holland. Hoewel **Zwartkopmeeuw** *Larus melanocephalus* de broedplaatsen al in april lijkt te bezetten, geven tellingen bij Breskens aan dat tot ver in mei nog grote aantallen op doortrek zijn. **Kleine Burgemeesters** *L. glaucooides* vertoefden tot 28 april bij IJmuiden; op 6 april op Texel; op 8 april bij De Maasvlakte, Zuid-Holland; op 15 en 16 april bij Zandvoort, Noord-Holland; op 16 en 17 april rond het Marsdiep, Noord-Holland; tussen 19 april en 16 mei onregelmatig bij Katwijk aan Zee; van 20 tot 25 april bij Scheveningen; en op 3 mei waarschijnlijk dezelfde bij Egmond aan Zee, Noord-Holland, en Bergen aan Zee, Noord-Holland. **Grote Burgemeesters** *L. hyperboreus* werden gezien van 2 tot 29 april bij Den Helder, Noord-Holland; van 2 tot 4 april bij Papenbeek, Limburg; op 30 april en 2 en 9 mei bij Camperduin, Noord-Holland; op 7 en 8 mei in de Eemshaven; en op 20 mei op Terschelling. In totaal 16 **Lachsterns** *Gelochelidon nilotica* werden gezien tussen 26 april en 10 mei, voornamelijk bij Breskens en de Eemshaven. **Reuzensterns** *Sterna caspia* werden waargenomen op 1 april (drie) en 29 april bij Breskens; op 2 april over de Gruttoweg, Flevoland; van 14 tot 29 april maximaal vier in de omgeving van de Steile Bank, Friesland; op 7

mei twee langs Katwijk aan Zee; en op 19 mei langs Scheveningen. Een **Dougalls Stern** *S. dougallii* verbleef op 27 mei kortstondig in het Stinkgat bij het Ramme-gors. Wederom was het een goed jaar voor **Witwangsterns** *Chlidonias hybridus*; na de eerste op 25 april bij Grevenbicht, Limburg, verschenen er in mei c 40, waaronder een groep van 14 op 1 mei bij Maastricht, Limburg. Bij het Soerendonks Goor, Noord-Brabant, verbleven maximaal zeven vogels vanaf 10 mei, waarvan een paartje bleef hangen en tot broeden kwam. De eerste **Witvleugelstern** *C. leucopterus* verscheen op 26 april bij hut De Zeearend in de Oostvaardersplassen. In mei werden er nog ten minste 21 gemeld.

UILEN TOT GORZEN In Zuid-Limburg brachten twee paren **Oehoe** *Bubo bubo* jongen groot, waaronder voor het derde achtereenvolgende jaar vier jongen voor het paar op de Sint Pietersberg. Na vrijwel jaarlijkse geruchten was het eindelijk zover: een **Ruigpootuil** *Aegolius funereus* liet zich horen van eind maart tot 12 april bij Norg, Drenthe. Overigens waren er nog andere meldingen van deze soort in Noord-Nederland. **Bijeneters** *Merops apiaster* zorgden voor de exotische noot dit voorjaar op 4 mei in Enschede, Overijssel; op 7 mei één, op 24 mei zeven en op 26 mei weer één op Texel; op 12 en 13 mei op Terschelling; op 16 mei bij Stokkum, Gelderland; en op 21 mei ten oosten van de Lauwersmeer. Ook wel aardig waren de **Hoppen** *Upupa epops* op 3 april bij het Soerendonks Goor; op 6 april in Meyendel, Zuid-Holland; op 21 april op Terschelling; op 25 april langs Breskens; op 30 april bij Hout-Blerick, Limburg; en van 8 tot 18 mei bij Losser, Overijssel. In Limburg werden van 11 locaties **Middelste Bonte Spechten** *Dendrocopos medius* gemeld. **Kortteenleeuweriken** *Calandrella brachydactyla* werden opgemerkt op 10 april langs de Eemshaven en op 27 mei ter plaatse op Terschelling. **Roodstuitzwaluwen** *Hirundo daurica* vlogen op 3 mei korte tijd op de noordpunt van Texel en op 19 mei langs Breskens. **Grote Piepers** *Anthus richardi* werden gemeld op 24 april op Texel en op 22 mei op Terschelling. **Duinpieper** *A. campestris* was zeer schaars met slechts 12 doortrekkers van 17 april tot 7 mei. Na enkele meldingen in april, trok het merendeel van de 29 gemelde **Roodkeelpiepers** *A. cervinus* door in de eerste helft van mei. **Citroenkwikstaarten** *Motacilla citreola* werden gezien op 7 mei bij Katwijk aan Zee, op 10 mei in de Lauwersmeer en op 12 mei in de Ezumakeeg. Een **Rosse Waaierstaart** *Cercotrichas galactotes*, waarschijnlijk van de ondersoort *familiaris*, werd op 16 april gefilmd bij de Lepelaarsplassen. Indien aanvaard zou dit het eerste geval voor Nederland betreffen. Een zingende **Noordse Nachtegaal** *Luscinia luscinia* was vanaf 15 mei aanwezig in de Ooypolder. Een **Roodsterblauwborst** *L. svecica svecica* werd op 20 mei gezien op Vlieland. Een mannetje **Rode Rotslijster** *Monticola saxatilis* dat op 4 mei gefotografeerd werd in de Lauwersmeer gaat de boeken in als het vierde geval voor Nederland. Een **Krekeltzanger** *Locustella fluviatilis* zong op 19 mei in de stad Groningen, Groningen. Op 3 mei werd een **Orpheusspotvogel** *Hippolais polyglot-*

191 Roze Spreeuw / Rose-coloured Starling *Sturnus roseus*, mannetje, Weesp, Noord-Holland, 1 mei 1999
(Harm Niessen)

192 Steltkluut / Black-winged Stilt *Himantopus himantopus*, Noordvaarder, Terschelling, Friesland, 19 mei 1999
(Arie Ouwerkerk)

Recente meldingen

193 Citroenkwikstaart / Citrine Wagtail *Motacilla citreola*, vrouwtje, Katwijk aan Zee, Zuid-Holland, 7 mei 1999 (René van Rossum) **194** Bergfluitier / Western Bonelli's Warbler *Phylloscopus bonelli*, Kennemerduinen, Noord-Holland, 1 mei 1999 (Harm Niessen) **195** Poelruiter / Marsh Sandpiper *Tringa stagnatilis*, Hoernerbos, Terschelling, Friesland, 16 april 1999 (Arie Ouwerkerk) **196** Amerikaanse Goudplevier / American Golden Plover *Pluvialis dominicus*, Groote Keeten, Noord-Holland, 22 april 1999 (René Pop) **197** Vale Gier / Eurasian Griffon Vulture *Gyps fulvus*, onvolwassen, Wissenkerke, Zeeland, 3 juni 1999 (Peter L Meininger) **198** Noordse Nachtegaal / Thrush Nightingale *Luscinia luscinia*, Ooypolder, Gelderland, 27 mei 1999 (Harvey van Diek)

ta waargenomen in Zoetermeer, Zuid-Holland. Een verbaasde waarnemer had het geluk op 29 mei een zingende **Baardgrasmus** *Sylvia cantillans* aan te treffen op de Hoog-Buurlose Heide, Gelderland. Een **Bergfluit** *Phylloscopus bonelli* zong van 1 tot 2 mei in de Kennemerduinen te Bloemendaal, Noord-Holland. **Roodkopklauwieren** *Lanius senator* werden gezien op 3 mei bij Phillipine, op 8 mei in Duin en Kruidberg, Noord-Holland, en op 26 mei in de Lauwersmeer. Op 15 april vlogen drie **Notenkrakers** *Nucifraga caryocatactes* over Groningen. Behalve **Huiskraaien** *Corvus splendens* in Hoek van Holland, Zuid-Holland, was er

een exemplaar in Kijkduin, Den Haag, Zuid-Holland, en vloog een ander exemplaar op 3 mei langs Breskens. Een **Daurische Spreeuw** *Sturnus sturninus* werd op 15 mei gemeld bij Den Oever. Een zingende **Roze Spreeuw** *S. roseus* in zomerkleed fleurde op 1 en 2 mei tuintjes op in Weesp, Noord-Holland. Op 25 mei werd een adulte gezien bij 't Horntje op Texel. Een **Dwerggors** *Emberiza pusilla* vloog op 17 april over het Westduinpark in Den Haag. Een **Weidegors** *E. cioides* in een groep Rietgorzen *E. schoeniclus* bij Arnhem, Gelderland, van 9 tot 11 april werd als ontsnapt beschouwd en trok weinig aandacht.

Ruud M van Dongen, Taalstraat 162, 5261 BJ Vught, Nederland

Remco Hofland, Koningstraat 23A, 2316 CC Leiden, Nederland (remcohofland@hetnet.nl)

Peter W W de Rouw, Schoolstraat 3-bis, 3581 PM Utrecht, Nederland

België

GANZEN TOT VALKEN Drie witte **Sneeuwganzen** *Anser caerulescens* vlogen op 12 april over Antwerp, Hainaut, en vermoedelijk datzelfde groepje bevond zich van 18 tot 23 april in de Bourgoyen te Gent, Oost-Vlaanderen. Het gekleurde mannetje **Witoogend** *Aythya nyroca* bleef nog tot ten minste 9 mei present bij Dendermonde, Oost-Vlaanderen; het mannetje van het Mechels Broek, Antwerpen, werd daar voor het laatst gezien op 1 mei. Op 18 april werd te Lochristi, Oost-Vlaanderen, een mannetjeshybride **Ringsnaveleend x Kuifeend** *A. collaris x fuligula* herkend. Het eerste-winter mannetje **Amerikaanse Smient** *Mareca americana* zwom nog tot 27 april te Semmerzake-Zevergem, Oost-Vlaanderen; op 5 april kreeg hij kortstondig gezelschap van een mannetje **Amerikaanse Wintertaling** *Anas carolinensis*... Van 5 tot 12 april verbleef geregeld een mannetje **Blauwvleugeltaling** *A. discors* op de opgespoten terreinen te Oostende-Bredene, West-Vlaanderen; op 13 en 24 mei bleek deze vogel nog steeds in de buurt rond te hangen, meestal echter op ontoegankelijk terrein. Op de spaarbekkens van Kluizen, Oost-Vlaanderen, verbleef van 11 april tot 12 mei een **Ijsduiker** *Gavia immer* in eerste zomerkleed, van 13 mei (een dag later dus) tot 27 mei pleisterde daar verrassend genoeg een **Parelduiker** *G. arctica* in eerste zomerkleed. Tijdens de periode april-mei werden nog 14 **Roodhalsfuten** *Podiceps grisegena* gezien en in april waren er nog twee **Kuifduikers** *P. auritus*. De eerste twee **Kwakken** *Nycticorax nycticorax* werden gemeld op 5 april bij Willebroek, Antwerpen. In mei volgden buiten de kuststreek waarnemingen te Latour, Luxembourg, op 18 mei; te Lier, Antwerpen, van 14 tot 17 mei; te Lokeren, Oost-Vlaanderen, op 27 mei; te Mechelen, Antwerpen, op 14 mei; te Merelbeke, Oost-Vlaanderen, op 15 mei; en te Vinderhout, Oost-Vlaanderen, en Zomergem, Oost-Vlaanderen, op 21 mei. Vanaf 1 april verbleven bij Het Zwin te Knokke, West-Vlaanderen, weer vier **Koereigers** *Bubulcus ibis* en van de 17 tot 19 april kwam daar nog één bij.

Daarna schommelde het aantal. De vogel van Harchies, Hainaut, bleef daar present tot 5 mei; op 23 april liep er één bij Lissewege, West-Vlaanderen (vermoedelijk één van de Zwin-vogels), op 1 mei trok er één langs Bredene en op 23 mei drie langs Blokkersdijk, Antwerpen. De maxima van **Kleine Zilverreigers** *Egretta garzetta* bedroegen vier in de Achterhaven te Zeebrugge, West-Vlaanderen, op 28 en 29 mei; drie te Kallo-Melsele, Oost-Vlaanderen, op 22 mei; 12 te Knokke-Zwin op 7 en 8 mei; en vijf te Lissewege-Ter Doest op 16 april. Bovendien waren er nog waarnemingen op Blokkersdijk (twee op 10 mei); te Boorse, Limburg (30 mei); Bredene (18 mei); Gent (één op 19 en vijf op 25 mei); Harchies (twee op 25 april); Koolkerke, West-Vlaanderen (25 mei); Mechelen (9 mei); Muizen, Antwerpen (25 mei); Nieuwpoort, West-Vlaanderen (vijf op 8 april); Oudenburg-Stalhille, West-Vlaanderen (4 en 24 mei); in de Uitkerkse Polders, West-Vlaanderen (24 mei); te Wintam, Bornem, Antwerpen (9 mei); Zandvoorde, West-Vlaanderen (29 mei); en Zwijnaarde, Oost-Vlaanderen (15 april). **Grote Zilverreigers** *Casmerodius albus* werden waargenomen te Blanden, Vlaams-Brabant, op 13 april; te Harchies op 30 april; en te Brecht-Schietveld, Antwerpen, op 10 mei. Verspreid over april werden in totaal 18 **Purperreigers** *Ardea purpurea* opgemerkt waaronder negen over Knokke op 30 april; in mei kwamen daar nog 13 bij. De eerste **Zwarte Ooievaars** *Ciconia nigra* werden opgemerkt in West-Vlaanderen: te Westouter op 17 april en te Stalhille-Oudenburg op 21 april. In mei volgden waarnemingen van telkens drie overtrekkende te Boorse, Limburg (8 mei); de Achterhaven te Zeebrugge (9 mei); en op de Kalmthoutse Heide (10 mei); op deze laatste plaats werd nog een overtrekkend exemplaar gezien op 24 mei en op 9 mei trok er één over Het Zwin te Knokke. In april vlogen in totaal 57 **Ooievaars** *C. ciconia* over met als maximum zes over Keiberg, Zichem, Vlaams-Brabant, op 7 april. In mei trokken er 55 over met als hoogste aantal vijf over de Achterhaven te Zeebrugge op 8 mei. Een **Puna-ibis** *Plegadis ridgwayi* die van 8 tot ten minste 22 mei te

Recente meldingen

Harchies-Hensies vertoefde, zorgde aanvankelijk voor de nodige determinatieproblemen. Er werden in april 24 en in mei 30 trekkende **Zwarte Vrouwen** *Milvus migrans* opgemerkt, waarvan slechts vijf vóór 16 april. Daarnaast zaten er op 30 april vijf te Habay-la-Neuve, Luxemburg, waar toen ook vier **Rode Vrouwen** *M. milvus* vertoefden. Bij die soort lag het april-totaal op 28 en het mei-totaal op 17 exemplaren. Tijdens de hele periode werden 20 **Grauwe Kiekendieven** *Circus pygargus* waargenomen; tevens was er een broedgeval. Er werden c 66 overtrekkende **Visarenden** *Pandion haliaetus* gemeld. De eerste **Roodpootvalk** *Falco vespertinus* van dit voorjaar vloog op 22 april over Schellebelle, Oost-Vlaanderen, waarna waarnemingen volgden te Lier (1 mei); Brecht-Schietveld (1 tot 2 mei); Mechelen (1 en 3 mei); Harchies (6 tot 13 mei); Kalmthout (een mannetje vanaf 7 mei tot in juni en een vrouwtje van 7 tot 9 mei); Westmalle, Antwerpen (16 mei), Ploegsteert, Hainaut (20 tot 21 mei); Oudenburg (twee op 24 mei); en langs Doel, Oost-Vlaanderen (een eerste-zomer mannetje op 27 mei). Een **Sakervalk** *F. cherrug* van onbekende herkomst vloog op 1 april boven Halle bij Brussel. Naast acht broedgevallen waren er ook 13 waarnemingen van solitaire **Slechtvalken** *F. peregrinus*.

RALLEN TOT GORZEN In april werden slechts vijf **Porseleinhoenders** *Porzana porzana* waargenomen en in mei werd, ondanks ideale waterstanden, geen enkele waarneming ontvangen. Op 22 april was een **Klein Waterhoen** *P. parva* aanwezig te Harchies. Het eerste twitchbare voor België, een vrouwtje, verbleef van 3 tot 5 mei in een kunstmatig plasje bij Geel, Antwerpen, en liet zich gemakkelijk bekijken. Ook de **Kwartelkoning** *Crex crex* die van 14 tot 19 mei bij Pulderbos, Antwerpen, aanwezig was werd door menig waarnemer mooi gezien, maar verdween nadat een van de percelen waar hij foerageerde werd afgemaaid. Van de in totaal 76 gemelde **Kraanvogels** *Grus grus* trok het maximum van 16 over Kruibeke, Oost-Vlaanderen, op 1 april. Drie langdurig pleisterende wilde vogels bij Het Zwin te Knokke van 11 tot 16 april werden aangehouden door de rondvliegende Zwin-exemplaren. Op 28 april werd de eerste **Steltkluit** *Himantopus himantopus* gemeld in de Achterhaven te Zeebrugge; er volgden waarnemingen te Antwerpen, Antwerpen (twee op 29 mei); Boorseme (maximaal drie van 6 tot 8 mei); Brecht (twee van 29 tot 30 mei); Bredene (twee op 8 mei); werf Kluisendok te Gent (twee op 5 mei); de Achterhaven te Zeebrugge (twee van 4 tot 9 mei, drie op 11 mei en maximaal twee van 22 tot 29 mei); Gentbrugge, Oost-Vlaanderen (twee op 1 en 2 mei); Harchies (twee op 9 mei); Ieper, West-Vlaanderen (twee vanaf 21 mei); Kallo-Doel (drie op 3 mei en maximaal drie van 22 tot 24 mei); op de Kalmthoutse Heide (vier op 19 mei); te Knokke (10 mei); Lier (twee van 3 tot 6 mei); Merelbeke (12 mei); Oudenburg-Stalhille en Bredene (dezelfde drie op 4 mei); Rijkervorsel, Antwerpen (vijf op 7 mei); Turnhout, Antwerpen (twee van 10 tot 13 mei); Uitkerkse Polders (een op 9 en twee op 10 mei); Wintam, Bornem (vier van 6 tot 9 mei); en Zevegem (15 mei). Verplaatsing tussen gebie-

den maakt een totaalschatting vrijwel onmogelijk. Op 1 april verbleef kortstondig een **Griël** *Burhinus oedicnemus* in de Uitkerkse Polders en op 19 mei werd er één opgemerkt bij Kasterlee, Antwerpen. De enige **Morinelplevier** *Charadrius morinellus* van het voorjaar meldde zich reeds op 11 april te Saint Géry, Chastre, Waals-Brabant. Er werden in totaal 68 **Temmincks Strandlopers** *Calidris temminckii* opgemerkt met als maximum zes te Kallo-Doel op 20 mei. Een adulte (waarschijnlijk een vrouwtje) **Gestreepte Strandloper** *C. melanotos* liet zich op 9 mei goed bekijken in de Uitkerkse Polders. Nog mooier was de adulte **Blonde Ruiter** *Tryngites subruficollis*, die van 23 tot 26 mei in de Zilteweiden te Oudenburg-Stalhille vertoefde. Het voorjaar was goed voor slechts vijf solitaire **IJslandse Grutto's** *Limosa limosa islandica*. Op 30 april was een **Poelruiter** *Tringa stagnatilis* aanwezig in de Uitkerkse Polders, al snel gevolgd door exemplaren in de Achterhaven te Zeebrugge op 1 mei en in de werf Kluisendok te Gent van 2 tot 3 mei. In de avond van 12 mei werd bij Pulle, Antwerpen, een adult-zomer **Terekrutter** *Xenus cinereus* ontdekt maar die vertrok 's nachts; een even mooi exemplaar te Kallo-Doel op 27 mei hield het na enkele uren al voor gezien. Op 22 mei was kortstondig een adult vrouwtje **Grauwe Franjepoot** *Phalaropus lobatus* aanwezig bij Bredene, al op 13 mei voorafgegaan door een tamme, eerste-zomer **Rosse Franjepoot** *P. fulicaria* te Kluizen. In de weilanden te Wuustwezel-Kalmthout-Essen, Antwerpen, werden op 18 april niet minder dan 335 **Zwartkopmeeuwen** *Larus melanocephalus* geteld; op 13 en 14 mei waren dat er nog respectievelijk 150 en 130. Bij werf Kluisendok te Gent zat op 8 mei een hybride **Zwartkop- x Kokmeeuw** *L. melanocephalus x ridibundus*. April was nog goed voor 11 **Pontische Meeuwen** *L. cachinnans cachinnans* met als maximum drie te Maaseik, Limburg, op 20 april. In mei werden er nog acht gezien, waarvan drie in het Mechels Broek. Op 2 april vloog een **Kleine Burgemeester** *L. glaucooides* langs Bredene en op 11 april werd een tweede-zomer gezien te Oostende, West-Vlaanderen. Eerste-zomer **Grote Burgemeesters** *L. hyperboreus* verbleven te Zeebrugge op 6 april; te Bredene op 9 april en 8 mei, te De Haan, West-Vlaanderen, op 9 april; in werf Kluisendok te Gent van 10 tot 12 april; en te Nieuwpoort, West-Vlaanderen, op 14 april. Te Oostende was een derde-zomer aanwezig op 11 april en een tweede-zomer op 14 mei. Onvolwassen meeuwen met kenmerken van hybride **Grote Burgemeester x Zilvermeeuw** *L. hyperboreus x argentatus* werden opgemerkt te Bredene op 1 april; te Oostende van 2 tot 5 april en op 22 april; te Oostduinkerke, West-Vlaanderen, op 8 april; te Knokke op 10 april en te Lombardsijde, West-Vlaanderen, op 13 april. Op 24 april trok een **Reuzenster** *Sterna caspia* langs Zeebrugge en telkens twee werden waargenomen langs Bredene op 24 april en langs Raversijde, Oostende, West-Vlaanderen, op 30 april; op 2 mei vloog er nog één langs Bredene. Op 23 en 24 mei verbleven twee puntgave **Dougalls Sterns** *Sterna dougallii* in de Voorhaven van Zeebrugge, waarvan één bleef pleisteren tot 28 mei. Er werden **Witwangsterns**

Chlidonias hybridus gezien op Blokkersdijk op 12 mei (twee) en van 16 tot 18 mei (één); te Boorseme op 6 mei; te Harchies-Hensies op 7 mei (drie); te Kallo-Doel op 13 en 15 mei; te Longchamps, Namur, van 14 tot 15 mei; te Overpelt, Limburg, op 19 mei; en te Wintam, Bornem, op 13 mei. Op 10 mei foerageerden drie **Witvleugelsterns** *C leucopterus* bij Boorseme en een tweede-zomer liet zich van 16 tot 18 mei goed bekijken en fotograferen in de Uitkerkse Polders. Bij De Panne werden vanaf begin mei weer negen **Bijeneters** *Merops apiaster* opgemerkt. Op 25 april werd kortstondig een **Hop** *Upupa epops* waargenomen in de Spanjaardduinen te Bredene. Op 10 april verbleven acht en op 28 april vijf **Strandleeuweriken** *Eremophila alpestris* in de Voorhaven te Zeebrugge en in Het Zwin te Knokke was er één aanwezig op 10 april. Een langstrekkende **Roodstuitzwaluw** *Hirundo daurica* werd op 2 mei van twee verschillende duintoppen in Bredene opgemerkt. **Grote Piepers** *Anthus richardi* vlogen op 26 april over Bredene en op 1 mei over Het Zwin te Knokke. Met in totaal zeven **Duinpiepers** *A campestris* deed die soort het dit voorjaar slechter dan in vorige jaren; de waarnemingen situeerden zich tussen 20 april en 9 mei en kwamen van Bree, Limburg; Brecht; Kallo-Doel; Kalmthout; Oostmalle; Raversijde, Oostende; en Wintam, Bornem. Op 16 april trok een **Roodkeelpieper** *A cervinus* over het Mechels Broek; in mei waren er waarnemingen te Zandvoorde, West-Vlaanderen, op 2 mei; te Gent en te Kallo-Melsele op 3 mei; te Heist, West-Vlaanderen, op 9 mei; en te Brecht op 28 mei. Op 5 mei was een **Balkankwikstaart** *Motacilla feldegg* aanwezig bij Westmalle, Antwerpen, en op 8 mei werd er één opgemerkt te Helchteren, Limburg; ook dit jaar bleef de

soort echter buiten het bereik van twitchend België. **Beflijsters** *Turdus torquatus* deden het goed dit voorjaar met in totaal c 225, met als maxima zeven op de Kalmthoutse Heide op 8 april en 17 in de Zwinbosjes te Knokke op 17 april. Op 22 en 23 april zong een **Cetti's Zanger** *Cettia cetti* bij Assenede, Oost-Vlaanderen. Op 8 mei zong een **Orpheusspotvogel** *Hippolais polyglotta* bij Lissewege en op 9 mei was er één aanwezig te Heist. Een eerste-zomer **Baardgrasmus** *Sylvia cantillans* liet zich van 17 tot 24 april bekijken te Zeebrugge, een exemplaar werd geringd op 30 april te Jambes, Namur, en een zingend mannetje werd op 27 mei gezien te Bredene. Een zingend mannetje **Kleine Vliegenvanger** *Ficedula parva* dat op 24 mei werd waargenomen bij Sint-Joris-Weert, Vlaams-Brabant, kon daarna niet worden teruggevonden. Op 10 plaatsen werden in totaal 20 **Buidelmezen** *Remiz pendulinus* opgemerkt, waaronder maximaal vier te Lier op 2 april. Buiten het broedgebied werden uitzonderlijk weinig **Gauwe Klauwieren** *Lanius collurio* gezien, de enige waarnemingen kwamen van Oedelem, West-Vlaanderen (heel de maand mei), van Froyennes, Hainaut, op 26 mei en van Molenbeek-Wersbeek, Vlaams-Brabant, op 29 mei.

Deze waarnemingsrubriek kwam tot stand met medewerking van Peter Collaerts (Tienen), Frank De Schae-maeker (Mergus), Hugues Dufourny (Hainaut), Koen Leysen (Limburg), Dirk Symens (Vlavo), Willy Verschueren (Groenlink) en Didier Vieuxtemps (Luxembourg). Ook de hulp van al diegenen die (hun) waarnemingen inspraken op de Wielewaal-Vogellijn (03-4880194) was hier onontbeerlijk.

Gerald Driessens, Pastoriestraat 16, 2500 Lier, België

DB Actueel

Dwergaalscholver in Oostvaardersplassen Op zaterdag 12 juni 1999 bezochten Aart Vink en Henny Vink de Flevopolder. Na een bezoek aan de Praamweg besloten zij 'toch maar' de wandeling van een half uur naar observatiehut De Zeearend te maken. Daar aangekomen zocht AV rond 12:00 met zijn telescoop het blikveld vanuit de hut af. Vrijwel direct kreeg hij, weliswaar op flinke afstand, een kleine aalscholver in beeld die door de combinatie van klein formaat, korte snavel en lange staart eigenlijk niets anders kon zijn dan een Dwergaalscholver *Microcarbo pygmeus*. Enigszins ongelovig vroeg hij HV om de kenmerken te controleren. Eenmaal definitief overtuigd gaf hij de waarneming door per mobiele telefoon. De gehele middag bleef de Dwergaalscholver trouw aan een klein slikrandje zodat alle vogelaars die op de melding afkwamen de vogel te zien kregen. De afstand (500-600 m) was zo groot dat

geen foto's of video-opnamen gemaakt konden worden. De volgende dag werd de vogel niet meer aangetroffen; in het zeer uitgestrekte en slechts beperkt toegankelijke Oostvaardersplassengebied kan hij zich natuurlijk goed verborgen houden en de kans is aanwezig dat hij nog niet uit het gebied verdwenen is.

Deze waarneming volgde enkele maanden na het eerste geval voor Nederland, op 23-24 januari 1999 bij Montfoort, Utrecht (Dutch Birding 21: 64, 1999). Indien aanvaard gaat het dus om het tweede geval, waarbij aangetekend moet worden dat het mogelijk om dezelfde vogel kan gaan. De grote zeldzaamheid van Dwergaalscholver in West-Europa maakt het minder waarschijnlijk dat er binnen een half jaar twee naar Nederland afdwalen. Aan de andere kant is juist van andere soorten uit het biotoop en verspreidingsgebied van Dwergaalscholver bekend dat ze soms met meer-

Recente meldingen

dere exemplaren tegelijk afdwalen zodat soms zelfs sprake is van influxen, zoals bij Casarca *Tadorna ferruginea* en Zwarte Ibis *Plegadis falcinellus*. AART VINK & ENNO B EBELS

New species of pygmy owl In recent years, the Neotropical species of pygmy owls *Glaucidium* have become the subject of intensive study, resulting in two taxonomic revisions, both largely based on vocalizations (Ökol Vögel 13: 15-76, 1991; Wilson Bull 107: 7-25, 1995), and a molecular phylogenetic analysis (Stuttg Beitr Naturkd Ser A 534: 1-47, 1996). Despite these studies, which have added three new species and raised several others to species level, at least one species has remained undescribed. The new taxon, Cloud-forest Pygmy Owl *Glaucidium nubicola*, occurs at 1400-2000 m elevation in the wet foothills of the western Andes in western Ecuador and Colombia, an area well known for its high level of endemism (Robbins, M B & Stiles, F G 1999. A new species of pygmy-owl (Strigidae: *Glaucidium*) from the Pacific slope of the northern Andes. Auk 116: 305-315). The new pygmy owl was long overlooked due to its similarity in plumage and geographic proximity to Andean Pygmy Owl *G. jardinii*. However, its vocalizations are very distinct and there are subtle yet consistent differences in plumage. Vocally, the new species is most similar to Northern Pygmy Owl *G. gnoma* and Costa Rican Pygmy Owl *G. costaricanum* but still shows consistent differences in vocalizations and plumage. The authors argue that Costa Rican Pygmy Owl should be treated as a full species, rather than as a subspecies of Northern Pygmy Owl, based on genetic, vocal, ecological and morphological differences. Cloud-forest Pygmy Owl represents the 13th new species of owl described since 1980 and the sixth of the genus *Glaucidium*. Among the seven known sites is Mindo, Pichincha, Ecuador – a popular birding destination. GEORGE SANGSTER

New species of antwren The Neotropical antbirds comprise c 250 species to which several new species have been added during the 1990s. A previously undescribed species of antwren was recently discovered in the lowland rainforests of eastern Ecuador and northern Peru. The new species is named Brown-backed Antwren *Myrmotherula fjeldsaai* and is described by no less than six authors, a record in avian taxonomy (Krabbe, N, Isler, M L, Isler, P R, Whitney, B M, Alvarez, J & Greenfield, P J 1999. A new species in the *Myrmotherula haematonota* superspecies (Aves: Thamnophilidae) from the western Amazonian lowlands of

Ecuador and Peru. Wilson Bull 111: 157-165). Based on plumage and songs, its closest relatives are probably Stipple-throated Antwren *M. haematonota* and Foothill Antwren *M. spodionota*. Although songs are very similar, Brown-backed Antwren differs from these species by its brown, rather than dark red or grey, upperparts, and more subtly in the colour, size and pattern of the wing-spots and in the colour of the flank. Brown-backed Antwren is already known from 10 localities and does not appear to be at risk: its range encompasses the Yasuni National Park in Ecuador, which seems effectively protected. The original description is accompanied by a beautiful colour painting by Jon Fjeldså after whom the new species is named. GEORGE SANGSTER

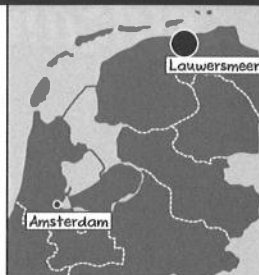
New species of tapaculo In recent years, ornithological investigations of the coastal marshes in the state of Paraná, southern Brazil, have produced two species new to science. The first, Marsh Antwren *Stymphalornis acutirostris*, was described in 1995 and is so distinctive that a new genus was erected for the bird (Publ Técn-Cient Inst Iguazu Pesq Preserv Ambiental 1: 1-18, 1995). The second is Wet Tall-grass Tapaculo *Scytalopus iraiensis*, of which a full description was published last year (Bornschein, M R, Reinert, B L & Pichorim, M 1998. Descrição, ecologia e conservação de um novo *Scytalopus* (Rhinocryptidae) do sul do Brasil, com comentários sobre a morfologia da família. Ararajuba 6: 3-36). Although its plumage colours (black and grey) are very similar to those of other tapaculos, the new bird differs from other taxa in the genus in 11 morphological characters, in vocalizations and in habitat. The tapaculo seems confined to three wet tall-grass marshes in the surroundings of Curitiba, the capital of Paraná. Its known range comprises three localities with a total area of less than 10 hectares. In two of these areas, it is very rare due to habitat destruction (sand extraction for construction). These areas are assigned for human occupation and will probably disappear in the near future. In the other area, the species is still abundant. This area, however, is seriously threatened by plans of a government company to build a dam in the Irajá river, which would flood the area, resulting in the disappearance of the habitat. In the next years, the Brazilian government will build three more dams in the surroundings of Curitiba that will also flood marshes. Because of this situation, the authors believe that Wet Tall-grass Tapaculo and its habitat are under serious threat of extinction. GEORGE SANGSTER

KOM NAAR HET VOGELFESTIVAL VAN DE EEUW!

TOP OF HOLLAND VOGELFESTIVAL

B I R D F E S T I V A L

Vrijdag 27 t/m zondag 29 augustus 1999. Nationaal Park Lauwersmeer, dagelijks van 9.15 - 17.30. Entree: volwassenen f 17,50; 60+ f 12,50; kinderen van 6-12 f 10,-. Combinatieticket (bus vanaf Groningen CS + entree) in pendelbus verkrijgbaar.

FESTIVAL ACTIVITEITEN o.a.

GROTE INFORMATIEMARKT met stands van o.a. vogelbeschermings- en natuurreis-organisaties uit binnen- en buitenland, natuurboekhandels, Wildlife kunstenaars en fotografen, outdoor-kleding, en verder alle bekende merken verrekijkers, telescopen en camera's welke ter plekke tegen aantrekkelijke prijzen kunnen worden gekocht. Veiling van Wildlife-art door Sotheby's.

EXCURSIES wandel- en vogel-vaar-excursies op het Lauwersmeer, allemaal o.l.v. vriendelijke en deskundige gidsen. Speciaal voor kinderen van 6-12 jaar verzorgt de Stichting Natuurschool aantrekkelijke activiteiten op het wad en in het Lauwersmeer. Voor jonge kinderen is er tevens een leuke poppentheatervoorstelling "Wadd'n Eb'man".

WORKSHOPS o.l.v. Wildlife kunstenaars en fotografen leert u de basistechnieken van het tekenen en fotograferen van vogels (neem uw eigen camera mee!). Voor kinderen zijn er speciale workshops vliegers maken en nestkastjes timmeren.

ARRANGEMENTEN bel de VVV Lauwersmeer wanneer u op zoek bent naar accommodatie tijdens het Vogelfestival: 0595-401957.

BEREIKBAARHEID Het festivalterrein is uitstekend aangegeven met borden. Er is een groot P-terrein aanwezig. Naast de buslijndiensten naar Lauwersoog vanaf Groningen (63) en Leeuwarden (50), rijden er vanaf station Groningen speciale pendelbussen.

Bel onze infolijn voor de vertrektijden van deze extra bussen.

MYSTERY-BIRD COMPETITION EN LOTERIJ Tijdens de drie dagen van het Vogelfestival vindt er een 'Mystery-Bird competition' plaats alsmede een loterij met prachtige prijzen, waaronder verrekijkers en de eerste vier delen van het *Handbook of the Birds of the World*.

FESTIVALPARTNER

NATUURSCHOOL®

Elk jaar weer genieten meer dantienduizend leerlingen van een schoolreis in de natuur bij de Stichting Natuurschool.

De 5 uur Avontuur-programma's vinden plaats op zeven locaties in Nederland!

Het Top of Holland Vogelfestival is mede mogelijk gemaakt door Leader-Lauwersland.

TOP OF HOLLAND VOGELFESTIVAL Postbus 737 9700 AS Groningen

E-mail: vogelfestival@natuurschool.com Infolijn: 050-5262757

www.natuurschool.com/vogelfestival

Zeldzame vogels van Nederland

met vermelding van alle soorten

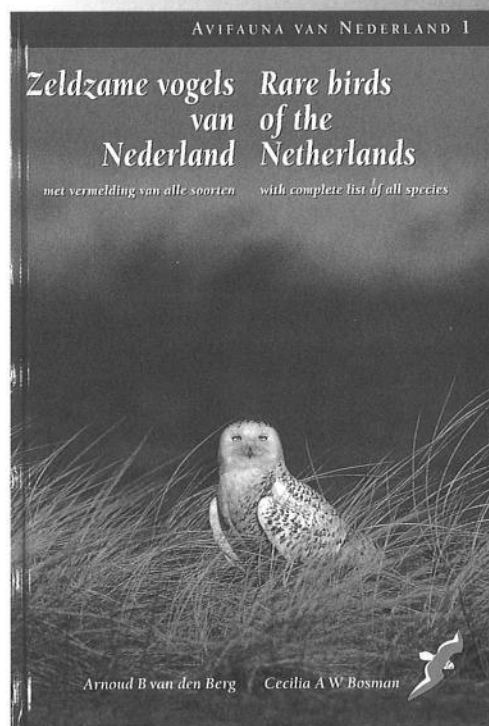
Bestel nu het boek van de DBA

een must voor iedere vogelaar!

De nadruk in dit boek ligt op de meer dan 210 zeldzame (onder)soorten die in de periode 1800-1998 in Nederland zijn waargenomen. Van de algemene en schaarse soorten wordt de status en, waar nodig, enige aanvullende informatie verstrekt. Over de zeldzame soorten wordt een overweldigende hoeveelheid gegevens gepresenteerd. Waar en wanneer deze zeldzaamheden waargenomen zijn, wordt met bijna 800 diagrammen en verspreidingskaarten en ruim 300 kleurenfoto's rijk geïllustreerd en geanalyseerd. Bij alle waarnemingen worden nauwkeurig datums, plaatsen, literatuurverwijzingen en andere bijzonderheden gegeven. Alle foto's zijn unieke opnamen en de beste die van de betreffende soorten in Nederland gemaakt zijn. De foto's zijn niet alleen interessant uit historisch oogpunt, maar vormen ook een belangrijke aanvulling op determinatiewerken.

AUTEURS: Arnoud B van den Berg en
Cecilia A W Bosman
OMVANG: 400 pagina's
ISBN 90-74345-13-1

Voor bestelwijze
zie advertentie
merchandising op pag. VII

Dutch Birding Artikelen

Na een succesvolle introductie op de DBA dag in Utrecht zijn de volgende Dutch Birding artikelen nu voor alle begunstigers te verkrijgen

SWEAT SHIRT MET GEBORDUURD DB LOGO À NLG 60,-

Kleur ☐ grijs ☐ blauw Maat ☐ L ☐ XL

POLO SHIRT MET GEBORDUURD DB LOGO À NLG 35,-

Kleur ☐ groen ☐ blauw Maat ☐ L ☐ XL

T-SHIRT MET OPDRUK À NLG 20,-

☐ wit ☐ groen ☐ blauw Maat ☐ XL ☐ XXL

Opdruk ☐ DB-logo ☐ I'm a Dutch Birder

STONE WASH CAP MET GEBORDUURD DB LOGO À NLG 20,-

Kleur klep ☐ blauw ☐ rood

WINDJACK MET DB OPDRUK À NLG 35,-

Maat ☐ XL ☐ XXL

DUTCH BIRDING VIDEO JAAROVERZICHT À NLG 50,-

Jaar ☐ 1996 ☐ 1997 ☐ 1998

AVIFAUNA VAN NEDERLAND NLG 69,90 PER DEEL

NLG 135,- VOOR BEIDE DELEN

☐ Zeldzame vogels ☐ Schaarse en algemene vogels

KENTEKENPLAATHOUDER MET DB OPDRUK À NLG 10,-

PEN MET DB OPDRUK À NLG 1,-

STICKER À NLG 1,-

LINNEN DRAAGTAS MET OPDRUK À NLG 2,50

Subtotaal

Bijdrage porto- en verpakingskosten*

Totaal

* Indien het subtotaal lager is dan NLG 10,- dan bedraagt de bijdrage in porto- en verpakingskosten NLG 2,50. Bij bedragen van NLG 10,- en hoger bedraagt de bijdrage 10% van bedrag, met een minimum van NLG 5,-.

De artikelen kunnen besteld worden door (een kopie van) deze advertentie te sturen naar: Dutch Birding, Iepenlaan 11, 1901 ST Castricum of faxnr. 0251 - 656993 of e-mail: circulation@dutchbirding.nl

Het totaalbedrag van de bestelling dient te worden overgemaakt op gironummer 4148343 tnv Dutch Birding Association te Castricum. De verzending zal plaats vinden na ontvangst van de betaling.

Ook bij alle DBA activiteiten en bij de betere twitches zijn de Dutch Birding artikelen verkrijgbaar. *Marc Plomp, Arnold Meijer en Theo Admiraal* hebben steeds de meeste artikelen bij zich.

Dutch Birding Artikelen

Na een succesvolle introductie op de DBA dag in Utrecht zijn de volgende Dutch Birding artikelen nu voor alle begunstigers te verkrijgen

SWEAT SHIRT MET GEBORDUURD DB LOGO À NLG 60,-

Kleur ☐ grijs ☐ blauw Maat ☐ L ☐ XL

POLO SHIRT MET GEBORDUURD DB LOGO À NLG 35,-

Kleur ☐ groen ☐ blauw Maat ☐ L ☐ XL

T-SHIRT MET OPDRUK À NLG 20,-

☐ wit ☐ groen ☐ blauw Maat ☐ XL ☐ XXL

Opdruk ☐ DB-logo ☐ I'm a Dutch Birder

STONE WASH CAP MET GEBORDUURD DB LOGO À NLG 20,-

Kleur klep ☐ blauw ☐ rood

WINDJACK MET DB OPDRUK À NLG 35,-

Maat ☐ XL ☐ XXL

DUTCH BIRDING VIDEO JAAROVERZICHT À NLG 50,-

Jaar ☐ 1996 ☐ 1997 ☐ 1998

AVIFAUNA VAN NEDERLAND NLG 69,90 PER DEEL

NLG 135,- VOOR BEIDE DELEN

☐ Zeldzame vogels ☐ Schaarse en algemene vogels

KENTEKENPLAATHOUDER MET DB OPDRUK À NLG 10,-

PEN MET DB OPDRUK À NLG 1,-

STICKER À NLG 1,-

LINNEN DRAAGTAS MET OPDRUK À NLG 2,50

Subtotaal

Bijdrage porto- en verpakingskosten*

Totaal

* Indien het subtotaal lager is dan NLG 10,- dan bedraagt de bijdrage in porto- en verpakingskosten NLG 2,50. Bij bedragen van NLG 10,- en hoger bedraagt de bijdrage 10% van bedrag, met een minimum van NLG 5,-.

De artikelen kunnen besteld worden door (een kopie van) deze advertentie te sturen naar: Dutch Birding, Iepenlaan 11, 1901 ST Castricum of faxnr. 0251 - 656993 of e-mail: circulation@dutchbirding.nl

Het totaalbedrag van de bestelling dient te worden overgemaakt op gironummer 4148343 tnv Dutch Birding Association te Castricum. De verzending zal plaats vinden na ontvangst van de betaling.

Ook bij alle DBA activiteiten en bij de betere twitches zijn de Dutch Birding artikelen verkrijgbaar. *Marc Plomp, Arnold Meijer en Theo Admiraal* hebben steeds de meeste artikelen bij zich.

Dutch Birding

CHIEF EDITOR Arnoud van den Berg (tel +31-235378024, fax +31-235376749, e-mail arnoud.vandenberg@inter.nl.net)

DEPUTY CHIEF EDITOR Enno Ebels (tel / fax +31-302961335, e-mail ebels@wx.nl)

EXECUTIVE EDITOR André van Loon (tel / fax +31-206997585, e-mail laan@bio.vu.nl)

PHOTOGRAPHIC EDITOR René Pop (tel +31-223690141, fax +31-223690142, e-mail pop.en.p@wx.nl)

EDITORIAL BOARD Gunter De Smet, Ferdy Hieselaar, Peter Meininger, Gerald Oreel, George Sangster and Roland van der Vliet

EDITORIAL ADVISORY BOARD Peter Barthel (Germany), Klaas Eigenhuis (Netherlands), Dick Forsman (Finland), Ricard Gutiérrez (Spain), Ted Hoogendoorn (Netherlands), Lars Jonsson (Sweden), Paul Lehman (USA), Anthony McGeehan (Northern Ireland), Killian Mullarney (Ireland), Kees Roselaar (Netherlands), Frank Rozendaal (Netherlands), Hadoram Shirihai (Israel), Lars Svensson (Sweden) and Peter Symens (Belgium)

EDITORIAL ASSISTANTS Ruud van Dongen, Gerald Driessens, Nils van Duivendijk, Remco Hofland, Graham Holloway, Diederik Kok, Hans van der Meulen and Peter de Rouw

PRODUCTION AND LAY-OUT André van Loon and René van Rossum

ADVERTISING Ellen van der Plas, c/o Dutch Birding, Postbus 75611, 1070 AP Amsterdam e-mail advertising@dutchbirding.nl

SUBSCRIPTIONS The subscription rate for 1999 is: NLG 65.00 (Netherlands), BEF 1320.00 (Belgium), NLG 72.50 (other countries inside Europe) and NLG 77.50 (countries outside Europe).

A subscription can be entered preferably by sending a Eurocheque, with the amount payable in Dutch guilders, to: Dutch Birding (subscriptions), c/o Jeannette Admiraal, Iepenlaan 11, 1901 ST Castricum, Netherlands. Payment may also be made by credit card (Access, Eurocard, MasterCard or Visa). Please send your credit card type and account number, indicating the expiry date and appending a signature. (Note: this latter method of payment is not applicable to subscribers resident in the Netherlands and Belgium.) British and Irish subscribers are requested to pay exclusively by Sterling cheque (GBP 26.00). The subscription starts upon receipt of payment.

Dutch Birding is a bimonthly journal. It publishes original papers and notes on morphology, systematics, occurrence and distribution of birds in the Benelux, Europe and elsewhere in the Palearctic region. It also publishes contributions on birds in the Asian-Pacific region and other regions.

The sequence of birds in Dutch Birding basically follows a classic 'Wetmore sequence'. Within this framework, the following lists are used for taxonomy and nomenclature: *Rare birds of the Netherlands* by A B van den Berg & C A W Bosman (1999, Haarlem) (taxonomy and scientific, Dutch and English names of birds recorded in the Netherlands); *Palearctic birds* by M Beaman (1994, Stonyhurst) (English names of remaining Palearctic birds); *Vogels van de wereld - complete checklist* by M Walters (1997, Baarn) (Dutch names of remaining birds of the world); and *Birds of the world* by C G Sibley (1996, Version 2.0, Cincinnati) (taxonomy and scientific and English names of remaining birds of the world). Deviations from and additions to these lists are based on CSNA decisions (cf Dutch Birding 19: 21-28, 1997; 20: 22-32, 1998).

A schedule of payment rates for authors, photographers and artists is available from the editors.

Dutch Birding Association

BOARD Theo Admiraal (treasurer), Gijsbert van der Bent (president, tel +31-714024547), Leon Edelaar, Rob Olivier, Marc Plomp (secretary, tel +31-348433730); also the editors of Dutch Birding have one seat in the board.

BOARD ASSISTANTS Jeannette Admiraal, Gerald Driessens, Ron van den Enden, Hans Gebuis, Leo Heemsker, Remco Hofland, Paul Knolle, Sander Lagerveld, Ger Meesters, Arnold Meijer, André van der Plas, Ellen van der Plas and Kees Tiemstra.

DUTCH BIRDING TRAVEL REPORT SERVICE (DBTRS) Ib Huysman, Postbus 737, 9700 AS Groningen, Netherlands, tel +31-505274993, fax +31-505272668, e-mail DBTRS@Natuurschool.com, internet <http://www.Natuurschool.com/DBTRS>.

Dutch rarities committee (CDNA)

MEMBERS Theo Bakker, Max Berlijn, Ruud van Beusekom, Bert de Bruin, Jan van der Laan (chairman, tel +31-725203091), Kees Roselaar, Jelle Scharringa (secretary, tel +31-302523801) and Wim Wiegant (archivist). The CDNA is a committee of the Dutch Birding Association and the Netherlands Ornithological Union.

Dutch committee for avian systematics (CSNA)

MEMBERS Arnoud van den Berg, Cornelis Hazeyoet, Kees Roselaar, George Sangster (secretary, tel / fax +31-715143790) and Ronald Sluys. The CSNA is a committee of the Dutch Birding Association and the Netherlands Ornithological Union.

Dutch Birding

*International journal on
Palearctic birds*

EDITORS

Dutch Birding
Postbus 116
2080 AC Santpoort-Zuid
Netherlands
fax +31-235376749
e-mail editors@dutchbirding.nl

PHOTOGRAPHIC EDITOR

Dutch Birding
c/o René Pop
Postbus 1007
1780 EA Julianadorp
Netherlands
e-mail pop.en.p@wx.nl

SUBSCRIPTION ADMINISTRATION

c/o Jeannette Admiraal
Iepenlaan 11
1901 ST Castricum
Netherlands
e-mail circulation@dutchbirding.nl

BOARD

Dutch Birding Association
Postbus 75611
1070 AP Amsterdam
Netherlands
e-mail dba@dutchbirding.nl

DUTCH RARITIES COMMITTEE

CDNA
Postbus 45
2080 AA Santpoort-Zuid
Netherlands
e-mail cdna@dutchbirding.nl

DUTCH COMMITTEE FOR

AVIAN SYSTEMATICS
CSNA, c/o George Sangster
Nieuwe Rijn 27
2312 JD Leiden
Netherlands
e-mail csna@dutchbirding.nl

© 1999 Stichting Dutch Birding Association. The copyright of the photographs and drawings remains with the photographers and artists. ISSN 0167-2878.

Printed by Drukkerij Rob Stolk bv, Mauritskade 55, 1092 AD Amsterdam, Netherlands

INTERNET

<http://www.dutchbirding.nl>

Artikelen / papers

Brieven / letters

Varia

DBA-nieuws / DBA news

Aankondigingen & verzoeken / announcements & requests

Recensies / reviews

Corrigendum

Masters of Mystery

WP reports

Recente meldingen / recent reports

DB Actueel

Voorplaat / front cover

Abstracted / indexed in

- 129 Identification of juvenile and immature Baltic Gulls *Detlef Gruber*
- 148 Dwergooruil in Ooypolder in mei-juni 1998 [European Scops Owl at Ooypolder in May-June 1998] *Enno B Ebels, Erik van Winden & Olaf van Hoorn*
- 150 Separating juvenile Imperial and Greater Spotted Eagles, in particular of pale morph '*fulvescens*' *Andrea Corso*
- 151 Daurische Kauw in Noord-Holland in mei 1997 [Daurian Jackdaw in Noord-Holland in May 1997] *Ruud E Brouwer & Rob A C Halff*
- 154 Aspects of breeding habitat and behaviour in Wallcreeper *Miroslav Saniga*
- 160 Bill shape of South Polar Skua *Magnus Ullman*
- 161 Blue Ross's Goose *Max Berlijn*
- 164 Top of Holland Vogelfestival in augustus 1999; Programma Dutch Birding-vogelweek in het kort; Vogelgeluiden op Dutch Birding-homepage; Bird-sounds on Dutch Birding homepage
- 165 Inhoudsopgave Nederlandse vogeltijdschriften; Oproep voor observatiehut bij Oehoes in Zuid-Limburg
- 166 *A birder's guide to the Rio Grande Valley* by Mark Lockwood, William B McKinney, James Paton & Barry R Zimmer *Anthony McGeehan*
- 166 *Tanagers* (second edition) by Morten L Isler & Phyllis R Isler *Arnoud B van den Berg*
- 166
- 167 Solutions of second round 1999: Egyptian Nightjar and Upcher's Warbler; Third round 1999 *Diederik Kok & Nils van Duivendijk*
- 172 WP reports: May-June 1999 *Arnoud B van den Berg*
- 179 Nederland: april-mei 1999 *Ruud M van Dongen, Remco Hofland & Peter W de Rouw*
- 185 België: april-mei 1999 *Gerald Driessens*
- 187 Dwergaalscholver in Oostvaardersplassen; New species of pygmy owl; New species of antwren; New species of tapaculo
- Baltische Mantelmeeuw / Baltic Gull *Larus fuscus*, adult, Topinoja, Finland, 6 juni 1998 (*Henry Lehto*)